

Приложение към Заповед № РД-336/24.04. 2012 г.
на министъра на околната среда и водите

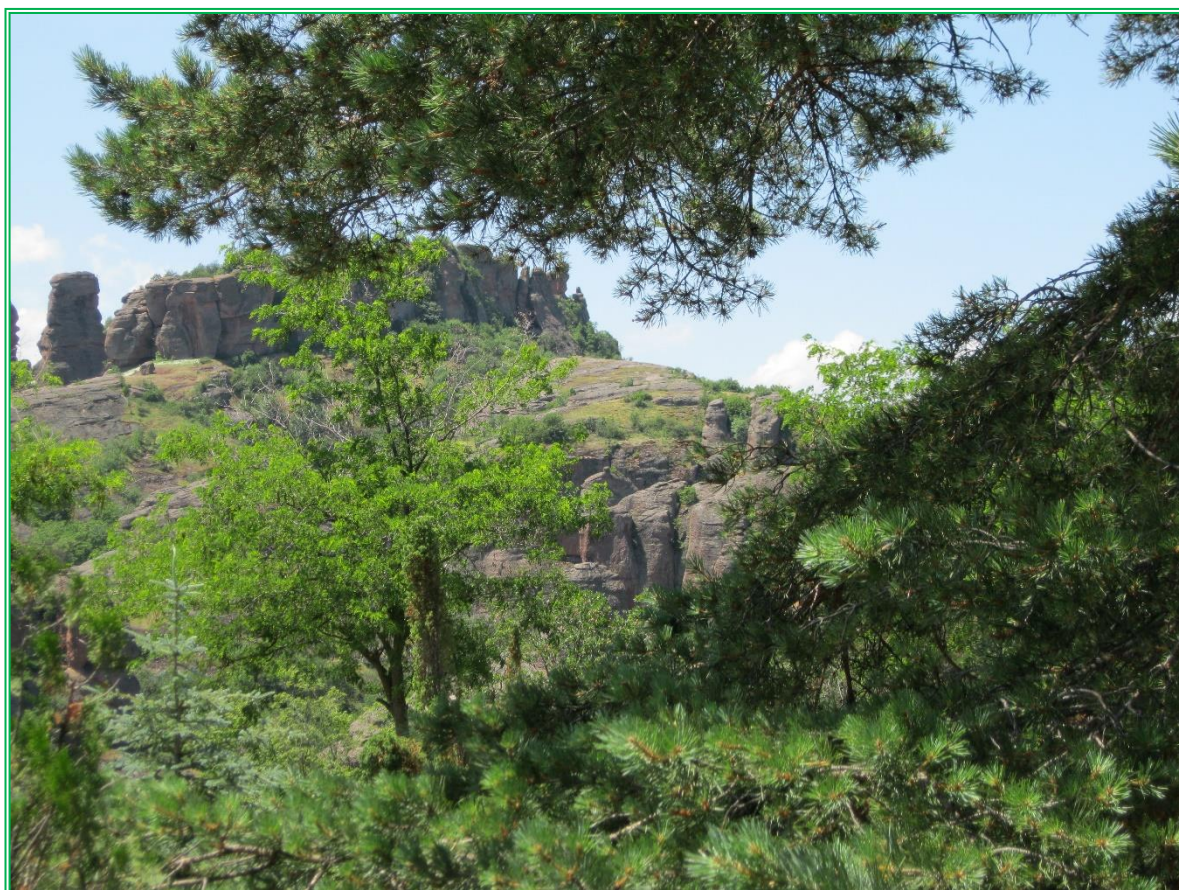
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

гр. МОНТАНА

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

през 2015 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Введение.....	7
II. Анализи по компоненти на околната среда	9
II.1. Качество на атмосферния въздух	9
1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ –Монтана като част от НСМОС - подсистема “въздух”.....	9
2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции.....	9
- Райони за оценка и управление /РОУ/ на качеството на атмосферния въздух	10
- Източници на емисии на територията на РИОСВ – Монтана	17
3. Оценка на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана.....	17
II.2. Води	18
1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината.....	18
2. Опазване на повърхностните води.....	18
- кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води в т. ч.....	29
3. Подземни води.....	39
4. Състояние на хидротехническите съоръжения /диги, язовирни стени и т. н./.....	46
5. Оценка на състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ.....	55
II.3. Земи и почви.....	56
1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана.....	56
2. Замърсяване на почвите с тежки метали и матаилоиди.....	56
3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.....	57
4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/.....	57
5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.....	57
6. Ерозия на почвите.....	58
7. Засоляване и вкисляване на почвите.....	58
8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност.....	58
9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ – Монтана.....	59
II.4. Защитени територии и биоразнообразие.....	60
1. Защитени територии.....	60
2. Биоразнообразие.....	71
III. Анализи по фактори на въздействие	81

III.1. Отпадъци	81
1. Кратка информация и анализ на разработването , приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.....	81
2. Битови отпадъци.....	81
- депа с преустановена експлоатация през годината, осъществуна рекултивация – местоположение и площ на депата (дка).....	84
3. Строителни отпадъци.....	86
4. Производствени и опасни отпадъци.....	86
5. Финансов контрол на масово разпространени отпадъци.....	86
6. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ - Монтана.....	88
III.2. Шум.....	88
1. Контрол на промишлените източници по тоношение на излъчвания от тях шум в околната среда.....	88
III.3. Радиационен контрол.....	92
1. Радиационния гама фон и атмосферна активност.....	92
2. Кратка информация за радиологичните характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми.....	92
III.3. Химикали и управление на риска от големи аварии.....	93
1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите.....	93
2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове.....	93
3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управлени ена риска от големи аварии).....	94
4. Проведени информационни кампании и участие в проекти на МОСВ.....	95
IV. Превантивна дейност и контрол.....	96
1. ОВОС и Екологична оценка	96
2. Комплексни разрешителни.....	98
3. Екологична отговорност и отстраняване на минали екологични щети.....	99
4. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведе ние за грижа към околната среда.....	100
5. Административно-наказателна отговорност и принудителни административни мерки.....	103
V. Проекти/ обекти с екологично предназначение	106
VI. Заключение.....	111

СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗВ	Закон за водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГМО	Закон за генетично модифицираните организми
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗ	Защитени зони
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитени територии
БЗП	Билкозаготвителен пункт
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДОВОС	Доклад за оценка на въздействието върху околната среда
ДГС	Държавно горско стопанство
ЕС	Европейски съюз
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПКЗ (ИРРС)	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
ЛМС	Локална мониторингова станция
МЗ	Министерство на здравеопазването
МФ	Министерство на финансите
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МЗГ	Министерство на земеделието и горите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МПС	Моторно превозно средство
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда

НПО	Неправителствена организация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ПЗ	Природна забележителност
ПДЕ	Пределно допустими емисии
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПП	Природен парк
ПР	Поддържан резерват
Р	Резерват
ПДК м.е.	Пределно допустима концентрация – максимална еднократна
ПДК ср.дн.	Пределно допустима концентрация – средноденонощна
ПДК ср.год.	Пределно допустима концентрация – средногодишна
ПДН	Пределно допустима норма
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПАВ	Полициклични въглеводороди
ФПЧ	Фини прахови частици
РЛ	Регионална лаборатория
РОУ	Райони за оценка и управление

РИОСВ – Монтана

Адрес:

гр. Монтана 3400

ул. ”Юлиус Ирасек” № 4, п.к. 55

телефон 096/300960; факс 096/300960, 300961

e-mail: riosv_mont@net-surf.net

<http://www.riosv-montana.com>

зелен телефон: 096/300961

ТЕЛЕФОНИ

Директор –	096/300960
Технически сътрудник; зелен телефон –	096/300961
Директор на дирекция „АФПД“/Гл. счетоводител	096/300965
Директор на дирекция “КОС” –	096/300561
Директор на дирекция “ПД” –	096/300561
Административно обслужване “Едно гише”	096/300964
Направление “Опазване чистотата на атмосферния въздух и ВФФ” –	096/300963
Направление “Опазване на водите” –	096/300964
Направление “Управление на отпадъците и опазване на почвите” –	096/300964
Направление “Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност и доброволни ангажименти” –	096/300964
Направление “Екологична оценка и ОВОС” –	096/300964
Направление “Биологично разнообразие, защитени територии и зони” -	096/300963
Направление “Специализирани регистри” –	096/300963

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за състоянието на околната среда на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана е подготвен от експертите на инспекцията с цел обективно и своевременно информиране на обществеността за състоянието на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана – област Монтана и област Видин.

В Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2015 г. е представена информация по всички компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие, както и факторите, които ѝ въздействат – отпадъци, шум, химични вещества.

Регионалният доклад е насочен към заинтересованите за опазване на околната среда – държавни институции, граждани, неправителствени организации, учаци.

КРАТКА ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА

В обсега на контрол от страна на РИОСВ – Монтана попадат две области Монтана и Видин. Област Монтана включва единадесет общини: Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Монтана, Чипровци и Якимово. Област Видин включва също единадесет общини: Белоградчик, Бойница, Брегово, Видин, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци и Чупрене.

Географско положение, граници и големина

Частта от северозападния район на РБългария, която контролира инспекцията, заема територия до р. Дунав на север, билото на Западна Стара планина на юг, на запад границата съвпада с държавната граница с РСърбия и Черна гора, а на изток с област Враца. Граничното му положение с р. Дунав и близостта му до гр. София са дали отражение върху стопанското развитие на района. В миналото тази част от страната е била аграрен снабдител на София и Софийския индустриален и консумативен район. При новите условия географското положение придобива нови измерения. Ломското пристанище се оформя като най-важното за доставка на суровини и стоки, увеличава се значението на пристанище Видин и „Дунав мост 2“, като важен транспортен коридор.

Стопанско - географска преценка на природните условия и ресурси

Релеф

Районът се характеризира с разнообразен релеф, включващ част от Дунавския бряг, Дунавската равнина, Предбалкана и северните склонове на Западна Стара планина. Крайдунавските низини (Видинска, Ломска и Златия) и прилежащата им част от Дунавската равнина обхващат 60% от територията на района. Равнинният характер на релефа и близостта му с пълноводната р. Дунав способстват за напояване и механизано обработване на земите. Следва Западната част на Предбалкана (Връшка чука, Бабин нос, Белоградчишкия венец, Ведерник, Широка планина, Веренишко бърдо и Пъстрина). Тя има разположение северозапад-югоизток. По южните склонове на Предбалкана се намират едни от най-големите овощни градини и лозя, а естествените пасища благоприятстват развитието на пасищното животновъдство. Старопланинската част започва от прохода Свети Никола, Чипровско-Берковския дял и стига до Козница. В тази част са най-хубавите букови гори и пасища в Северозападна България, което е важно условие за развитие на дърводобива и животновъдството. Петроханският проход предоставя най-краткия път от София до Видин и Лом, а долинните разширения на реките между Предбалкана и Стара планина са благоприятни за развитие на земеделието.

Полезни и изкопаеми

От полезните изкопаеми в района със стопанско значение са медните и оловно-цинкови руди в Чипровска планина, като с ограничени запаси, но богати по съдържание на метал са железните руди при с.

Мартиново, общ. Чипровци. От нерудните изкопаеми стопанско значение имат запасите на варовици и мергели – суровина за циментовата промишленост и за производството на вар. Глините при с. Клицурица се използват като суровина за подовата керамика, брекчите при с. Челюстница – за производство на облицовъчни материали, а мрамора и гранита в Берковско - за облицовъчни материали и изделия. При с. Кошава и Сланотрън се намират най-големите запаси на гипс в страната. Златоносен пясък има по поречието на р. Огоста и р.Златица.

Климат

Климатът е умерено континентален. Средната януарска температура е 0°С, а средната юлска - 20°С. През лятото преобладават северозападни влажни ветрове, а през зимата те са североизточни, причиняващи измръзване на почвите.

Води

Водите в района все още се използват недостатъчно. В горните течения водите на реките се използват за електропроизводство (Петроханската каскада и каскадата на р. Горни Лом.). Все още слабо е използването на водите от язовир “Огоста”, а е възможно да бъдат напоявани над 1,5 млн. дка нови поливни площи.

Почви

Почвите в региона са разнообразни. Низините са покрити с плодородни алувиално-ливадни почви. Черноземите в Дунавската равнина са образувани върху льосова основа. В Предбалкана преобладават светлосиви и тъмносиви горски почви, а в Старопланинската част – кафяви горски и планинско-ливадни почви. Почвеното богатство е добра предпоставка в съчетание с климатичните условия и повърхнината за производството на зърнени храни, фуражи, захарно цвекло, за развитие на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството.

Флора

Регионът се отличава с голямо разнообразие на дървесни, храстови и тревни съобщества. Горските ресурси са представени предимно от широко-листни гори (дъб, бук, габър, липа, ясен и др.), по поречията – върби, лески, елши, тополи, в планинските части – смесени широколистно-иглолистни (бук, ела, смърч, бор) и във високопланинските части - иглолистни (ела, смърч, клек). Храстовидните формации като подлес или самостоятелно се срещат на-всякъде - шипка, къпина, малина, трънка, дрян, келяв габър и т. н. Предбалканът и Старопланинието са най-богатите по отношение на биоразнообразие, като тук се срещат около 45 реликтни /в миналите геологични епохи са имали широко разпространение, а днес заемат неголеми територии/ и ендемични /срещат се само в определен географски район/ защитени видове растения.

Фауна

Районът има значително разнообразие. Най-многочислено е видовото разнообразие сред гръбначните. Гнездящите птици са над 150 вида, влечугите са над 16 вида, бозайниците - над 60 вида, рибите – над 20. Богата на реликтни и ендемитни /срещат се само в определен географски район/ видове е и безгръбначната фауна.

Население

Селищната мрежа се състои от 22 общини, съответно по единадесет за област Монтана и област Видин.

II. Анализи по компоненти на околната среда.

II. 1. Качество на атмосферния въздух.

1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) – подсистема „Въздух”

„Въздухът” е основен компонент на околната среда, без който съществуването на всички живи организми е невъзможно. Неговото качество е от съществено значение за здравето на населението и околната среда. Под „Качество на атмосферния въздух” се разбира състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества с естествен и антропогенен произход.

Атмосферният въздух представлява смес от различни газове, сред които преобладават количествено четири съставки: азот (75,51 % масово участие), кислород (23,01 % масово участие), аргон (1,29 % масово участие) и въглероден диоксид (0,04 % масово участие). Останалите съставки като водород, неон, хелий и др. са в незначителни количества. Освен тези постоянни газове в атмосферния въздух се появяват различни частици и газове, в по-малки или в по-големи количества, в зависимост от климата, сезона, мястото и др. фактори, които са вследствие замърсяване от човешката дейност в сферите на промишлеността, бита, транспорта и др. Тези вещества се наричат „замърсители” или „вредни вещества”. Това са всички тези вещества, които предизвикват промени в качеството на атмосферния въздух и могат да доведат до неблагоприятни последици върху живота и здравето на хората, до увреждане на живите ресурси, почвата и екосистемите.

Качеството на атмосферния въздух в приземния слой се определя от следните по-често срещани въздушни замърсители: частици (прах, сажда, аерозоли и др.), озон, въглероден оксид, серен диоксид, азотен диоксид, олово, арсен, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) и др.

През 2015 г. в региона на РИОСВ – Монтана е действал един стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух в гр. Монтана, а именно „РИОСВ – Монтана” – градски фонтов. Пунктът се обслужва от Регионална лаборатория – Монтана и работи с ръчно пробонабиране всеки работен ден. Контролираните замърсители са: „серен диоксид”, „азотен диоксид”, „ПАВ”, „ФПЧ₁₀” и „никел”.

Мониторингът на качеството на атмосферния въздух в гр. Видин през 2015 г. се осъществявал от автоматична станция, намираща се в района на болница МБАЛ „Света Петка”. Пунктът е градски фонтов. Контролираните замърсители в него са: „серен диоксид” и „ФПЧ₁₀”. Монтана и Видин са най-големите градове на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, с най-добре развити инфраструктура, промишленост, численост на населението и съответно най-много действащи и потенциални източници на замърсяване на атмосферния въздух.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие върху качеството на атмосферния въздух са издадени нормативни актове, имащи за цел защита на човека и околна среда от отрицателни последици. С тези закони се определят и норми:

- за имисии – пределно допустими концентрации на вредните вещества, чието наличие във въздуха не застрашава здравето на населението, флората и фауната;
- за емисии – норми за допустимо количество вредни вещества, които могат да бъдат отделени в атмосферния въздух от съответните източници и зависят от вида, спецификата и мощността на отделните производства и инсталации.

Пределно допустимата концентрация на даден замърсител се определя като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия и може да бъде:

- максимално еднократна концентрация – определя въздействието на замърсителя за кратък период от време (30 или 60 минути);

•средноденонощна концентрация – показва допустимата степен на замърсяване за продължителен период, обхващащ пиковите часове и часовете, в които очакваното замърсяване е най-малко (през нощта);

•средногодишна концентрация е средно аритметично от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Всички тези пределно допустими концентрации дават оценка за степента на замърсяване на атмосферния въздух и за неговото качество. Разпределението на пунктовете, контролиращи качеството на атмосферния въздух, е посочено в табл. 2.1.

Таблица 2.1.

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	бензен	NH ₃	ПАВ	As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ2.5	NO	O ₃
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове	2	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
в т.ч.:															
1.Пункт “РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	да	-	да	да	-	-	-	-	да	-	-	да	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция, гр. Видин	да	-	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

<p>Брой пунктове</p> <p>с концентрация над ПС на СЧН или ПДК м.е в т.ч.</p> <p>1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана</p> <p>2. Автоматична измервателна станция, гр. Видин</p>	2	-	0	0	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	-
<p>Пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:</p> <p>1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана</p> <p>2. Автоматична измервателна станция, гр. Видин</p>	2	-	0	0	-	-	-	-	1	-	-	0	-	-	-

ПС на СЧН - прагова стойност на средночасова норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители

ПС на СДН - прагова стойност на среднодневна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (24-часова експозиция)

СГН - средногодишна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители при едногодишна експозиция

ПДК - максимална концентрация на замърсяващите вещества в околната среда, непредизвикващи неблагоприятно въздействие върху населението, флората и фауната

ПДКм.е - най-високата допустима краткосрочна концентрация в продължение на 30- или 60-минутна експозиция за определен замърсител, регистриран в даден пункт за определен период на наблюдение

ПДКср.дн. - допустимата концентрация в продължение на 24-часова експозиция като средна аритметична стойност от еднократните концентрации, регистрирани неколнократно през денонощието, или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа

ПДКср.год. - допустимата концентрация в течение на едногодишна експозиция като средна аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година

• **Фини прахови частици (ФПЧ₁₀)**

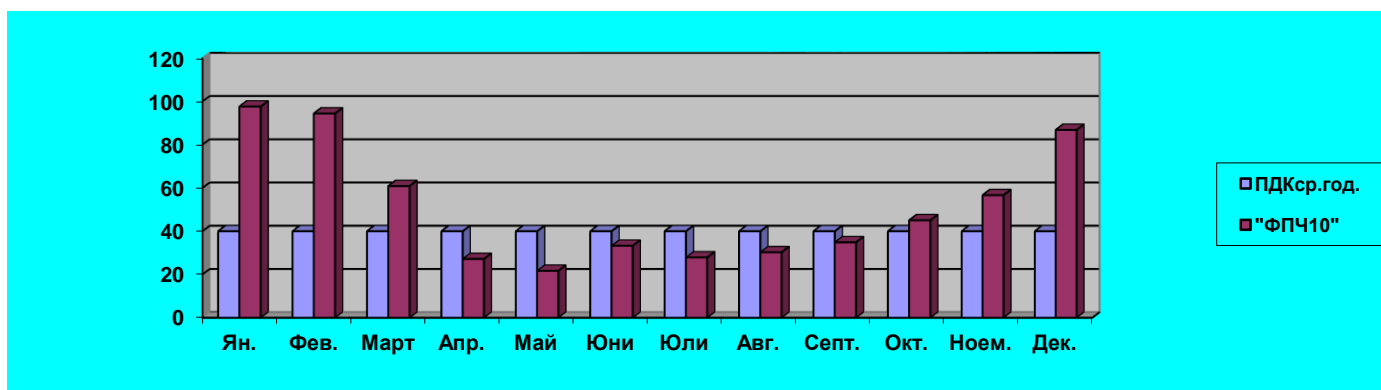
Фините прахови частици са основен замърсител на атмосферния въздух в населените места поради голямото разнообразие на източници, емитиращи ФПЧ – горивни инсталации, транспорт, битово отопление и др. През 2015 година са регистрирани превишения по този показател и в двата стационарни пункта. Средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ в пункт „РИОСВ – Монтана” е 51.4 µg/m³ – 1.3 пъти над нормата за ПДК ср.год. Превишенията имат подчертано сезонен характер – почти всички регистрирани превишения са през зимния период. Броят на дните с превишения на ПДКср.дн. е 115, което е 32 % от общия брой анализирани проби. Анализът на резултатите показва, че източникът с най-съществен принос за формирането на високите имисийни стойности на ФПЧ₁₀ е битовото отопление, което в преобладаващата си част се осъществява на твърдо гориво. В резултат на газификацията на промишления и обществения сектор след 2001 г. се отчита рязко понижаване на средногодишните нива на ФПЧ₁₀ – с над 50 %, но въпреки това същите остават твърдо над нормите и сравнително постоянни през последните години. Очаква се с продължаващото газифициране на частните жилищни сгради да се постигне допълнително постепенно намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ през следващите години.

В автоматичната измервателна станция в гр. Видин броят на дните с регистрирани превишения е 188, или 62 % от общия брой анализирани проби. Превишенията също са с подчертано сезонен характер – от октомври до април, което води до извода, че основният източник на замърсяване на въздуха с ФПЧ₁₀ е отоплението в битовия и обществения сектор. В град Видин не е започнала и не се очаква в обозримо бъдеще газификация, освен използващите компресиран газ за горивните си източници няколко промишлени предприятия, поради което тенденцията е към запазване на сравнително високите нива на ФПЧ₁₀ и за напред.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА ПО ПОКАЗАТЕЛ „ФПЧ₁₀” В ПУНКТ

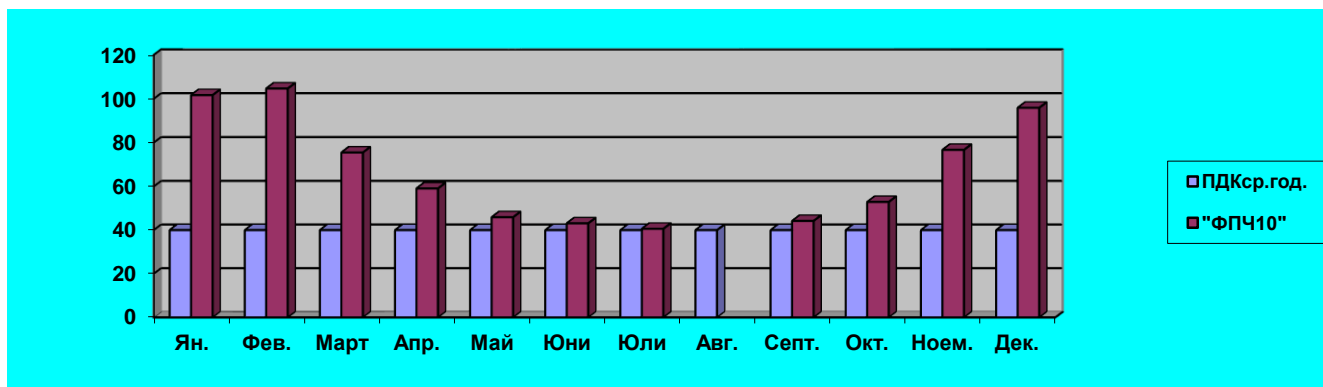
„РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

През 2015 г. ПДК ср.год. за показател „фини прахови частици₁₀” е 40 µg/m³

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА ПО ПОКАЗАТЕЛ „ФПЧ₁₀” В АВТОМАТИЧНА ИЗМЕРВАТЕЛНА СТАНЦИЯ – ГР. ВИДИН ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

През 2015 г. ПДК ср.год. за показател „фини прахови частици₁₀” е 40 µg/m³

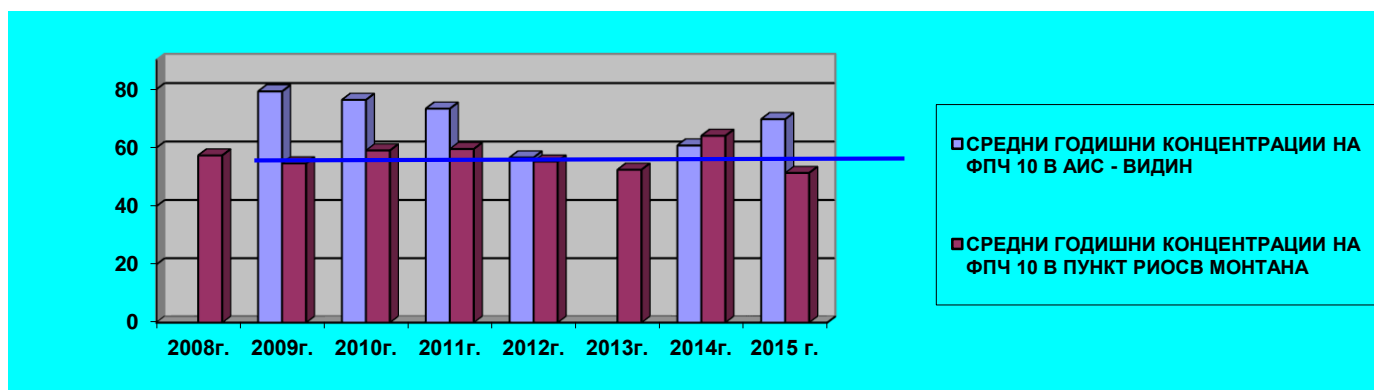
СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ ПО ПОКАЗАТЕЛ ФПЧ₁₀ В ПУНКТ „РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА И АВТОМАТИЧНА ИЗМЕРВАТЕЛНА СТАНЦИЯ –

ГР. ВИДИН ЗА ПЕРИОДА 2008 г. – 2015 г.

СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ, µG/m³

	2008 Г.	2009 Г.	2010 Г.	2011 Г.	2012 Г.	2013 Г.	2014 Г.	2015 Г.
ПУНКТ РИОСВ – МОНТАНА	57.4	54.7	59.1	59.6	55.3	52.5	64.1	51.4
ПУНКТ АИС – ВИДИН	-	79.3	76.4	73.4	56.7	-	60.8	69.8

ФПЧ₁₀, ПДК ср.год. 40 µg/m³

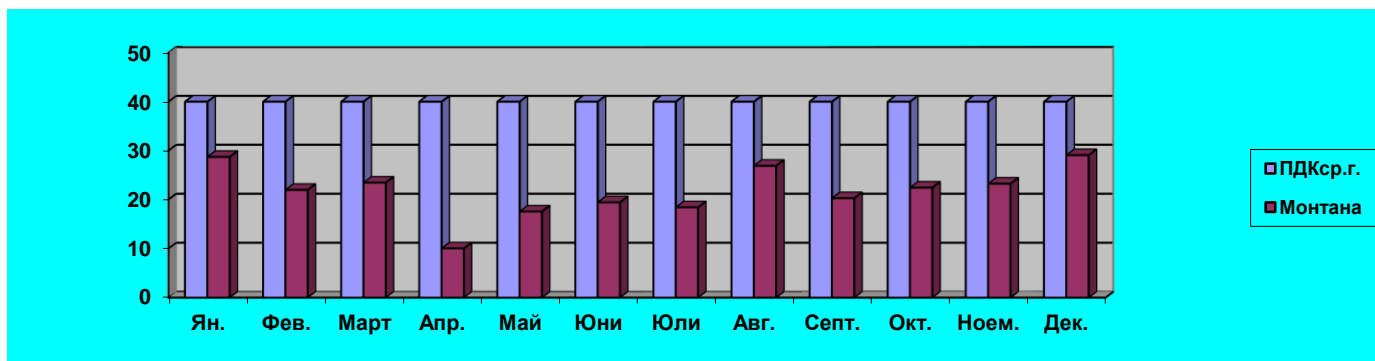

• **Азотен диоксид**

През 2015 год. не са регистрирани превишения на максимално еднократните, средноденоношните и средногодишната пределно допустими концентрации на азотен диоксид в стационарните пунктове на територията на РИОСВ – Монтана. Констатира се добре изразена сезонна зависимост на стойностите, като по-високите концентрации са през зимния отоплителен сезон. Средногодишната концентрация за пункт „РИОСВ – Монтана” е 21.85 µg/m³ при ПДК_{ср.год.} – 40 µg/m³. Тенденцията е към запазване на относително постоянни стойности на средногодишните концентрации за последните години в пункта в гр. Монтана. От месец октомври 2008 г. ръчното пробонабиране на газове в гр. Видин е преустановено и е подготвена за въвеждане в експлоатация автоматична станция за контрол качеството на атмосферния въздух, разположена в района на болница МБАЛ „Света Петка”, гр. Видин. Станцията е в редовна експлоатация от 01.01.2009 г., като не се извършва измерване по показател „азотен диоксид”.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА ПО ПОКАЗАТЕЛ „АЗОТЕН ДИОКСИД” В ПУНКТ „РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

През 2015 г. ПДК ср.год. за показател „азотен диоксид” е $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

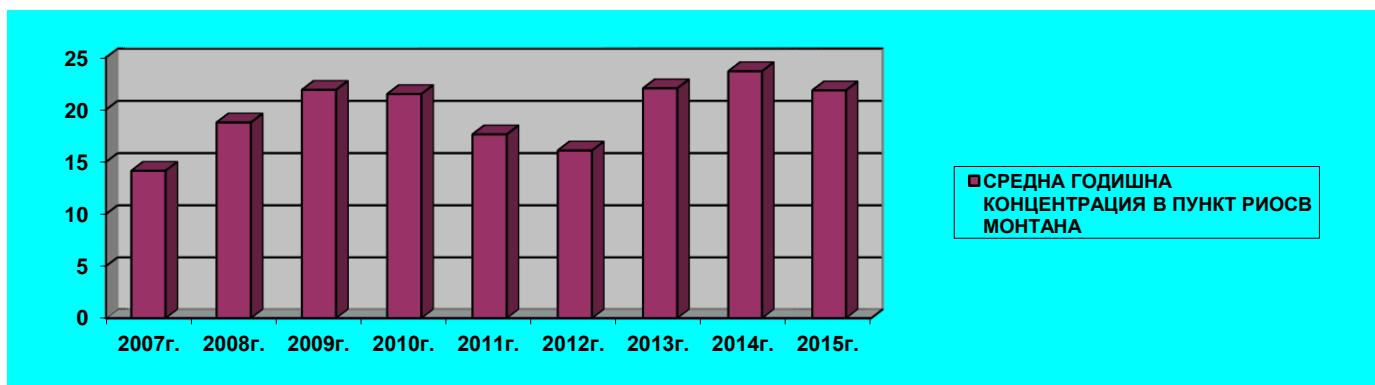
СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ ЗА ПОКАЗАТЕЛ „АЗОТЕН ДИОКСИД” В ПУНКТ „РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА ЗА ПЕРИОДА 2007 г. – 2015г.

ПДК_{ср. год.} – $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ В ПУНКТ РИОСВ – МОНТАНА, $\mu\text{G}/\text{M}^3$	2007Г.	2008Г.	2009Г.	2010Г.	2011Г.	2012Г.	2013Г.	2014Г.	2015Г.
	14.16	18.78	21.90	21.50	17.64	16.10	22.05	23.68	21.85

ГРАФИКА НА СРЕДНОГОДИШНАТА КОНЦЕНТРАЦИЯ ПО ПОКАЗАТЕЛ „АЗОТЕН ДИОКСИД” В ПУНКТ „РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА ЗА ПЕРИОДА 2007 г. -2015 г.

ПДК_{ср. год.} – $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

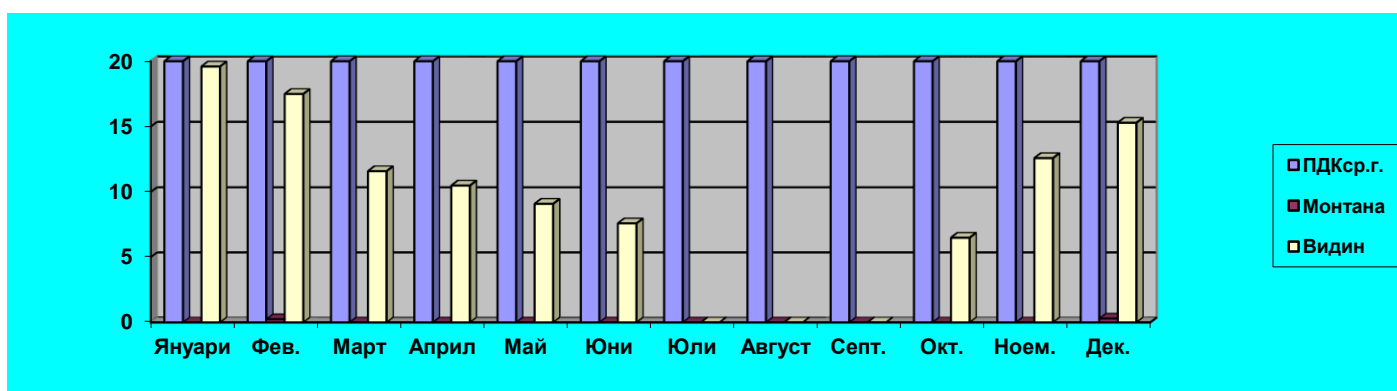
• **Серен диоксид**

В Пункт „РИОСВ – Монтана” не са регистрирани превишения на ПДК_{м.е.}, ПДК_{ср.дн} и ПДК_{ср.г.} за серен диоксид през 2015 год. Отчетена е средногодишна концентрация от $0.0 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В резултат на газификацията на основните промишлени източници се констатира значително намаление на емисиите на серен диоксид и концентрациите му в атмосферата. С продължаването на газификацията в

битовия сектор на гр. Монтана се очаква запазване на ниските нива на серен диоксид и дори концентрацията му да се задържи под границата на количествено откриване на метода.

В автоматичната измервателна станция в гр. Видин през 2015 год. не са регистрирани превишения на ПДК_{м.е.}. Средногодишната концентрация е 12.2 µg/m³ при норма 20 µg/m³. Отчетени са завишени стойности на концентрациите на серен диоксид през месеците януари, февруари и декември. Основната причина за повишената концентрация на серен диоксид през зимния сезон е масовото използване на твърди горива за битово отопление и неблагоприятни атмосферни условия – ниски температури и атмосферно налягане, тихо време и температурни инверсии. След 2001 год. средногодишната концентрация на серен диоксид отбелязва значителен спад и стабилно задържане под ПДК_{ср.год.}

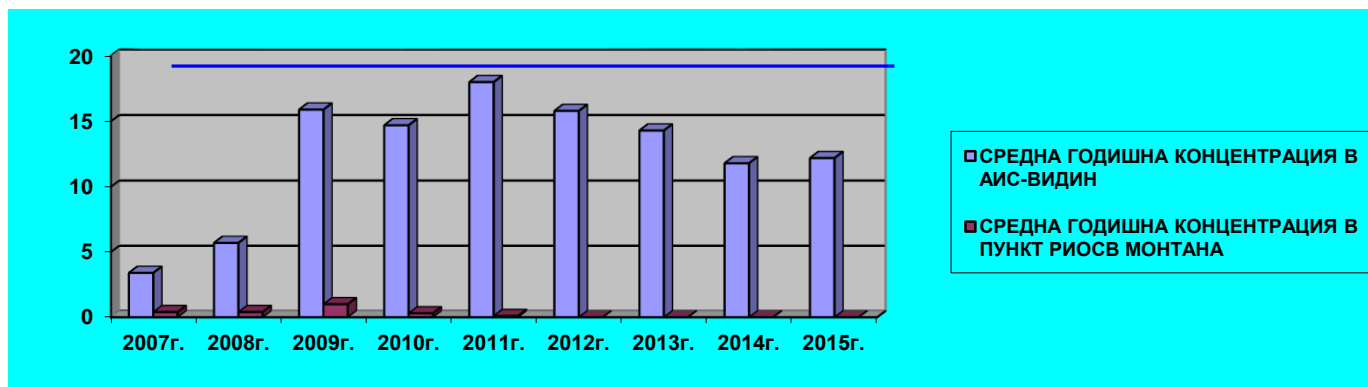
РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗМЕРВАНИЯТА ПО ПОКАЗАТЕЛ „СЕРЕН ДИОКСИД”
 В ПУНКТОВЕ: „РИОСВ – МОНТАНА” ГР. МОНТАНА
 И АВТОМАТИЧНА ИЗМЕРВАТЕЛНА СТАНЦИЯ – ГР. ВИДИН ПРЕЗ 2015 ГОДИНА
 През 2015 г. ПДК ср.год. за показател „серен диоксид” е 20 µg/m³

СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ ПО ПОКАЗАТЕЛ „СЕРЕН ДИОКСИД”
 В ПУНКТ „РИОСВ-МОНТАНА” ГР. МОНТАНА
 И АВТОМАТИЧНА ИЗМЕРВАТЕЛНА СТАНЦИЯ – ГР. ВИДИН
 за периода 2007 г. – 2015 г.
 пдк_{ср.год.} – 20 µg/m³

СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ	2007Г.	2008Г.	2009Г.	2010Г.	2011Г.	2012Г.	2013Г.	2014Г.	2015Г.
ПУНКТ РИОСВ – МОНТАНА	0.4	0.4	1.0	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
АВТОМАТИЧНА ИЗМЕРВАТЕЛНА СТАНЦИЯ – ГР. ВИДИН	3.4	5.7	15.9	14.7	18.0	15.8	14.3	11.8	12.2

ГРАФИКА НА СРЕДНА ГОДИШНА КОНЦЕНТРАЦИЯ ПО ПОКАЗАТЕЛ
 „СЕРЕН ДИОКСИД” ЗА ПЕРИОДА 2007 г. – 2015 г.
 ПДК_{ср.год.} – 20 µg/m³

• Никел

За показател „никел“ не се наблюдава тенденция към повишаване на съдържанието му в атмосферния въздух и е значително под средногодишната целева норма от 20 ng/m^3 – $2,76 \text{ ng/m}^3$.

• Полициклични ароматни въглеводороди

През 2015 г. е констатирано превишение на средногодишната целева норма от 1 ng/m^3 (приложение № 1 към чл. 3 от Наредба № 11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух) – $2,93 \text{ ng/m}^3$. Превишенията са установени основно през есенно-зимния период (октомври-март) и са следствие на непълното горене на въглища в битовия сектор и неправилно изгаряне на дизеловото гориво в двигателите на автомобилите.

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999 г.) и Наредба № 12 (ДВ, бр. 58 / 2010 г.) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) (ДВ, бр. 45/1996 г.).

Изпълнителната агенция по околна среда, съгласувано с РИОСВ – Монтана, изготви списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията ѝ. Те са както следва:

- **По чл. 30, ал. 1, т.1** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения). Тук попадат:

I район – Монтана, обхващащ община Монтана;

II район – Видин, обхващащ община Видин;

- **По чл. 30, ал. 1, т. 3** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове. Тук попадат:

III район – Лом, обхващащ община Лом

IV район – Берковица, обхващащ общините Берковица, Вършец, Чипровци, Георги Дамяново и Чупрене;

V район – Брегово, обхващащ общините Брегово и Ново село;

- **По чл. 30, ал. 1, т. 4** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове. Тук попадат:

VI район – Бойчиновци, обхващащ общините Бойчиновци, Брусарци, Медковец, Вълчедръм и Якимово;

VII район – Кула, обхващащ общините Кула, Грамада, Макреш и Бойница;

VIII район – Белоградчик, обхващащ общините Белоградчик, Димово и Ружинци.

Общините, класифицирани по чл. 30, ал. 1, т. 3 и т. 4 не разполагат със стационарни пунктове за контрол качеството на атмосферния въздух.

Съгласно одобрения годишен график за 2015 г. Мобилната автоматична станция (МАС) за имисионен контрол на атмосферния въздух към ИАОС от Регионална Лаборатория – Плевен извърши измервания на територията на община Монтана. Концентрациите на основните показателни, измерени с МАС – Плевен, са

съизмерими по стойност и потвърждават получените в ста-ционарния пункт „РИОСВ – Монтана” концентрации на замърсителите, характеризиращи качест-вото на атмосферния въздух в района.

От извършените проверки на изпълнение на мерките, заложи за изпълнение от общини Монтана и Видин през годината, след изтичане срока на действие на общинските Програми по чл. 27 от ЗЧАВ и чл. чл. 30 и 31 от Наредба № 7 (ДВ, бр. 45/1999 г.) в края на 2014 г., се установи изпълняването им, но се констатира и продължаващо неизпълнение на достигане на установените норми за ФПЧ10. Общините изготвиха и представиха за съгласуване в РИОСВ – Монтана актуализирани Програми с планове за действие към тях за намаляване и достигане на установените норми на ФПЧ10 за периода 2016÷2018 г. в община Монтана и 2015÷2020 г. в община Видин.

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Монтана

През 2015 г. на територията на РИОСВ – Монтана се контролират 329 бр. обекти, замърсяващи или потенциални замърсители на атмосферния въздух, включващи и 83 бр. бензиностанции.

В големите общини – Монтана, Видин, Лом, Берковица, Кула замърсяването на въздуха се влияе от дейността на по-големите промишлени обекти: в Монтана – „Монбат” АД, „Берг Монтана Фитинги” АД; в Лом – „Ломско пиво” АД; във Видин – ТЕЦ „Видахим” към „Видахим” АД, „Кнауф” ЕООД, „ЛИТ” ООД, „Гипс” АД, с. Кошава; в гр. Кула – „РИС Ръбър България” АД.

Обекти „ЛИТ” ООД, гр. Видин, "Випом" АД, гр. Видин, „БКС Бъдинстрой” АД, гр. Видин – обект асфалтова база и „Фаустина груп” ООД, гр. Враца – фабрика за производство и екстрахиране на олио в с. Д-р Йосифово, общ. Монтана са с наложени текущи санкции за констатирани превишения на нормите за допустими емисии на отпадъчни газове, съгласно Наредба № 1/ 2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.).

През 2015 год. продължава експлоатацията на система за собствени непрекъснати измервания (СНИ) на концентрациите на замърсители в отпадъчните газове на ТЕЦ „Видахим”, гр. Видин. Множество други фирми използват външни акредитирани изпитвателни лаборатории за осъществяване на периодичен собствен мониторинг на източниците си на емисии.

През територията на РИОСВ – Монтана преминава трансевропейският транспортен коридор Е79. Пътната инфраструктура на двете области не е в добро състояние и се нуждае от реконструкции или ремонти. Това допринася за допълнително увеличаване на емисиите на прах и вредни газове от автомобилния транспорт.

3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана

От изложеното по-горе могат да се направят следните заключения за състоянието на атмосферния въздух:

◆ в малките общини замърсяването на въздуха се дължи основно на бита при ползването на твърди горива през отоплителния сезон, а така също и на автотранспорта, особено в тези, през които преминават републикански пътища. Промислената дейност в тези общини е силно ограничена и не води до сериозно замърсяване на въздуха.

◆ в община Монтана продължава газификацията на котелни инсталации в не промишлени обществени обекти (преустройство на съществуващи котелни от течено гориво на природен газ и резервен вариант – нефта) и на частни жилищни сгради, в резултат на което се наблюдава известно облекчаване на замърсяването от горивни процеси. Въпреки това не се отчита значително намаляване на съдържанието на фини прахови частици във въздушния басейн над града, главно поради повишената през годините консумация на твърдо гориво в бита през отоплителния сезон и засиления автомобилен трафик. През 2016 г. се очаква значително намаляване на трафика на автомобили в гр. Монтана след въвеждане в експлоатация на обиколния път на града в самия край на 2015 г. Положителна тенденция е стабилното намаляване на концентрациите на серен диоксид и запазването на сравнително ниски стойности на азотен диоксид.

◆ в община Видин също се наблюдава положителна тенденция към намаляване броя на наднормените концентрации на ФПЧ₁₀. Част от промишлените предприятия преминават от твърдо и течено гориво на компресиран газ за горивните си източници. Общинската администрация и другите заинтересовани ведомства полагат усилия за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез реализиране на пакет от различни по естество мерки. Приемането и изпълнението на актуализирана Програма с мерки и план за действие към нея за периода 2015-2020 г., част от Общинската програма за околната среда, ще допринесе за значително намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми в РОУ на КАВ – Видин.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

1. КАЧЕСТВО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

1.1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през 2015 година.

На основание действащата нормативна уредба в областта на водите и в рамките на териториалния обхват основните приоритети в работата на РИОСВ – Монтана през 2015 г. са свързани с опазването на водите от замърсяване и подобряване на тяхното състояние като стратегически общонационален неделим природен ресурс чрез осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол на източниците на замърсяване, находящи се на териториите на областите Видин и Монтана. Целта е да се осигури достатъчно количество и добро качество на водите чрез намаляване замърсяването на водите от битови и промишлени източници, както и подобряване ефективността от пречистването на заустваните отпадъчни води чрез засилен контрол на изградените пречиствателни съоръжения.

Контролът, който е осъществен от експертите в направление „Опазване на водите” през 2015 г., съгласно разпоредбите на Закона за водите и подзаконовите му нормативни актове, включва следните дейности:

- контрол на обектите, формиращи отпадъчни води, включително и на състоянието и правилната експлоатация на канализационните мрежи на обектите, формиращи отпадъчни води и на пречиствателни станции и пречиствателни съоръжения към тях
- контрол върху изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда;
- провеждане мониторинга на отпадъчните води – собствен и контролен. Изготвени са списъци на обектите, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители, които подлежат на задължителен емисионен контрол. Съвместно с Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС - София, е проведен мониторинг на отпадъчните води от 27 броя емитери. Поддържа се база данни с резултати от извършения мониторинг.
- Проверки по жалби и сигнали, свързани с аварийни изпускания на отпадъчни води и замърсяване на водите.

2. ОПАЗВАНЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

2.1. Поречия, попадащи в обхвата на РИОСВ - Монтана

Територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, попада в обхвата на Дунавски район за басейново управление с център гр. Плевен. Дунавският район за басейново управление, съгласно Закона за водите, обхваща по-голямата част от Северна България и включва поречията на следните реки, вливащи се в река Дунав или пресичащи западната ни граница: Ерма, Нишава, Огоста и реките западно от Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавските Добруджански реки. Площта на района е 47 235 км², което представлява 42,5% от територията на България.

В Дунавският район са идентифицирани следните категории повърхностни води: РЕКИ и ЕЗЕРА. Повърхностно водно тяло означава отделен и значителен елемент от повърхностни води, като езеро, язовир,

поток, река или канал, част от поток, река или канал, преходни води или разширение на крайбрежни води. Река означава вътрешнотериториален воден обект, протичащ в по-голямата си част по повърхността на земята, но който може да протича и под земята за част от течението си. Езеро означава вътрешнотериториален повърхностен воден обект със стоящи води.

Контролираните от РИОСВ - Монтана поречия на териториите на областите Монтана и Видин са поречие Дунав, поречие Огоста и поречие Западно от Огоста. Площта на отделните поречия, съгласно Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) в Дунавският район за басейново управление е:

- поречие Дунав - 47 235,000 км²;
- поречие Огоста - 4 282,290 км²;
- поречие Западно от Огоста - 3 910,578 км².

2.1.1. Поречие р. Дунав - включва р. Дунав RWB01 с код BG1DU000R001, дължина 650,650 km, силномодифицирано повърхностно водно тяло, категория река, географско описание: р. Дунав от границата при с. Ново село, общ. Ново село до границата при гр. Силистра. Химичното състояние е лошо (оценено по съдържание на приоритетни вещества, съгласно Директива 2008/105/ЕС, Приложение №1). Екологичната цел за повърхностно водно тяло с код BG1DU000R001 е „Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал и постигане на добър до 2021 г. Предотвратяване влошаването на химичното състояние и постигане на добро до 2027 г. Необходимо е да се провежда строг контрол и ефективно управление за предотвратяване и бързо отстраняване на аварийни ситуации на изпускане във водите на вредни вещества над определените изисквания, съгласно действащото екологично законодателство, като се предотврати здравния риск за населението в района.

Река Дунав е втората по големина река в Европа след Волга. Води началото си от планината Шварцвалд и дължината ѝ е 2859 км. Средният дебит на реката преди делтата е 6500 м³/секунда. Тя минава през 10 държави и заема общо 817 000 кв. км. Включена е в списъка на няколко най-застрашени реки в света, изготвен за Световния ден на водата през 2007 г. При вливането си в Черно море тя се разделя на три ръкава – Килийски, Сулински и Георгиевски. Най-северният – Килийският ръкав, служи за граница на Румъния и Украйна. Средният ръкав – Сулинският, е най-пълноводният и най-дълбокият. В Югоизточната част на Европа, около Черно море, т.е. в долната част по течението на р. Дунав са разположени България и Румъния, като общата им граница е с дължина 631,3 км, от които 420 км по талвега на р. Дунав. Двете държави понасят интензивно замърсяване на водите на р. Дунав, идващо от горните части.

По-големи притоци на р. Дунав на територията на България са реките: Лом, Огоста, Цибрица, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом. Българският дунавски бряг е с дължина 650,650 км. (от р.Тимок до границата в гр.Силистра). На много места брегът е тесен и слиза стръмно към реката. На определени места той е широк до няколко километра и загражда сравнително големи низини, които периодично се заливат. За предпазването от заливането им от високите дунавски води са изградени земни диги.

2.1.2. Поречие Огоста - общата водосборна площ е 4282,290 км². Включва 14 на брой реки с обща дължина от 753,186 км, от които само 4 от тях попадат в обхвата на РИОСВ – Монтана.

Таблица 1.

№	Описание - река	Дължина, км	Езера и приравнение към тази категория водни тела	Площ, км ²
1.	р.Златица от извора до вливането в яз.Огоста	22,843	яз. Огоста на р. Огоста при гр. Монтана, общ. Монтана, обл. Монтана	23,600
2.	р.Бързия от извора до вливането в яз.Огоста и притоците Берковска и Въртешница	72,358	яз. Среченска бара на р. Среченска бара при с. Ягодово, общ. Берковица, обл. Монтана	0,840

3.	р.Шугавица от извора до вливането в р.Огоста	43,136
4.	р.Огоста от извора до вливането в яз.Огоста и притоците Превалска и Дългоделска	138,638

Река Огоста има около 40 притока, от които най-значителни са р. Ботуня с дължина 69 km и водосборна област 732 km² и р. Бързия с дължина 35 km и водосборна област 241 km². За начало на р. Огоста е приета р. Чипровска, която извира под вр. Вража глава (935 м) на границата с Югославия. Началото на Чипровската река (срещана и под името Пилатовец) е типично планинско дере с голям наклон средно 160‰. Коритото е тясно и дъното му е покрито с едри камъни и чакъл, свлечени от страничните дерета. От гр. Чипровци до с. Бели Мел наклонът на реката намалява и долината прави значителни уширения, особено в района между Чипровци и Железна. Дъното на долината става на места много тясно (80 - 100 м) с много стръмни склонове. Склоновете са гъсто залесени с широколистна гора. Бреговете на реката са немного високи и обрасли с храсти. Речното дъно е покрито с камъни, чакъл и пясък.

От с. Бели Мел до Монтана речната долина е коритообразна, с широко долинно дъно (800 - 1000 м), заето от работни площи. Склоновете на долината стават много полегати и се оформят от отделни хълмове. Залесеността чувствително намалява. Надлъжният наклон на коритото е много малък - средно 3-4 ‰. Дъното е покрито с едър чакъл. Реката мени коритото си, като тече покрай левия или десния склон на долината.

След град Монтана долината става по-широка. Залесеността почти изчезва. При с. Ерден Огоста прорязва един рид (Калето), където долината става 200 м широка. Реката в този участък е широка. Речното корито е покрито с едър и дребен чакъл.

Към с. Владимирово напречният профил на долината е трапецовиден. Десният склон е по-висок от левия. Реката започва да описва меандри независимо правия участък на долината. надлъжният наклон е много малък — около 1 ‰.

До гр. Мизия характерът на долината се запазва същият. Склоновете бързо намаляват височината и наклона си. Реката до вливането си в Дунав описва силно извити меандри. От с. Портитовци р. Огоста навлиза в напълно равнинен терен. Ширината ѝ е голяма — на места достига до 400 м. Дъното ѝ е покрито с чакъл и пясък, а в най-долното течение — с пясък. Бреговете са ниски и заливаеми.

Непосредствено преди гр. Монтана е изграден хидровъзел “Огоста” - вторият по големина в Р. България след яз. “Искър”. Непосредствено под язовирната стена, както и в района на кв. “Кошарник” са построени малки водно-електрически централи. От водохранилището се използват води и за напояване на земеделски земи, но в ограничена степен, поради факта, че напоителната система е изградена частично.

2.1.3. Поречие Западно от Огоста е с обща водосборна площ от 3 910,578 км² и включва 14 броя ПВТ, характеризирани като река и 7 броя езера и приравнени към тази категория водни тела, попадащи на територията на РИОСВ – Монтана - Таблица 2.

Таблица 2.

	Река	Дължина, км		Езера и приравнени към тази категория водни тела	Площ, км ²
1.	р.Тимок от гр.Брегово до устието ѝ	16,220	1.	яз. Кула на р. Тополовец при гр. Кула, общ. Кула, обл. Видин	1,567
2.	р.Тополовец от извор до яз.Кула	15,300	2.	яз. Полетковци на р. Войнишка при с. Полетковци, общ. Кула, обл. ВИдин	1,648
3.	р.Тополовец от яз.Кула до устие заедно с притоците ѝ	104,720	3.	яз. Рабиша на р. Видбол при с. Рабиша, общ. Белоградчик, обл. Видин	3,246

4.	р.Войнишка от извора до яз.Полетковци	13,510	4.	яз. Христо Смирненски на р. Нечинска бара при с.Смирненски, Брусарци, обл. Монтана	0,975
5.	р.Войнишка от яз.Полетковци до устието и притоците ѝ	63,070	5.	яз. Дреновец на р. Медовница при с.Дреновец, общ. Руженци, обл. Видин	1,070
6.	р.Видбол от извора до устието заедно с притоците ѝ	78,690	6.	яз. Ковачица на р. Липница при с.Ковачица, общ. Лом, обл. Монтана	1,120
7.	р.Арчар от извора до с.Арчар заедно с притоците ѝ	80,960	7.	яз. Расово на р. Барата при с.Расово, общ. Медковец, обл. Монтана	0,641
8.	р.Арчар от с.Арчар до устието ѝ	1,580			
9.	р.Скомля от извора до устието ѝ	38,350			
10.	р. Лом от извора до вливането на р.Нечинска бара и р. Нечинска бара от яз.Смирненски до вливане в р.Лом	155,920			
11.	р.Нечинска бара от извора до вливането ѝ в яз.Христо Смирненски	20,500			
12.	р.Лом от с.Дондуково до устие ѝ	24,330			
13.	р.Цибрица от извора до с.Разград	95,970			
14.	р.Цибрица от с.Разград до устие	18,480			

Река Видбол - влива се в река Дунав при гр.Дунавци. Притоците, формиращи река Видбол, извираят от източните склонове на Западна Стара планина. Прието е, че притокът от който води началото си реката е Джоновец, извиращ под връх Бабин нос (1107,7 м). Другият по-голям от първите притоци е Давидова бара, извиращ под връх Студен кладенец (894,8 м). Към тях попълно се вливат други, по-малки притоци, протичащи в поройни дерета. След като приеме един безименен десен приток, Джоновец тече известно време под името Раковица (така е обозначен на някои хидрогеложки карти). Притоците Джоновец (Раковица), Давидова бара и още няколко по-незначителни се вливат и приемат името Видбол на около 3 км над село Раковица.

Водосборната област на реката е 298,7 км². Средномногогодишното водно количество при устието на реката е 1,177 м³/сек. Модулът на годишния отток е около 10 л/сек.км². Реката има снежно-дъждовно подхранване. Минимумът на валежите е през месец февруари, а максимумът - през месец май. Маловодието продължава около четири месеца – от юни до октомври. По тази причина през периода на пълноводието някои от малките дерета почти пресъхват. Теренът е пресечен и сравнително обезлесен, зает от сиви горски почви със силно изразена ерозия, което определя поройния характер на оттока. Валежите се оттичат повърхностно, без да има възможност за дрениране и по-дълготрайно подхранване на оттока.

Река Тополовец води началото си под вр. Връшка чука (692 м) от с. Извор махала. Тук тя се образува от множество малки рекички, които са с чисто планински характер. Река Тополовец приема два главни леви притока, които се събират пред с. Раброво под името р. Рабровска. Наклонът на реката е сравнително стръмен. Река Тополовец при проливни дъждове приижда буйно и след вливането на р. Рабровска и поради ниските брегове и равния терен залива значителни обработваеми площи.

Река Войнишка се образува главно от два притока Чичилска и Короманица. За начало е приета р. Чичилска, която извира източно от вр. Черноглав. Повечето от рекичките, образуващи началото на р. Чичилска, извираят от югоизточните склонове на вр. Връшка чука, а останалите от северните склонове на вр. Черноглав. Река Войнишка запазва полупланинския си характер на около 3 - 4 км след вливането в нея на р. Войница. Реката е коригирана в долното си течение.

Река Арчар води началото си югоизточно от вр. Бабин нос. Водосборните области на множество малки рекички, които оформят р. Арчар, в по-голямата си част са залесени плътно с широколистни гори (предимно дъб). Те са с голям среден наклон и сравнително голяма стръмнина на склоновете. Речната система в тази част има почти изцяло планински характер. Това продължава докъм с. Раяновци, откъдето се изменя характерът на залесеността, като широколистните гори се заменят с разредени дъбови храсти и с големи незалесени райони. Наклонът на реката става по-малък, наблюдават се уширения на коритото, където реката се разлива и намалява скоростта си. Дъното на коритото е засипано с множество камъни и пясък, свличани от пороищата на незалесените дерета. Бреговете са скалисти и доста стръмни. След с. Рабиша наклонът на реката значително намалява. Там протича през слабо хълмиста местност в широка долина с много завой, като тече ту до десния, ту до левия склон на долината. Бреговете на реката поради слабите и ронливи седиментни скали са обикновено силно ерозирани и отвесни. Водосборната област на реката до устието е частично и слабо залесена, и то в повечето случаи с храсти от дъбов произход. Около с. Въртоп и Арчар реката получава голямо уширение и прави широка лъка. При с. Кладоруб р. Арчар приема най-големия си десен приток — р. Салашка. Тази река сравнително е голяма и води началото си от планинските склонове на с. Салаш северозточно от вр. Жребче. Характерът на тази река с почти същият с този на р. Арчар както по отношение сформирването на нейното начало, така и по отношение физикогеографската характеристика на водосборната област. Изключение тук прави по-слабата залесеност, която се забелязва още в самото начало на реката. Водното ѝ количество е почти еднакво с това на р. Арчар. И двете реки при силно интензивни валежи прииждат и влачат със себе си най-различен материал чак до своето съединяване.

Река Лом води началото си от източните склонове на пограничните планини в района на с. Горни Лом. Образува се от много дерета, като за начало са приети изворите на р. Бърза под вр. Миджур. Тези рекички имат планински характер, много стръмни наклони на речното корито и големи скорости на течението. Залесеността в този район е слаба. Залесени са само известни части от водосборната област главно от широколистни гори. Коритото на реката е от скална порода и засипано с камъни, чакъл и пясък, които са типични за водосборни области от подобен характер. Надлъжният наклон на реката до с. Горни Лом е голям — средно 1000/00, а напречният профил на долината се характеризира с дълбоко връзване и стръмни склонове. От с. Горни Лом до с. Долни Лом реката запазва почти същия характер. Оттам надолу тя навлиза в почти равнинен терен (Долноломско и Средогрифски полета), където наклонът на реката е малък и има характера на равнинна река. Долината на реката е обградена с невысоки хълмове. Речните брегове са ниски, а дъното покрито с пясък. Така реката продължава до с. Фалковец, където приема два от главните си притоци — р. Стакевска и р. Чупренска. В този участък напречният профил на долината става коритообразен. От с. Фалковец р. Лом навлиза в полски терен, където долината и коритото на реката се разширяват като последното на места достига до 100—200 м, напр. при с. Дреновец. Бреговете на реката в този участък са много ниски и при проливни дъждове или пък интензивно снеготопене водите ѝ излизат извън коритото и причиняват наводнения. Дъното на реката в по-голямата си част е покрито с чакъл. При малки водни количества същите текат ту към единия, ту към другия бряг. Понякога след наводнение течението на реката е в средата на коритото. Водосборната област на реката е обезлесена и заета от обработваеми имоти. Този си характер реката запазва до вливането ѝ в р. Дунав при гр. Лом. Характерно за реката в долното ѝ течение е подприщването на водите ѝ, което се получава от по-високите нива на р. Дунав.

Река Цибрица води началото си от възвишенията над с. Смоляновци и с. Винище от подножията на върховете Церов и Костин. Множество малки притоци оформят две главни рекички, които след събирането си над с. Долно Церовене текат надолу под името р. Цибрица. В самото начало на двете приточета водосборните им области са залесени с широколистни гори (предимно дъбови). По-надолу към селата Бяла Рикса и Клисурска тя силно оредява и се срещат само малки райони, залесени предимно с дъбови храсти. Още по-надолу към самото им събиране залесеността по басейните почти изчезва. По отношение физикогеографските особености на басейните може да се каже, че полупланински характер се наблюдава само в горните им части —

непосредствено след изворите. Тук наклоните на реките са големи, речните корита са дълбоки и със стръмни скални брегове, покрити с камъни, чакъл и пр. От селата Долна Рикса и Клисурица до сливането на двата притока при с. Долно Церовене наклонът на реките и скоростта на течението намаляват. Тук в този район бреговете са ниски и позволяват излизане на водите от коритото на реката при пълноводие. Реките получават значително уширение и дъната им са покрити с едър чакъл и пясък. От с. Долно Церовене до устието ѝ при с. Долни Цибър р. Цибрица е с много малък наклон и тече през обработваеми площи. Вследствие на това е и наличието на множество меандри. Бреговете са ниски и при обилни дъждове водите излизат от коритото и причиняват наводнения. С оглед на това в долното течение на реката е изградена корекция чрез диги по двата бряга на реката.

2.2. Кратка информация за пунктовете за наблюдение на повърхностните води

Мониторингът на повърхностните води е част от националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Екологичното и химичното състояние на повърхностните води се определя на базата на получените данни от проведения мониторинг.

Мрежите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води и измерваните показатели в тях са регламентирани със Заповед на министъра на околната среда и водите. Мониторинговите програми, които през 2015 г. са изпълнявани съгласно Заповед №РД-182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Показателите, които се наблюдават по Заповедта са разделени в три основни групи – основни физикохимични, приоритетни вещества и специфични замърсители, като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината:

- Основни физикохимични показатели - температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи (NH₄-N, NO₃-N, PO₄), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.;

- Приоритетни вещества - силно токсични, устойчиви и лесно биоакмулиращи се вещества. Броят им е 33;

- Специфични замърсители - органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества.

Съгласно Заповедта на територията на БДДР - Плевен се наблюдават 164 повърхностни водни тела, от които 40 са категория езера /язовири/ и 124 – категория реки. Същите са разположени в поречията на реките Огоста, Западно от Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавските Добруджански реки. Мониторинговите пунктове за контрол на физикохимичните показатели са 144 на брой, от които 98 са за контролен мониторинг, 52 - за оперативен и 6 пункта на река Дунав в изпълнение на програмата TNMN /Транснационална мониторингова мрежа/. В програмата за хидробиологичен мониторинг са включени 134 пункта за анализ по два или три елемента за качество. Състоянието /статуса/ на ПВТ се определят по три елемента за качество: биологични, физикохимични и хидроморфологични. В рамките на 6 години, т.е. един цикъл на План за управление на речните басейни /ПУРБ/ се прави оценка на състоянието на всяко повърхностно водно тяло.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, протичат десет по-големи и по-малки реки, на които по утвърден график, периодично се извършва мониторинг. Контролът на качествата на повърхностните води за 2015 г. се осъществява на 21 пункта от НСМОС, съгласно Заповед РД - 182/26.02.2013 г. на МОСВ, както следва:

1. р. Тимок при гр. Брегово, общ. Брегово, обл. Видин;
2. р. Скомля при с. Септемврийци, общ. Димово, обл. Видин;
3. р. Арчар при с. Арчар, общ. Димово, обл. Видин;
4. р. Лом при с. Горни Лом, общ. Чупрене, обл. Видин;
5. р. Лом преди гр. Лом, общ. Лом, обл. Монтана;
6. р. Бързия при с. Боровци, общ. Берковица, обл. Монтана;

7. р. Цибрица при с. Долни Цибър, общ. Вълчедръм, обл. Монтана;
8. р. Чипровска Огоста над гр. Чипровци, общ. Чипровци, обл. Монтана;
9. р. Огоста преди яз. "Огоста", общ. Монтана, обл. Монтана;
10. р. Огоста след яз. "Огоста", общ. Монтана, обл. Монтана;
11. р. Огоста след гр. Монтана, общ. Монтана, обл. Монтана,
12. р. Ботуня над гр. Вършец, общ. Вършец, обл. Монтана;
13. р. Ботуня при с. Охрид, общ. Бойчиновци, обл. Монтана;
14. р. Огоста при с. Кобиляк, общ. Бойчиновци, обл. Монтана;
15. р. Рибине при с. Бели брод, общ. Бойчиновци, обл. Монтана;
16. р. Тополовец при гр. Видин, общ. Видин, обл. Видин;
17. р. Краставичка при с. Горни Лом, общ. Чупрене, обл. Видин;
18. яз. Рабиша, с. Рабиша, общ. Белоградчик, обл. Видин;
19. яз. Полетковци, с. Полетковки, общ. Кула, обл. Видин;
20. яз. Смирненски, с. Смирненски, общ. Брусарци, обл. Монтана;
21. яз. "Огоста", общ. Монтана, общ. Берковица и общ. Георги Дамяново, обл. Монтана;

2.3. Състояние на повърхностните води за 2015 г. по поречия, попадащи на територията на РИОСВ – Монтана, по отношение тяхното замърсяване

Водосбора на поречие Огоста, реките Западно от Огоста и част от р. Дунав, т.н. долен Дунав са разположени в района на РИОСВ - Монтана. Ежегодно БДДР Плевен изпраща на РИОСВ - Монтана информация, относно качеството на повърхностните и подземни води за годишния период. Информацията е анализирана на база получените през годината резултати от мониторинга на водите.

Съгласно чл. 169, ал. 2 на Закона за водите, Басейновите дирекции разработват и предлагат за утвърждаване програми за мониторинг на водите. За 2015 година на територията на БДДР-Плевен, се изпълняват следните програми за мониторинг:

- Програмите за мониторинг на повърхностните и подземни води, съгл. Заповед РД-182/26.02.2013 г. на министъра на ОСВ.
- Актуализирана програма за контролен мониторинг на повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Програмата включва 95 мониторингови пункта на речни водохващания и язовири. Анализирани показатели и честотата на пробовземането са планирани, съгласно изискванията на Наредба № 12/18.06.2002 година. На територията на РИОСВ - Монтана се мониторира 24 речни водохващания и 1 язовир – Среченска бара, водите на които са предназначени за консумация от човека.
- Собствен мониторинг на повърхностни води, съгласно условията на комплексни разрешителни и разрешителни за водовземане и заустване.

В рамките на първия Плана за управление на речните басейни /ПУРБ/ през 2015 година се извърши оценка на състоянието по повърхностни водни тела. В изпълнение на чл. 135, ал. 1 т. 9 от Закона за водите, за охарактеризиране, анализ и оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела се приложиха изискванията на Наредба Н-4 за характеризирание на повърхностните води. Оценката на химичното състояние се извърши на база определените СКОС за повърхностни води Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители от 11.09.2010 г.

Проекто Плана за 2 цикъл разглежда периода на мониторинг 2011-2014 година.

В рамките на първия ПУРБ са преразгледани и променени границите на повърхностните водни тела. По тази причина не всички водни тела от поречието на реките Огоста и западно от Огоста на територията на РИОСВ Монтана са в старите си граници.

На територията на РИОСВ - Монтана са включени водните тела от поречие Огоста, попадащи на територията на областите Враца и Монтана, а водните тела от западна Огоста са в територията на Монтана и Видин. Поради административно деление водосбора на р. Огоста на устие и река Скът се обслужва от регионалната лаборатория /РЛ/ на ИАОС в гр. Враца, а останалите пунктове в поречие Огоста се обслужва от РЛ - Монтана.

Пробовземането и анализа на водните проби за физикохимичен и химичен мониторинг в района на РИОСВ - Монтана се изпълнява от две РЛ от ИАОС - гр. Враца и Монтана. Същите са акредитирани. Пробовземането се извършва по определен график. Пробовземането на проби и анализа на биологичните елементи за качество, като част от хидробиологичния мониторинг се извършва от РЛ Монтана.

За оценка физикохимичните показатели са ползвани определените референтни стойности съгл. Приложение 6, чл. 12, ал. 4 от Наредба Н-4 за характеризирание на повърхностните води за отлично, добро и умерено състояние на показателите, съобразени с типологията на тялото, в което лежи пункта. За оценка на специфичните замърсители е ползвано Приложение 7 от същия нормативен документ. Оценката на приоритетните вещества е извършена въз основа на Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, 10.11.2010 г. Когато Средно годишната стойност /СГС/ от резултатите от анализа на измерените приоритетни вещества в едно повърхностно водно тяло/ пункт достигне съответствие със стандартите за качество на околната среда, установени в Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители по чл. 135, ал. 1, т. 17 от Закона за водите, същото се оценява в добро химично състояние. В противен случай водното тяло се регистрира като непостигащо добро химично състояние. Водните тела в които не са планирани и анализирани приоритетни вещества и не са групирани с други водни тела, се оценяват в неизвестно състояние.

За оценка биологичните елементи на качество са ползвани определените гранични стойности/ Приложение 6 от горесцитираната Наредба/ за отлично, добро, умерено, лошо и много лошо състояние на показателите, съобразени с типологията на водното тяло.

Поречие Дунав

На река Дунав на територията на РИОСВ Монтана се наблюдава 1 пункт при с. Ново село, който е включен и в програмата за контролен мониторинг и в международната транснационална мониторингова мрежа за река Дунав/TNMN/. Пробонабира се на 3 места - десен бряг/БГ/, среда и ляв бряг /РО/. Честотата на пробовземане е 12 пъти годишно. Резултатите от анализа на показателите по нарочно изготвена програма показват сравнимост на стойностите с останалите пунктове в реката. От един порядък са резултатите от измерения разтворен кислород, БПК₅, концентрацията на нитрати, фосфорните съединения, металите и неметалите. Проблемата, който се отчете за периода на 2-рия цикъл на плана не се забелязва, т.е. съдържанието на разтворен алуминий е в границата на стандарта за качество на околната среда /СКОС/.

Няма измерени високи над СКОС на приоритетни вещества /ПВ/ и и специфични замърсители в периода на наблюдение. Няма стойности на концентрации на ПВ над максималната допустима концентрация /МДК/. Химичното състояние на водното тяло въпреки това е отчетено като неизвестно, поради липса на резултати от анализа на 6 ПВ.

Лабораториите на ИАОС не работят биологичните елементи за качество /БЕК/ за река Дунав. Водното тяло на реката в нашия участък е определен като силно модифицирано водно тяло. За оценката на екологичния потенциал за 2-рия цикъл на ПУРБ са ползвани резултати от проведената експедиция JDS-3, както и от провеждани наблюдения при обществени поръчки. За тип R6 - големи реки все още няма интеркалибрирани методи за анализ на БЕК. Оценката на екологичния потенциал е умерен за периода на ПУРБ 2016-2021 г.

1. Оценка по биологични елементи за качество.

Оценката на качеството на водите, според биологичните елементи за качество (БЕК) е направена съгласно Заповед № 591/26.07.2012 г. на Министъра на околната среда и водите, с която са утвърдени методиките за хидробиологичен мониторинг и Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води (Приложение № 6 към чл. 12, ал. 4), в която се намират класификационните системи за оценка според отделните биологични елементи за качество (макрозообентос, макрофити, фитобентос, фитопланктон и риби). Оценката е типова специфична – границите на класовете между отделните състояния (отлично, добро, умерено, лошо и много лошо) са съобразени с типа на водното тяло. Оценката за категория **езера/язовири** по БЕК е с ниска степен на достоверност, тъй като наличните данни са недостатъчни за цялостна оценка по пунктове.

За периода на 2015 г. за категория реки са анализирани биологичните елементи за качество – макрозообентос, макрофити и фитобентос, а за категория езера/язовири - само показателя хлорофил а.

Пробонабирането е извършено четири пъти в годината, но от брега, което допълнително води до ниска достоверност на резултатите.

В програмата за хидробиологичен мониторинг на реки за 2015 година, са изследвани 10 пункта, от реките разположени западно от р. Огоста и 15 пункта в поречие Огоста. В програмата за езера/язовири са включени седем язовира в района западно от р. Огоста и четири - в поречие Огоста.

Реки западно от Огоста

Тук влиза и трансграничната с РСърбия, **р. Тимок**, която запазва лошо състояние от 2014 г., като се наблюдава подобрение (от умерено към добро) в стойностите на показателя макрофити. Останалите реки, които са анализирани в този район са **р. Арчар, р. Тополовец, р. Цибрица, р. Войнишка, р. Видбол, р. Лом и р. Краставичка**. Всичките са в добро състояние, като при р. Цибрица (пункта при с. Разград) се наблюдава подобряване на състоянието от умерено към добро.

От изследваните язовири, яз. Христо Смирненски, яз. Аспарухов вал и яз. Расово са оценени в много лошо състояние. Яз. Рабиша, яз. Полетковци и яз. Кула – лошо състояние; яз. Ковачица – умерено.

Поречие Огоста

По основното поречие на р. Огоста са разположени 5 пункта:

- Р. Огоста – гр. Оряхово (устие);
- Р. Огоста – при с. Кобиляк;
- Р. Огоста – след гр. Монтана;
- Р. Огоста – след яз. Огоста;
- Р. Огоста – преди яз. Огоста;
- Р. Чипровска Огоста – над гр. Чипровци

Пунктът на р. Огоста при с. Кобиляк е в добро състояние, като се наблюдава подобрение на състоянието по показателя макрофити, в сравнение с предходната година (2014 г.). Състоянието на реката от пункта след гр. Монтана до пункта преди яз. Огоста е в умерено състояние, което се запазва същото, в сравнение с предходната година. Състоянието на р. Чипровска Огоста се запазва добро, според изследваните показатели.

От притоците се наблюдават р. Скът, р. Бързина, р. Ботуня, р. Въртешница, р. Шугавица, р. Златица и р. Рибине. На р. Ботуня са разположени три пункта – при с. Охрид (устие); при с. голямо Бабино (при вливане на р. Въртешница) и над гр. Вършец. Състоянието на реката се влошава по течението към устието. Пунктът над гр. Вършец е в отлично състояние, пунктът при с. Голямо Бабино е в добро, докато пунктът на устието вече е в умерено състояние. Състоянието на р. Бързина и р. Златица се запазва добро, като даже се наблюдава повишаване на стойностите на показателя макрофити. Р. Въртешница и р. Шугавица са в лошо състояние, което се обуславя от БЕК макрофити, докато по останалите показатели (макрозообентос и фитобентос), състоянието е добро. Състоянието на р. Рибине е умерено, което се обуславя от макрофитите, според макрозообентоса и фитобентоса, състоянието е добро.

От изследваните язовири – яз. Трикладенци и яз. Бързина са оценени в много лошо състояние; яз. Огоста – в умерено, а яз. Среченска бара – в добро състояние.

2. Оценка по основни физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества

За 2015 година е направена оценка по пунктове за мониторинг и по водни тела с цел, актуализиране на оценката по проекта за ПУРБ 2.

При оценката са ползвани протоколите от анализ предоставени на хартиен носител от трите РЛ-на ИАОС, както и електронни протоколи, съгласно въведения от 2015 година нов подход за изпращане на протоколите по електронен път. Ползвана е Информационна система за физикохимичната характеристика на качеството на повърхностните води „Обмен на данните от мониторинга на водите, извършван в системата на МОСВ“. Статистически използвания метод е средногодишна стойност на измерените показатели, като се

отчитат и резултатите „бегълци“ еднократно измерени високи концентрации на отделните химични елементи за определени пробовземания.

Оценката на физикохимичните показатели, като подкрепящи биологичните при оценката на екологичното състояние, е извършена на съгласно Приложения № 6 и 7 към чл.12, ал.4 от Наредба № Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризирание на повърхностните води, /изм. в сила ДВ,бр.79 от 2014 г./, както е записано по-горе. Ползвайки междинните резултати от научната разработка “Проучване и оценка химичното състояние на повърхностите води“, при оценката концентрацията на химичните елементи са отчетени и стойностите на фоновите концентрации на някои химични елементи - метали и неметали. Оценката на химичното състояние е въз основа сравнителен анализ на СКОС и измерените осреднени стойности на показателите, съгл. Приложение 1 от Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители/приета с ПМС № 256 от 01.11.2010 г./.

Поречие ОГОСТА

По основното течение на река Огоста са разположени следните пунктове:

1. р. Огоста при гр.Оряхово, преди устие в р.Дунав
2. р. Огоста при с. Кобиляк
3. р. Огоста след гр. Монтана
4. р. Огоста след яз. "Огоста"
5. Язовир "Огоста"
6. р. Огоста преди яз. "Огоста", мост с. Г. Церовене
7. р. Чипровска Огоста над гр. Чипровци
8. РВ "Щавляка"

По физикохимичните качествени показатели за повърхностните води можем да дадем следната оценка. Във всички пунктове, оценката на осреднените за 2015 година стойности отговарят на отлично и добро състояние- кислороден режим, алкалност, електропроводимост. Малко над референтната стойност за добро състояние е измерена концентрацията на ортофосфати и общ фосфор в пункта на р. Чипровска Огоста. Предполагаемата причина не е замърсяване, а естествени ерозионни процеси.

В пунктовете на основното поречие след пункта на р. Чипровска Огоста за целия период на 2015 година се наблюдава високо съдържание на арсен. В момента в рамките на МОСВ се изпълнява обществена поръчка „Проучване и оценка химичното състояние на повърхностите води“. Получените междинни резултати дават основание да се заяви, че натискът от арсен е от естествен произход и в резултат на дълга експлоатация на залежите от арсенови руди. Високите концентрации на арсен се явяват първо в пробите на р. Чипровска Огоста и се откриват и във водите на река Огоста след гр. Монтана, при с. Кобиляк и до устие. Тези натоварвания се отразяват на екологичното състояние на водните тела разположени по основното поречие на реката.

Друг химичен елемент, който се измерва с концентрация над СКОС е алуминий. Освен тези два специфични замърсителя, други натоварвания не се отчитат за този едногодишен период. Не се наблюдават повишени концентрации на разтворено желязо и манган, мед, цинк и хром.

Извън изискванията на чл. 86 от Наредба 1 за мониторинг на водата от 11.04.2011 г., а именно границата на количествено определяне на метода да покрива 30% от СКОС се анализират свободните цианиди. При норма 0,001 мг/л, границата на количествено определяне е 0,002 мг/л.

По отношение на оценката на химичното състояние, остава проблема с ниското ниво на достоверност. Въпреки, че за периода на 2015 г. не са измерени концентрации над МДК и над СКОС, по изискванията на Наредбата за СКОС не може да се оцени химичното състояние като добро, когато липват резултати от анализ на всичките 33 ПВ, / ИАОС не анализират 6 от всичките определени от Директивата 2008/105 ПВ/ и другия проблем е високата граница на количествено определяне на някои от анализраните вещества.

Поради тези причини, въпреки че за 2015 година е стартирал анализа на 2 от ПВ, водното тяло на река Огоста, преди заустване в река Дунав отново е оценено в неизвестно химично състояние.

Притоци на река Огоста:

По река Ботуня са разположени следните пунктове:

1. р. Ботуня при с. Охрид преди вливане в р. Огоста
2. р. Ботуня, преди вливане на р. Въртешница при с. Голямо Бабино
3. р. Ботуня над гр. Вършец /кв. Заножене/
4. р. Ботуня с. Краводер
5. р. Въртешница преди вливане в р. Ботуня при гр. Криводол

Река Ботуня за периода на 2015 година показва добър кислороден режим близко до отлично състояние. Натоварване с нитратни съединения /азот нитратен и общ азот/ има само измерени на устието преди вливане в река Огоста.

Няма превишени СКОС за специфични замърсители - химични елементи и пестициди. Няма измерени над СГС и МДК на ПВ от групата на тежките метали и опорганични разтворители.

Пунктовете на речните водохвощания "Козарице" и "Шабовица" са избрани за представителни за тип R2. На същите ще се извърши 12 месечно пробонабиране и след задълбочен анализ, резултатите ще се ползват за оценка на останалите водни тела обособени във водосбора на река Огоста в защитетните територии предназначени за води за пиене.

Качествата на водата на **р. Въртешница** се определя от резултатите от анализа в пункта преди вливане в р. Ботуня при гр. Криводол. Реката е натоварена с биоогенни замърсители и резултатите от мониторинга са в референтните стойности над изискванията за умерено състояние, по БПК₅, азот-нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. По отношение на специфичните замърсители прави впечатление еднократно измерена висока концентрация на хром на 26.02.2015 – 23,76 мг/л. Няма установено замърсяване с други специфични вещества и приоритетни вещества.

Водосбора на **р. Шугавица** представлява самостоятелно водно тяло BG1OG700R005. Качествата на водата се наблюдават в пункта на моста в с. Долно Белотинци. За периода на 2015 г. са установени превишени концентрации на азот нитратен и общ азот. Няма замърсяване със специфични и приоритетни вещества.

Водосбора на **р. Златица** представлява самостоятелно водно тяло BG1OG700R002. Качествата на водата се наблюдават в пункта при с. Гаганица. За периода на 2015 г. не са установени превишени концентрации на органични замърсители, биоогенни вещества, специфични замърсители и приоритетни вещества. Тялото е в добро състояние по отношение на физикохимичните показатели.

Водосбора на **р. Бързия** е също част от водосбора на язовир Огоста. Качеството на водата се наблюдава на пункта след с. Боровци. Сравнено с р. Златица, за периода на 2015 г. не са установени превишени концентрации на органични замърсители, биоогенни вещества, специфични замърсители и приоритетни вещества. Тялото е в добро състояние по отношение на физикохимичните показатели. В извора си са разположени зони за защита на водите предназначени за пиене, които водоснабдяват гр. Берковица и други населени места разположени по течението на реката.

Поречие Западно от ОГОСТА

Реката, която се намира на границата на Р България с Р Сърбия е *Тимок*. Пробовземането се осъществява при с. Брегово. Пункта е с дълга редица данни, които показват традиционно сравними стойности на физикохимичните показатели и замърсители.

Водното тяло на река Тимок е в първия ПУРБ и в проекта на 2-рия е оценено в много лошо екологично състояние и лошо химично. Резултатите от мониторинга за 2015 година не показват промяна на състоянието, а именно: високи над СКОС концентрации на метали мед - Cu, манган – Mn, алуминий – Al от групата на специфичните замърсители и кадмий – Cd и никел – Ni от групата на приоритетните вещества.

От дълги години замърсяването на почвата с тежки метали в Северозападните части на България и по течението на р. Тимок от страна на РТВ Бор в Република Сърбия представлява проблем. Отпадъчните води, образувани от мините, включват медни води от обработката на мед, както и отпадъчни води образувани при металургично химичната обработка на медна електролиза в допълнение към заводите за производство на сярна киселина.

Вследствие на експлоатацията на мините БОР големи райони от почвите във водосбора на река Тимок в Сърбия и България са замърсени. Водното тяло е в изключително по чл. 156г – естествени условия от ЗВ (т.4.5.от РДВ).

Река *Лом* е със сравнително голям водосбор и включва притоците Нечинска бара, Стакевска и Чупренска. Наблюдава се от 3 пункта за мониторинг а именно р. Лом преди гр. Лом на устие преди р. Дунав, р. Лом при с. Горни Лом и р. Краставичка над с. Горни Лом. Освен това във високите части на планината са разположени и се ползват за водоснабдяване 4 речни водохващания, обособени като самостоятелни водни тела. На устието преди вливане в Дунав качеството на водата отговаря на изискванията за добро състояние по физикохимични показатели, но поради развитото високо планинско животновъдство водните тела на р. Лом (пункта преди с. Горни Лом) и тези на р. Краставичка, преди речното водохващане са натварени с нитратни съединения - нитратен и общ азот.

Поречията на реките *Тополница, Войнишка, Цибрица и Видбол* се наблюдават само с един пункт на устието им преди вливане в река Дунав. Всичките имат добър кислороден режим, добри физикохимични показатели с изключение на нитратен и общ азот .

Реките *Арчар и Скомя* се мониторира само по хидробиологични, физикохимични елементи за качество и специфични замърсители. Тук не са планирани анализи на приоритетни вещества, поради експертно мнение, че не се очаква такъв тип натоварване.

Особено място в поречието на реките разположени западно от Огоста заемат язовирите, които са: яз. Аспарухов вал , яз. Ковачица, яз. Расово, яз. Рабиша, яз. Кула, яз. Полетковци и яз. Хр.Смирненски на река Лом.

При анализа на резултатите от мониторинга на язовирите Аспарухов вал и Ковачица за 2015 г. се установява активната реакция (рН) е над 8,5 /изразено алкална/ и много висока електропроводимост /над 1000 $\mu\text{S}/\text{cm}$, при референтна стойност за умерено състояние $>750/$. Причините трябва да се търсят в затлачването на язовирите с дънни утайки и висока еутрофикация.

Язовирите Христо Смирненски и Рабиша показват резултати от анализа на физикохимичните показатели, отговарящи на изискванията за отлично и добро състояние и високи стойности на хлорофил А. Това е компрометиращо за общото екологично състояние на яз. Рабиша, който е референтен пункт за тип L4.

Язовирите Полетковци и Кула са изключително натоварени със замърсители, което може да се види в резултатите от измерените стойности на показателите: БПК5, азот нитратен, общ азот, общ фосфор (като Р) и разтворено желязо (Fe).

Изпълнение на програмата за мониторинг на повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване на територията на РИОСВ Монтана

След извършения анализ на резултатите от проведения контролен и собствен мониторинг на повърхностните води, предназначени за пиене в защитените територии през 2015 година на 23 речни водохващания (РВ) и 1 язовир - язовир Среchenска бара оценките са следните:

В категория А12 са категоризирани 11 РВ и язовир Среchenска бара

В категория А2 са оценени 12 РВ.

Няма оценени в категория А3 сурови повърхностни води, предназначени за пиене.

2.4. Кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Опазването, рационалното използване и управлението на водните ресурси е от първостепенна важност за устойчивото развитие, както за региона, така и за цялата страна. Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, предимно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници. Източниците на замърсяване се делят на:

- □ ***Точкови източници на замърсяване*** - това са заустването на градските канализации на населени места с над 2000 е. ж. заустващи без необходимо пречистване; зауствания от градски пречиствателни станции за отпадъчни води; зауствания на промишлени отпадъчни води от индустриални обекти.

- □ **Дифузни източници на замърсяване** - населени места без ПСОВ и без канализация, промишлени зони без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесение вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите, произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот се влияят основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а с фосфор се предизвиква основно от ерозията (внесените количества твърди частици). Други замърсявания, които имат значение са стари замърсявания и/или опасни замърсявания на почвата, (включително от депа, аварии), при изоставени минно-технически съоръжения или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата.
- □ **Хидроморфологични изменения** - водочерпенето от повърхностните води, регулиране на оттока. Това са проблеми възникнали вследствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ, МВЕЦ), изграждане на язовири, диги за защита от наводнения, бентове и преливници. Въздействия, свързани с хидроморфологични промени значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради.
- □ **Морфологични изменения** - прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

Експертите от направление „Опазване на водите” към РИОСВ – Монтана осъществяват контрол върху обектите, които формират отпадъчни води и заустват в повърхностни водни обекти с цел опазване и подобряване състоянието на водните ресурси в териториалния обхват на инспекцията. Територията на РИОСВ – Монтана включват 2 области - Видин и Монтана и 22 на брой общини.

По-голямата част от обектите на територията на РИОСВ – Монтана, формиращи отпадъчни води, притежават разрешително за заустване на отпадъчните води в повърхностни водни обекти или комплексно разрешително, в които са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) за формираните от дейността им отпадъчни води по определени показатели в зависимост от характера на съответното производство. Постигането на заложените в разрешителните ИЕО преди заустването на отпадъчните води във водоприемник или канализационна система се осъществява чрез пречиствателни съоръжения (мазиноуловители, каломаслоуловители, локално пречиствателни станции за битово - фекални и химически замърсени отпадъчни води и т.н). Контролът върху обектите включва:

- контрол по изпълнението на условията и изискванията на издадените по реда на Закона за водите разрешителни за заустване на отпадъчни води, както и изпълнението на условията в комплексните разрешителни, издадени по реда ЗООС;
- на количеството и състава на заустваните отпадъчни води, включително от канализационните системи на населените места, спазването на изискванията за провеждане на собствен мониторинг на отпадъчни води;
- състоянието и правилната експлоатация на канализационните мрежи на обектите, формиращи отпадъчни води, и на пречиствателните станции и съоръжения към тях. Поддържането им в техническа и експлоатационна изправност и непрекъснато осигуряване на нормалното им функциониране;
- замърсяването на водни обекти при аварийни ситуации и залпови изпускания;
- състоянието и правилната експлоатация на хвостохранилищата, шламоохранилищата, насипищата, отвалите и системите за следене на сигурността им.

И през 2015 г. функционира новия софтуер за разрешителни и мониторинг при управлението на водите в Република България - **Информационна система за разрешителни и мониторинг при управление на водите ИСРМУВ**, на основание чл.171, ал.1 от Закона за водите, раздел IV от Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите (ДВ. бр. 34/29.04.2011 г.) и във връзка със Заповед №РД - 821/30.10.2012 г. на Министъра на околната среда и водите. До 2003 г. информацията се събираше на хартиен носител. През 2004 г. бе разработен приложен софтуер за Национална база данни за състоянието на отпадъчните води в Република България. През 2012 г. ИСРМУВ е внедрена в Басейновите дирекции, Регионалните инспекции по околна среда, Изпълнителната агенция по околна среда, МОСВ.

Съгласно Заповед №РД - 821/30.10.2012 г., т. 1, РИОСВ от 01.11.2012 г. започнаха въвеждането на данни от контролната дейност по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС, включени в Информационната система. В заповедта на задължителен контрол подлежат всички обекти, които заустват в повърхностни води и подлежат на разрешителен режим по Закона за водите, както и такива за които се изисква издаване на комплексно разрешително по реда на Закона за опазване на околната среда. Пробовземанията се извършват 2 пъти годишно (първо и второ полугодие) за всяко заустване от даден обект, като броят на обектите в утвърдения списък на обектите, формиращи отпадъчни води и заустващи в повърхностни води, подлежащи на задължителен емисонен контрол от страна на РИОСВ – Монтана са: 2014 г. – 26 броя; през 2015 г. – 29 броя.

2.4.1. Селищни канализационни системи с и без изградени ПСОВ

Едни от основните замърсители на водоприемниците на територията на РИОСВ – Монтана са непречистените отпадъчни води от населените места. Районът се характеризира с директни зауствания на отпадъчни води във водоприемниците, предвид факта липсата на ПСОВ, както в крайдунавските градове Видин и Лом, така и в по-малките населени места като Берковица, Кула и Белоградчик. Изключение правят само градовете Монтана и Вършец.

По отношение състоянието на канализационните системи по - големите промишлени центрове в региона - градовете Видин, Лом, Берковица, Белоградчик и Кула са с изградени смесени канализационни системи, в които са включени предимно битово – фекални, производствени отпадъчни и дъждовни води. Смесените отпадъчни води са зауствени във водоприемниците без пречистване. Градовете Видин и Лом заустват в р. Дунав градските си канализационни колектори чрез канални помпени станции при високи води. Частични канализационни колектори са изградени и в някои по-малки населени места – гр. Бойчиновци, гр. Димово, гр. Грамада, с. Лехчево, с. Рабиша и други. В някои от селищата в региона се изграждат или разширяват канализационните системи. По Програмата за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. изцяло са изградени канализационните системи на с. Раковица, общ Макреш, с. Расово, общ. Медковец и с. Копиловци, общ. Георги Дамяново. Останалата част от селищата на територията, контролирана от РИОСВ - Монтана са без изградени канализационни системи.

Към края на 2015 г. изпълнението на изискванията на Директива 91/271/ЕЕС относно пречистване на отпадъчни води от населените места на територията на РИОСВ – Монтана е следното:

❖ Агломерациите с над 10 000 еквивалентни жители (е.ж.), попадащи в обхвата на Директивата на територията на РИОСВ – Монтана:

➤ Отпадъчните води на **гр. Монтана** се отвеждат и пречистват в градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ – Монтана). На 24 ноември 2009 г. тържествено беше открита градската пречиствателна станция за отпадни води на гр. Монтана. Строителството на същата е започнато през 2007 г. по проект, финансиран по ИСПА, мярка 2002/BG/16/P/PE/012 – Събиране и пречистване на отпадните води на град Монтана. Пречиствателната станция е построена със 75 процента финансиране по програма ИСПА на Европейската комисия и 25 на сто национално финансиране на обща стойност 11,5 милиона евро.

Градската пречиствателна станция с капацитета си от близо 18 000 куб. метра пречистена вода за денонощие напълно задоволява нуждите на гр. Монтана. Предвидено е тя да може да се разширява така, че да задоволи в бъдеще нуждите и на 100 000 е.ж. на гр. Монтана. Станцията е третата крачка към чиста околна среда след газификацията на града и успешната експлоатация на депото за твърди битови отпадъци, построено също с финансиране по програма ИСПА. Тя е първата в Северозападна България, а ролята ѝ в екологията има европейско значение. Водата се пречиства с екологични агенти, които не замърсяват околната среда, а почистените утайки ще бъдат използвани за наторяване. Успоредно с изградената ПСОВ Монтана бяха изградени два събирателни колектора – източен довеждащ колектор, които събира отпадъчните и дъждовни води от нова промишлена зона в ляво от пътя Монтана – Враца и западен главен колектор I, които събира отпадъчните и дъждовни води от жилищните квартали и промишлената зона на гр. Монтана, като в него е зауствен и източен довеждащ колектор. Същият е зауствен на вход ПСОВ Монтана. Станцията е с механично и биологично стъпало, както и с изградено съоръжение за отстраняване на фосфора, въведено в експлоатация през месец април 2015 г. ГПСОВ – Монтана отговаря на всички европейски екологични норми и до настоящият момент работи ефективно и с добър ефект на пречистване.

➤ Населените места **Берковица, Лом и Видин** към края на 2015 г. са все още без изградени ГПСОВ. Проектите за водния цикъл на гр. Лом и гр. Берковица са разгледани и съгласувани на Областен експертен съвет по устройство на територията към Областна администрация – Монтана, провел се през февруари 2012 г. Теренът, отреден от страна на Община Лом за изграждане на ПСОВ - Лом, е в района на съществуваща каналната помпена станция, посредством която се прехвърлят отпадъчните води от града в р. Дунав.

На 26.11.2012 г. в Министерството на околната среда и водите бе подписан проекта за воден цикъл на Видин. Това е най-мощният проект в община Видин на стойност 75 милиона лв. Той се изпълнява по оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г.", процедура "Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерация с над 10 000 еквивалент жители". Водният цикъл предвижда рехабилитация на 10 974 м канализационна мрежа, изграждане на нова канализация – 5527 м, реконструкция на две канални помпени станции, рехабилитация на 13 684 м водопроводна мрежа и изграждане на пречиствателна станция за отпадни води. ПСОВ - Видин към края на 2015 г. е изградена около 50%, строителството е спряно и се очаква да бъде включена за финансиране по ОПОС 2014-2021 г.

❖ Агломерациите с население между 2 000 и 10 000 е.ж.

През 2013 г. бе завършено изграждането на нова ПСОВ на гр. Вършец по проект „Реализиране на инвестиционен проект „Градска пречиствателна станция за отпадъчни води в град Вършец”, одобрен за финансиране по ОПОС 2007- 2013. Проектният капацитет на станцията е за 10 000 е.ж., като тя е проектирана като механическо – биологична с технология на продължителна аерация с нитрификация и денитрификация с цел да се гарантира необходимата ефективност за намаляване на органичното замърсяване и повишено отстраняване на азота. Отстраняването на фосфора е решено чрез симултантно химическо втечняване в активизационния резервоар с помощта на разтвор на желязна сол – железен сулфат. Пречиствателната станция за отпадъчни води на гр. Вършец е открита през 2014 г. Тя е реализирана по Договор за безвъзмездна финансова помощ № 58111-С113-304/29.12.2008 г., сключен между община Вършец и Министерството на околната среда и водите - управляващ орган на Оперативна програма „Околна среда 2007–2013 г.". Основната цел на проекта е повишаване качеството на жизнената среда в курорта Вършец чрез подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води. Стойността на проекта е 5,7 млн. лв. Реализирането на проекта допринася за повишаване качеството на живот на населението и качеството на предлагания туристически продукт и привличане на нови инвестиции в региона. Останалите агломерации нямат изградени ПСОВ.

Агломерациите, които попадат в обхвата на Директивата, но за тях няма осигурено пречистване на отпадъчни води, са следните: Белоградчик - 5 090 е.ж., Брегово - 2 494 е.ж., Вълчедръм - 3 614 е.ж., Дунавци - 2 157 е.ж. и Кула - 3 175 е.ж.

❖ Агломерации, попадащи в обхвата на Директивата:

- ✓ През август 2011 г. е започнато строителството на подобект „Смесена канализационна система на град Димово – II етап” и подобект „ПСОВ на гр. Димово”, което е финансирано по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013, мярка 321. От ноември месец 2011 г. изграждането на горепосочените подобекти до настоящият момент е замразено, тъй като е необходимо да се избере изпълнител на обект „Смесена канализационна система на гр. Димово – II етап, първи транш”, за който през 2009 г. е осигурено финансиране по ПУДООС. Същото впоследствие е спряно, но през 2012 г. е отпусната финансова помощ на Община Димово. В изпълнение на т. 3 на Заповед № РД-753/07.10.2013 г. На МОСВ е взето участие на представител от направление „Опазване на водите” при РИОСВ – Монтана в комисия по приемане на СМР на обект „Смесена канализация на гр. Димово, област Видин – II етап, I^{вн} транш”, финансиран от ПУДООС.
- ✓ Община Медковец за канализационна система (КС) с ПСОВ на с. Медковец – попада в резервния списък от проекти, за които управляващия орган на ОПОС преразглежда прединвестиционното проучване за положителна оценка и финансиране на строителството при наличие на остатъчен финансов ресурс по приоритетна ос 1 на ОПОС.
- ✓ Община Медковец за КС с ПСОВ на с. Расово сключва договор от 08.07.2011 г. за финансиране на строителството по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013, мярка 321. През 2012 г. е започнато строителството на смесена канализационна система на населеното място и на пречиствателно съоръжение от модулен тип, като през 2013 г. е завършено и прието строителството на обекта.

- ✓ Община Макреш за КС с ПСОВ на с. Раковица сключва договор от 08.09.2011 г. за финансиране на строителство по Програма за развитие на селските райони за периода 2007/2013 г., мярка 321. През 2014 г. е завършено и прието строителството на обекта и е въведен в експлоатация.
- ✓ Община Георги Дамяново за КС с ПСОВ на с. Копиловци - в края на 2013 г. започва строежът на Канализационната система с пречиствателно съоръжение с капацитет 725 е.ж. на с. Копиловци. Обектът е на стойност 5.5 милиона лева, като финансирането на проекта е осигурено по Програмата за развитие на селските райони. През 2015 г. строителството приключва и обекта е въведен в експлоатация.

2.4.2. Отпадъчни води, формирани от дейността на стопански субекти, чиято дейност попада в обхвата на РИОСВ – Монтана

Общият брой на стопанските субекти с действащи разрешителни за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти през 2015 г. е 68 броя, а с комплексни разрешителни - 11 броя (3 броя оператори заустват в повърхностен воден обект, а останалите 8 броя - в селищна канализационна система или изгребни ями). От разрешителните за заустване 23 броя са издадени на селищни канализационни системи, от които в процес на експлоатация са 13 броя, а в процес на проектиране са 10 броя.

Почти всички обекти, формиращи отпадъчни води на територията на РИОСВ – Монтана, са с осигурено най – малко първично (механично) пречистване на отпадъчните води преди тяхното заустване. По – големите животновъдни обекти на територията на РИОСВ – Монтана (кравеферми на „Агро – грам” ЕООД, гр. Грамада, общ. Видин, „Про – агро” гр. Грамада, общ. Видин и „Алексия” ООД, с. Сливата, общ. Лом) са с изградени водонепропускливи съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор с достатъчен капацитет за тяхното съхраняване за определен период от време преди последващото им оползотворяване за наторяване на земеделски земи, както и със съоръжения за съхранение на силата, в съответствие с изискванията на Нитратната директива с цел преустановяване проникването им в почвата и оттам замърсяването на подземните води.

2.4.2.1. *Стопански субекти, източници на отпадъчни води, с пречиствателни съоръжения, които не работят ефективно на територията на РИОСВ – Монтана - 9 на брой:*

➤ За поречието Дунав:

- ✓ „Кнауф България” ЕООД, гр. София, Завод за гипсфазерни плоскости, гр. Видин – на площадката на обекта се произвеждат гипсфазерни плоскости, като се формира смесен поток от пречистени в локална ПСОВ битово – фекални и промишлени отпадъчни и дъждовни води, които се заустват в р. Дунав. През 2015 г. поради констатирани нови превишени стойности на индивидуалните емисионни ограничения по показатели „Сулфати“, „БПК₅“ и „ХПК“ е отменена със Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана текуща санкция от 2014 г. и е наложена нова с Наказателно постановление. От страна на дружеството са предприети мерки за увеличаване капацитета на ЛПСОВ и осигуряване на ефективната и работа с цел постигане на ИЕО, заложен в издаденото им разрешително за заустване.
- ✓ „Ел Би Булгарикум” ЕАД, гр. София – Производствена база, гр. Видин – предмет на дейността на фирмата е производство на мляко и млечни продукти. От дейността на обекта се формира смесен поток битово – фекални и производствени отпадъчни води, които след пречистване в мазниноуловител се заустват в р. Дунав. През 2015 г. при извършен анализ на отпадъчни води, вследствие на проведен от страна на РИОСВ – Монтана контролен мониторинг е констатирано намаляване замърсяването на р. Дунав от дейността на дружеството по показател „БПК₅“.
- ✓ „Еко Милк Видин” ЕАД, с. Кошава, общ. Видин - производство на продукти (сирена) от сухо мляко и растителни мазнини. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който след пречистване се зауства гравитачно в р. Дунав. Има изградено пречиствателно съоръжение за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител. През 2015 г. са констатирани превишения на ИЕО по показателите, заложен в разрешителното за заустване, вследствие на проведен собствен и контролен мониторинг на отпадъчните води, за което през 2015 г. на дружеството два пъти е налагана и отменяна текуща санкция.

➤ За поречието Огоста и Западно от Огоста:

- ✓ „България Флуорит“ ЕООД, гр. София, Обогастителна фабрика за първична преработка на флуоритна суровина, гр. Чипровци – от дейността на обекта се формират два потока отпадъчни води, както следва: поток №1 - битово – фекални отпадъчни води, които преди заустване в р. Огоста се пречистват в локална ПСОВ с биологично стъпало и поток №2 – избистрени в хвостохранилище производствени отпадъчни води, зауствени в р. Голям Буковец, приток на р. Огоста. На дружеството е наложена текуща санкция по чл. 69, ал. 1 от ЗООС за замърсяване водите на р. Голям Буковец от поток №2 през 2014 г. През 2015 г. санкцията е намяна два пъти със Заповед на директора на РИОСВ – Монтана, след което е отменена и е наложена нова текуща санкция, вследствие констатиране на нови завишени стойности на ИЕО, заложен в разрешителното (контролен мониторинг).
- ✓ „Магура“ АД, гр. София, Винарска изба, с. Рабиша, общ. Белоградчик – предмет на дейността на фирмата е производство на бели, червени и естествено пенливи вина и дестилация на ракия. От дейността на обекта се формира смесен поток производствени и битово – фекални отпадъчни води, които се заустват в Сухо дере. През втората половина на 2015 г. вследствие на констатирани превишения на ИЕО, заложен в издаденото разрешително за заустване (контролен мониторинг) и допуснато замърсяване на Сухо дере, с Наказателно постановление на Директора на РИОСВ – Монтана е наложена текуща санкция.
- ✓ „Аркус“ АД, гр. Лясковец – Обособено производство, гр. Лом – от дейността на обекта се формира смесен поток дъждовни, битово – фекални и производствени отпадъчни води, които след пречистване в ЛПСОВ се заустват в р. Лом. През 2014 г. при извършено контролно пробонабиране и получените резултати от изпитване на отпадъчните води е констатирано превишение на ИЕО, заложен в издаденото разрешително за заустване и замърсяване водите на р. Лом. За замърсяването с Наказателно постановление е наложена текуща санкция. Вследствие прекратяване замърсяването на р. Лом (собствен мониторинг) санкцията е отменена със Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана. В края на 2015 г. е наложена нова текуща санкция за превишаване ИЕО по показатели Неразтворени вещества и Цинк (контролен мониторинг).
- ✓ „Компас“ ЕООД, с. Комарево – предмет на дейност на дружеството е производство на месни и меснозеленчукови консерви, която се осъществява на площадка на дружеството в с. Комарево. От дейността се формира смесен поток битово – фекални и производствени отпадъчни води, които след пречистване в ЛПСОВ се заустват в р. Костенка. За превишение на ИЕО, заложен в издаденото разрешително за заустване в края на 2014 г. с наказателно постановление е наложена текуща санкция за замърсяване водите на р. Костенка, което е отменено в началото на 2015 г. През 2015 г. на два пъти е налагана текуща санкция на дружеството;
- ✓ „Мити 01“ ЕООД, гр. София, Предприятие за месопреработка, гр. Лом – смесеният поток от производствени, битово – фекални отпадъчни и дъждовни води след първично пречистване в мазниноуловител се зауства в р. Лом. През 2015 г. са констатирани превишения на ИЕО от разрешителното за заустване въз основа на проведен контролен мониторинг на отпадъчните води и е наложена текуща санкция;
- ✓ „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана - с издадено комплексно разрешително по реда на Закона за опазване на околната среда. Заустването на производствените отпадъчни, битово-фекалните отпадъчни, охлаждащи и дъждовни се осъществява в канализационната система на гр. Монтана, съгласно Договор за заустване на производствени отпадъчни води с “ВиК” ООД, гр. Монтана. През 2015 г. са констатирани превишения на ИЕО по показател „Сулфати” от разрешителното въз основа на проведен контролен мониторинг на отпадъчните води и е наложена с Наказателно постановление на Директора на РИОСВ - Монтана текуща санкция. Същата впоследствие е отменена въз основа на резултатите от протокол от изпитване (собствен мониторинг), доказващ прекратяване на замърсяването.

2.4.2.2. Броят на стопанските субекти на територията на РИОСВ - Монтана, които с отпадъчните си води емитират приоритетни и приоритетно опасни вещества, съгласно Приложение №1 към чл. 1, ал. 2 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители, са **7 (седем) на брой**. Това са:

➤ **За поречие Дунав:**

- „Видахим” АД, гр. Видин за ТЕЦ ”Видахим” и ДНО – сгуроотвал на ТЕЦ „Видахим” – заустват в р. Дунав;
РДНО – Видин - зауства в р. Дунав.

➤ **За поречия Огоста и Западно от Огоста:**

- „Монбат” АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана – зауства в КС на гр. Монтана;
- „Берг Монтана Фитинги” ЕАД, гр. Монтана - зауства в КС на гр. Монтана;
- РДНО – Монтана - зауства в КС на гр. Монтана;
- „Аркус” АД, гр. Лясковец, Обособено производство - Лом - зауства в р. Лом.
- „България Флуорит“ ЕООД, гр. София за Обогабителна фабрика за първична преработка на флуоритна суровина, гр. Чипровци и Рудник „Лукина Падина, землище с. Железна.

2.4.2.3. *Общият брой на стопанските субекти на територията на РИОСВ - Монтана, от дейността на които се формират биоразградими промишлени отпадъчни води и заустват в повърхностен воден обект, съгласно Приложение №4 към чл. 35, ал. 2 от Наредба №2 от 08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ, бр. 47/21.06.2011 г.), са 7 на брой, както следва:*

➤ **За поречие Дунав:**

- „Ел Би Булгарикум” ЕАД, гр. София, Производствена база, гр. Видин – производство на мляко и млечни продукти. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който се зауства в р. Дунав по два начина – гравитачно и помпено (само при високи води на реката). Има изградено пречиствателно съоръжения за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител;
- „Новоселска гъмза” АД, гр. Видин, Винарска изба, с. Ново село, общ. Ново село, обл. Видин – от дейността на избата се формира един общ смесен поток от битово – фекални отпадъчни, производствени отпадъчни и дъждовни води, които се заустват в р. Дунав;
- „Еко Милк Видин” ЕАД, гр. Видин, Млекопреработвателно предприятие, с. Кошава, общ. Видин - производство на мляко и млечни продукти. От дейността на обекта се формира един общ смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води, който се зауства гравитачно в р. Дунав. Има изградено пречиствателно съоръжения за механично пречистване на отпадъчните води – мазниноуловител.

➤ **За поречия Огоста и Западно от Огоста:**

- „Компас” ЕООД, с. Комарево, общ. Берковица, обл. Монтана, обект: Предприятие за производство на месни и меснорастителни консерви, с. Комарево, общ. Берковица – заустване на смесен поток от пречистени битово – фекални отпадъчни, производствени отпадъчни и дъждовни води в р. Костенка. Има изградена локална ПСОВ;
- „Мити 01” ЕООД, гр. София, Предприятие за месопреработка, гр. Лом – смесеният поток от производствени, битово – фекални отпадъчни и дъждовни води след първично пречистване в мазниноуловител се зауства в р. Лом;
- СД „Лаф Велизаров и сие”, гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие, с. Дъбравка, общ. Белоградчик – смесен поток от битово – фекални и производствени отпадъчни води се заустват в р. Дъбравка;
- „Магура” АД, гр. София – Винарска изба, с. Рабиша, общ. Белоградчик – предмет на дейността на фирмата е производство на бели, червени и естествено пенливи вина и дестилация на ракия. От дейността на обекта се формира смесен поток производствени и битово – фекални отпадъчни води, които се заустват в Сухо дере, ляв приток на р. Арчар.

2.4.2.4. *Проблеми със замърсяване на реките с руднични води през 2015 г.*

- „България Флуорит” ЕООД, гр. София, Обогабителна фабрика за първична преработка на флуоритна суровина, гр. Чипровци – през 2014 г. въз основа на резултати от проведен собствен мониторинг на отпадъчните води, формирани от поток №2 - избистрени в хвостохранилище производствени отпадъчни води е наложена текуща санкция по чл. 69, ал.1 от ЗООС, която през 2015 г. се актуализира неколккратно (намалява или увеличава), в зависимост от съответните резултатите от мониторинга. Наблюдава се едно постоянно превишаване на индивидуалните емисионни ограничения от разрешително за заустване по показатели „Неразтворени вещества”, „Манган”, „Арсен” и „Сулфати”. В хвостохранилището отпадъчните води се утаяват и

избистрят, след което една част от тях се заустват р. Голям Буковец, а другата се включва в оборотен цикъл за технологични нужди на фабриката. Хвостохранилището е оборудвано с необходимата контролно – измервателна апаратура за мониторинг на сигурността и дейността му, която се поддържа в техническа изправност. През 2015 г. вследствие на възникнала аварийна ситуация в района на работната площадка пред рудника, предизвикана от фирма подизпълнител, е допуснато разливане от пластмасов варел на препарат, използван за обезпашаване при сондиране, вследствие на което предвид дъжда се е образувало голямо количество пяна, която попада в дере и оттам в р. Чипровска Огоста. По представените данни за препарата, същият е нетоксичен и биоразградим. Взети са 4 броя водни проби от повърхностни води на р. Чипровска Огоста, р. Буковец и дере след утайтел на рудника, като от резултати от изпитване е видно, че изследваните показатели са със стойности характерни за повърхностни водни обекти. Дадени са 2 броя предписания, които са изпълнени.

Най-чести нарушения на екологичното законодателството в областта на опазване на водите са свързани с неспазване на емисионните норми, заложи в издадените разрешителни, вследствие на неефективна работа на съществуващите пречиствателни съоръжения, при което във водните обекти се заустват непречистени отпадъчни води.

2.4.3. Обобщена информация за осъществения през 2015 г. контрол върху обектите, формиращи отпадъчните води на територията на РИОСВ – Монтана

Експертите от направление „Опазване на водите“ през 2015 г. са извършили и взели участие в общо **397 броя проверки** на 241 броя обекти, от които:

- **113 броя контролни** проверки на 88 обекта при заложи по план 115 броя проверки, формиращи отпадъчни води по поречията на реките Дунав, Огоста, Лом, Ботуня, Цибрица, Тополовец, Войнишка, Видбол и Арчар, в т.ч. **48 броя проверки (52 броя пробонабирания)** на 27 броя обекта, формиращи отпадни води и заустващи във водни обекти, включени в ИСРМУВ през 2015 г., съгласно Заповед №РД - 930/05.12.2014 г. на Министъра на ОСВ;

- **15 броя проверки** по комплексни разрешителни на 11 броя обекта;

- **23 броя проверки** на 9 обекта за съставяне на констативен протокол за налагане/отмяна на санкция.

- **246 броя извънредни** проверки на 151 обекта, в т.ч. по изпълнение на предписания 2 броя на 2 обекта; по сигнали и жалби – 16 броя на 13 обекта; по заповед на Областен управител на Област Монтана и Област Видин, и кметове на общини - 225 броя проверки на 134 броя обекта; проверки по проекти, финансирани от ПУДООС - 3 броя проверки на 2 броя обекти.

През 2015 г. е взето участие в 47 броя комплексни проверки на 46 броя обекти по заповед на Директора на РИОСВ – Монтана по компонент „Води“, в т.ч. 7 броя с координатор от направлението. Експерти от направлението са взели участие в 7 на брой ДПК. През 2015 г. са дадени 14 броя предписания, които са изпълнени в срок.

Съвместно с Регионална лаборатория – Монтана са извършени **70 броя пробонабирания**, в т.ч. **52 бр.** контролни пробонабирания на отпадъчни води от **27 бр.** обекти, съгласно Заповед №РД - 930/05.12.2014 г. на Министъра на ОСВ и **18 бр.** пробонабирания от повърхностни води от **9 бр.** обекти, съгласно утвърдените графици, постъпили сигнали и жалби. В ИСМУРВ са въведени всички данни от проведения през годината задължителен емисионен контрол на обектите, включени в одобрения от МОСВ списък.

Осъществената през 2015 г. санкционна дейност е въз основа на проведен контролен мониторинг от страна на РИОСВ - Монтана с резултати от него, както и от проведен собствен мониторинг от операторите с представени резултати от тях в РИОСВ – Монтана:

- През 2015 г. са наложени 12 броя санкции с Наказателно постановление на Директора на РИОСВ – Монтана на следните оператори: „Кнауф България“ ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин; „Екоагрострой“ АД, с. Ерден, общ. Бойчиновци; „Компас“ ЕООД, с. Комарево, общ. Берковица; „Мити 01“ ЕООД, гр. София, Месопреработвателно предприятие, гр. Лом; „Еко Милк – Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин; „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана; „България Флуорит“ ЕООД, гр. Чипровци; „Магура“ АД, гр. София, Винарска изба, с. Рабиша, общ. Белградчик; „Аркус“ АД, гр. Лясковец, ОП – Лом.

- Намалените със Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана по реда на чл. 69б от ЗООС във връзка с установено намаляване увреждането/неспазването на определените емисионни норми и ограничения санкции са **6 броя** на „Аркус” АД, гр. Лясковец, ОП - Лом ; „България Флуорит” ЕООД, гр. Чипровци - №С-6-269-2/30.01.2015 г.; „Кнауф България” ЕООД, гр. Видин - № С-6-272-2/16.03.2015 г.; „Ел Би Булгарикум” ЕАД, гр. София, Производствена база, гр. Видин - № С-6-265-2/16.03.2015 г.
- Отменени санкции със Заповед на директора на РИОСВ – Монтана по реда на чл. 69б от ЗООС – **10 броя** на **6** обекта, от които **6 броя** са въз основа прекратяване на замърсяването/неспазването на определените ИЕО и **4 броя** заповеди за отмяна, поради установено увеличаване на замърсяването/неспазването на емисионните норми и ограничения, като впоследствие са наложени нови текущи санкции: „Кнауф България” ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин; „Компас” ЕООД, с. Комарево; „Аркус” АД, гр. Лясковец, ОП – Лом; „Еко Милк – Видин” ЕАД, с. Кошава, общ. Видин; „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана; „България Флуорит” ЕООД, гр. Чипровци.

Допуснатите превишения на ИЕО, разписани в разрешителните за заустване, са вследствие неефективна работа и нередовно почистване на локалните пречиствателни съоръжения. Необходимо е операторите на обектите да прилагат по-адекватни мерки за поддържане на пречиствателните съоръжения в техническа и експлоатационна изправност и да осигуряват непрекъснато нормалната им експлоатация с цел ограничаване превишението на емисионните норми и ограничения. Работата на съществуващата ЛПСОВ на Завод за гипсофазерни плоскости - гр. Видин към „Кнауф България” ЕООД гр. София е компроментирана и към настоящият момент не може да се разчита на нейната ефективност, видно и от размера на наложената санкция. От дейността на Обогабителната фабрика за калциев флуорит, гр. Чипровци към „България Флуорит” ЕООД, гр. София в р. Голям Буковец след хвостохранилище „Голям Буковец” се заустват отпадъчни води, при което се наблюдава постоянно вариране превишението на ИЕО, разписани в разрешителното, по показатели „Манган”, „Арсен” и „Сулфати”.

На БДДР – Плевен е представена информация за мерките по наблюдението и контрола при прилагането на ПУРБ по съответните индикатори за всяка мярка за периода от 01.01.2014 г. до 31.12.2014 г., съгласно точка II от Становище по екологична оценка №6-2/2009 г. на Министъра на околната среда и водите.

Експерти от направлението са участвали в заседание на Експертен екологичен съвет при РИОСВ - Монтана, назначен със заповед на директора на РИОСВ - Монтана, на който е разгледан и съгласуван Доклад за екологична оценка на Общ устройствен план на община Якимово.

РИОСВ - Монтана въвежда в Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите в изпълнение на Заповед № РД-930/05.12.2014 г. на МОСВ данни от контролната дейност по влезли в сила РПВО за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС.

Екпертите в направление „Опазване на водите” на РИОСВ - Монтана участват в междуведомствени комисии, назначени със заповеди на Областните управители на Областите Видин и Монтана, както и със заповед на кметовете на общини Берковица и Бойчиновци, свързани с:

- проверка на техническото и експлоатационното състояние на яз. „Божоровец” в землището на с. Дългоделци, община Якимово, област Монтана;
- проверка на язовири в предаварийно състояние на територията на Област Монтана;
- обследване проводимостта на речните корита в границите на населените места, находящи се на територията на Община Берковица;
- проверка на защитни диги на р. Дунав и р. Тимок, отводнителните помпени станции /ПС/ към тях, аварийните планове на съоръженията, готовността за въвеждането им и ресурсното им осигуряване;
- проверка проводимостта на речните корита извън границите на населените места на териториите на Общини Георги Дамяново и Бойчиновци, Област Монтана;
- проверка на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръжения към тях и проводимостта на речните корита извън границите на урбанизираната територия в Област Монтана;
- проверка на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръжения към тях и проводимостта на речните корита извън границите на урбанизираната територия в Област Видин;
- проверка на потенциално - опасните язовири на територията на област Видин;

- проверка техническото състояние на сгуруотвал към ТЕЦ "Видахим" АД, гр. Видин;
- проверка състоянието на корекции на реки – държавна собственост, находящи се на територията на Област Видин;
- обследване проводимостта на речните корита в границите на населените места, находящи се на територията на Община Берковица с цел предприемане на превантивни мерки за предотваряване и намаляване на рисковете от наводнение на територията на Община Бойчиновци;
- участие в комисия по Заповед на Областния управител на Монтана за проверка на Обходен път гр. Монтана.

През 2015 г. като представители на РИОСВ, експертите от направление „Опазване на водите“ са участвали в работата на Държавно – приемателна комисии за приемане на строежи: Основен ремонт, подмяна на генериращи мощности и на системи и съоръжения за управление на ВЕЦ „Петрохан”, етап 1 – хидрогрупа 1; Основен ремонт, подмяна на генериращи мощности и на системи и съоръжения за управление на ВЕЦ „Петрохан”, етап 2 – хидрогрупа 2; „Външен минерален водопровод от сондажен кладенец №4 до хотел „Медикус“, находящ се в УПИ I, кв. 76, ул. „Република“ №87, гр. Вършец; „Аварийно възстановяване на мост при с. Върба, общ. Белградчик“; „Изграждане на подпорни стени в участъка на ж.к. „Заряница“, бл. 6 и в участъка зад кв. 108-гр. Берковица“; „Пречиствателно съоръжение за смесени битови и промишлени води и отвеждащ колектор“, „Външно хранване на винарска изба – кабелна линия СрН 20 kV и трафопост /КТП – ЗРУ/ 20 kV“, находящи се в УПИ V-502, кв. 49 по плана на с. Неговановци, община Ново село; „Реконструкция на водопроводна мрежа и изграждане на канализационна система с пречиствателно съоръжение на с. Копиловци, общ. Г. Дамяново“, „Реконструкция на съществуващ трафопост – тип селски ТП 25/20/0,4 kV в ПИ 007004 и ел. Захранване НН на ПСОВ с. Копиловци“.

Във връзка с финансиране от ПУДООС е взето участие в проверки за отчитане по предназначение на средствата за изпълнените строително - монтажните дейности на обекти, „Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа на с. Винарово, община Ново село” и „Реконструкция и актуализация на вътрешна водопроводна мрежа с. Дреновец – второстепенни клонове, община Ружинци, област Видин”.

3. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Мониторингът на подземните води в Дунавски район за басейново управление /ДРБУ/ извършван през 2015 г., като част от Националната програма за мониторинг, се осъществява на основание Заповед № РД–182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Изпълняват се два вида програми:

- за качество (химично състояние) на подземните води и
- за количество (количествено състояние) на подземните води.

1. Мониторинг на химичното състояние

На територията на ДРБУ попадат 50 подземни водни тела разделени вертикално в 6 ГИС слоя, наблюдавани за химично състояние от 99 мониторингови пункта. Повечето наблюдавани мониторингови пунктове са съоръжения за питейно-битово водоснабдяване.

През 2015г. е извършен планирания мониторинг във всичките 99 на брой пункта.

Съгласно чл. 169б, ал. 1 от ЗВ, за мониторинг на подземните води се разработват програми за контролен и оперативен мониторинг. За всеки отделен мониторингов пункт има определена схема за пробонабиране и анализиране по показатели съгласно Заповед № РД–182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите в която наблюдаваните показатели са разпределени в следните групи:

1.1. Физико-химични показатели

I –ва група основни физико-химични показатели:

разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, нитрати, амониеви йони, температура на водата, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий и калий, сулфати, хидрогенкарбонати, карбонати и сух остатък – анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно /четири пъти в годината/ или на полугодие /два пъти годишно/.

II –ра група допълнителни физико-химични показатели:

нитрити, фосфати, общо желязо, манган - анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно /четири пъти в годината/ или на полугодие /два пъти годишно/.

1.2. Специфични замърсители

I –ва група метали и металоиди:

олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, общ хром, хром три и шествалентен, стронций, обща алфа и бета активност – анализират се всички или отделни показатели на полугодие /два пъти годишно/ или веднъж годишно.

II –ра група органични замърсители:

трихлоретилен, тетрачлоретилен, алдрин, диелдрин, ендрин, атразин, симазин, пропазин, ендосулфан, метоксихлор, хептахлор, хлордан, DDT/DDD/DDE, HCH – съединения, ацетохлор, пендиметалин ,

флутриафлор, триадименол, манкоцеб, алахлор,циперметрин – анализите се извършват еднократно през годината.

2. Мониторинг на количественото състояние

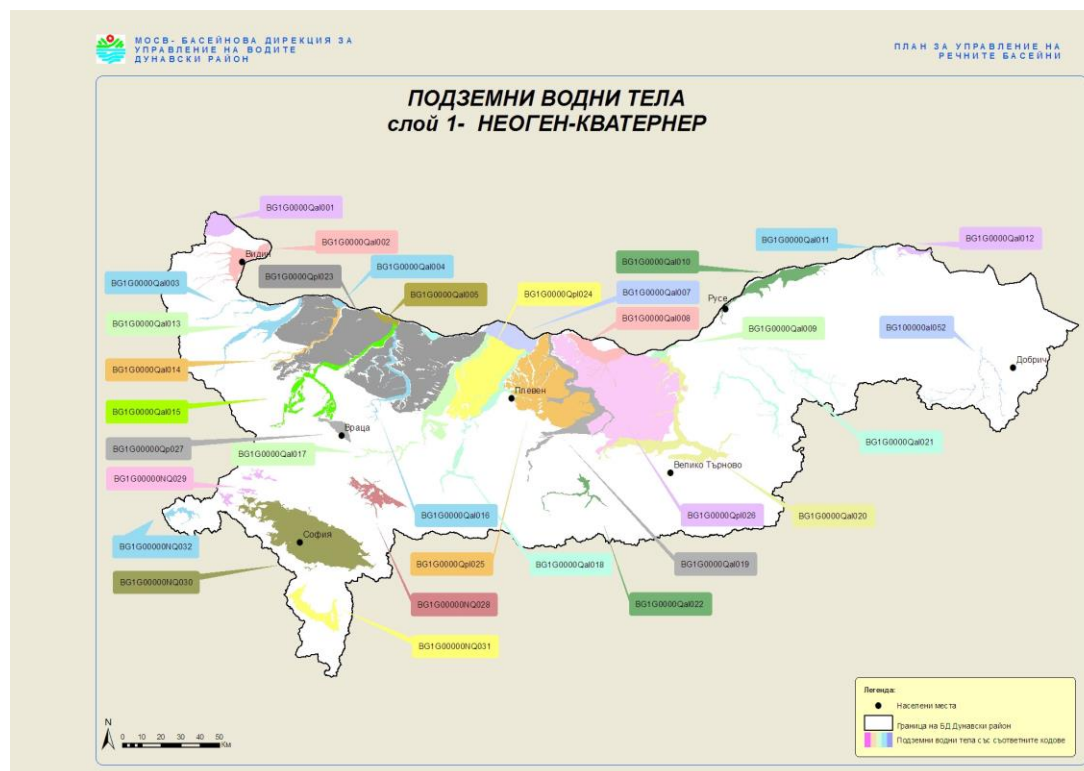
Мрежата за количествен мониторинг на подземни води обхваща 44 подземни водни тела в границите на БДУВДР. Общият брой на пунктовете е 184. Наблюдават се :

- нива – на кладенците
- дебити – на изворите

Съгласно чл. 171(2) т.2. и ал.(6) от Закона за водите/ изм. - ДВ, бр. 61 от 2010г./ НИМХ-БАН отговаря за извършването на количествения мониторинг на водите.

• СЛОЙ 1 -НЕОГЕН-КВАТЕРНЕР

Подземните водни тела в първи слой на територията на ДРБУса - 33 на брой:

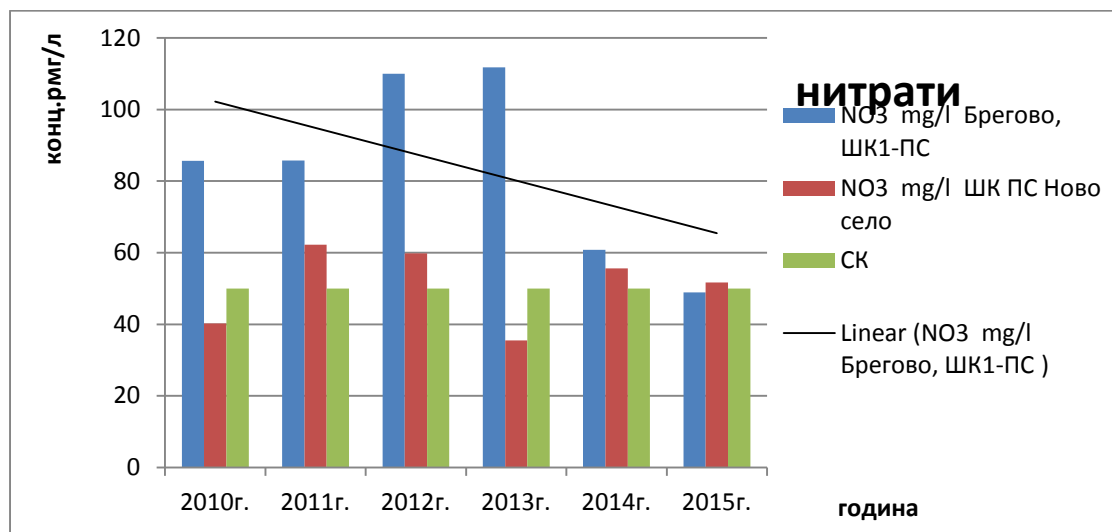
От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попадат :

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL001

„Порови води в Кватернера - Брегово-Новоселска низина”- водно тяло, наблюдавано с два пункта за мониторинг / МР 001;МР 003/

- МР 001 при Брегово ШК1-ПС Брегово 3,община Брегово,област Видин – през изминалата 2015г. в сравнение с предходните години се наблюдава низходяща тенденция в концентрациите на нитрати във водата в пункта.Средногодишната стойност по този показател през 2015г. е под стандарта за качество. Пункта се наблюдава с оперативен мониторинг по нитратни йони.
- МР 003 при Ново село ШК ПС Ново село,община Ново село, област Видин - през 2015г. концентрациите на нитрати остават малко над границата на стандарта за качество, но тенденцията е низходяща.

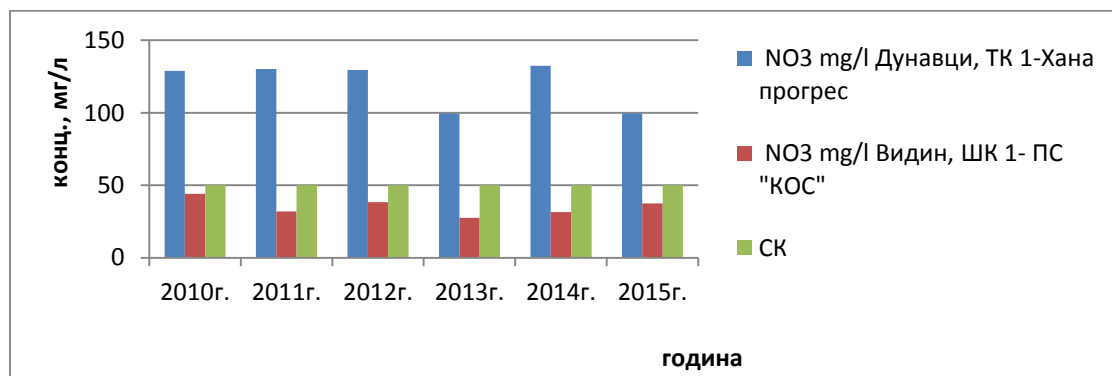
И в двата пункта за мониторинг на подземно водно тяло с код BG1G0000QAL001 по отношение на показателя нитрати се наблюдава постепенно подобрене в състоянието и низходяща тенденция в средногодишните концентрации на нитрати.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL002

„Порови води в Кватернера - Видинска низина” – наблюдава се с два пункта за мониторинг /MP 009;MP 289/

- MP 009 при Видин ШК 1- ПС "КОС", общин Видин, област Видин – резултатите от мониторинга в пункта съответстват на добро химично състояние по стандартите за качество. Пункта е в риск по нитрати и се наблюдава с оперативен мониторинг на нитратни йони.
- MP 289 при Дунавци ТК 1-Хана прогрес,община Видин, област Видин - и през 2015г. се запазват повишени стойностите над стандартите в концентрациите на показателите нитрати и обща твърдост . Превишения над стандарта по тези показатели е наблюдавано и в предходните години.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL003

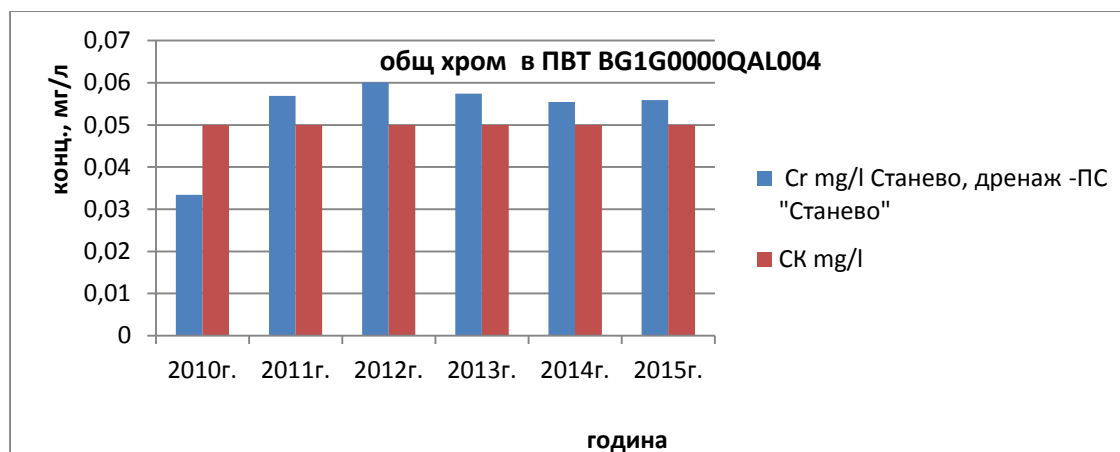
„Порови води в Кватернера - Арчар-Орсойска низина” – представено с един пункт за мониторинг / MP 016/ .

- MP 016 при Арчар ШК-Р1-ПС "Добри дол",община Димово,област Видин - водата в пункта съответства на добро химично състояние по стандартите за качество.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL004

„Порови води в Кватернера - Цибърска низина” – представено с един мониторингов пункт /MP 019/.

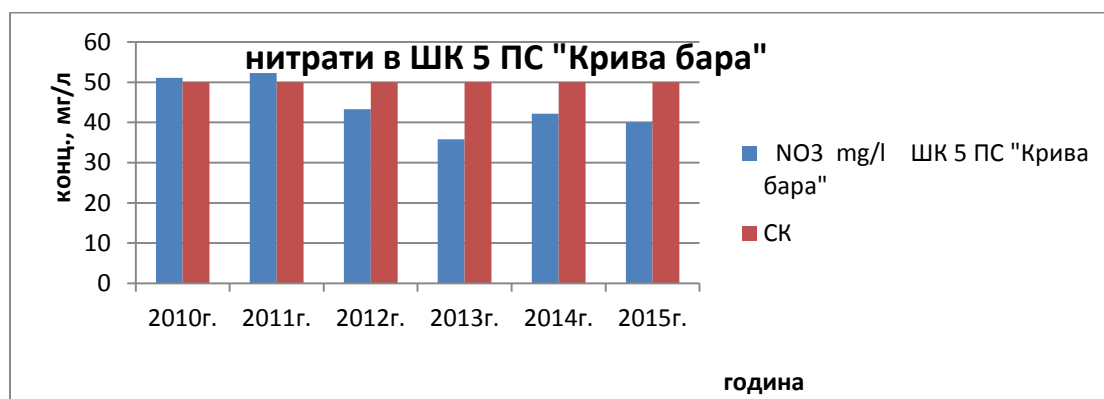
- MP 019 при Станево дренаж ПС „Станево”,община Лом ,област Монтана- и през 2015г. се наблюдава запазване на високите концентрации на общ хром над стандарта Водата в пункта е с превишения по този показател от 2011г. и към момента.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL013

„Порови води в Кватернера - р. Лом” - представено с един мониторингов пункт /MP 067/.

- MP 067 при Крива бара ШК 5 ПС "Крива бара", община Брусарци, област Монтана – до 2011г. в пункта са наблюдавани високи концентрации на нитрати над праговите стойности. От 2012г. и към момента се наблюдава **подобряване на състоянието** по този показател. Средногодишните стойности на нитратите във водата са с низходяща тенденция. Пункта е с оперативен мониторинг по нитратни йони.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL014

„Порови води в Кватернера - р. Цибрица” - представено с един мониторингов пункт /MP 070/ .

- MP 070 при Безденица ШК - ПС "Безденица", община Монтана, област Монтана – водата в пункта показва съответствие с изискванията за добро химично състояние по стандартите за качество.

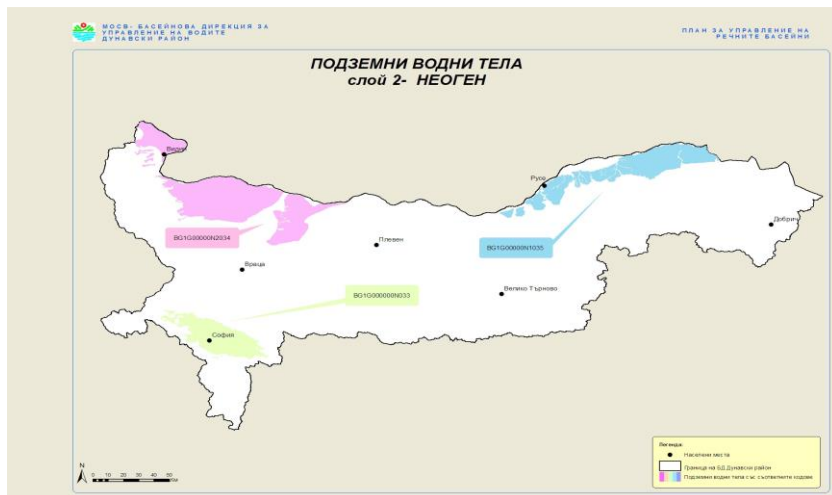
Подземно водно тяло с код BG1G0000QPL023

„Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър” - наблюдава се с един мониторингов пункт /MP 122/

- MP 122 при Габровница ШК ПС "Габровница", община Монтана, област Монтана- качеството на водата в пункта отговаря на добро химично състояние по стандартите за качество.

• СЛОЙ 2 –НЕОГЕН

Подземните водни тела попадащи във втори слой на територията на ДРБУ са - 3 на брой:

От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно тяло :

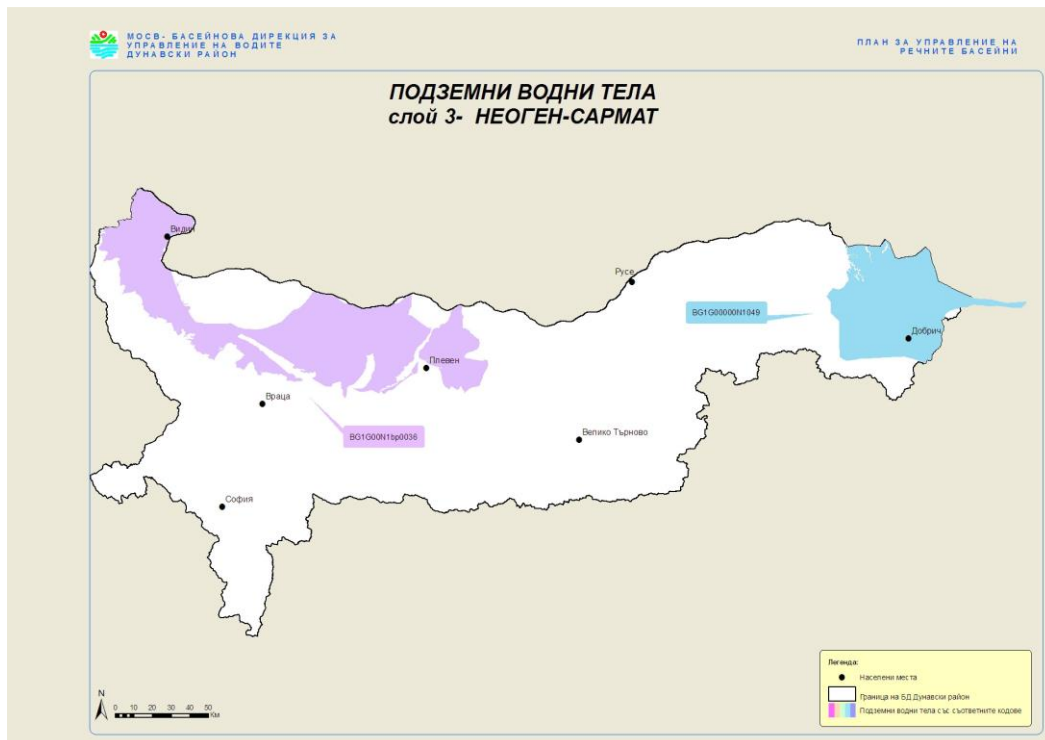
Подземно водно тяло с код BG1G00000N2034

„ Порови води в Неогена - Ломско-Плевенска депресия” – наблюдаван от два мониторингови пункта /MP 189;MP 190/ от които в обхвата на РИОСВ Монтана :

- MP 189 при Септемврийци ТК,община Вълчедръм,област Монтана – стойностите на концентрациите по показател нитрати през 2015г. са гранични със стандарта за качество. В сравнение с предходните години се наблюдава низходяща тенденция при средногодишните стойности на нитратите в пункта. По останалите показатели качествата на водата отговарят на изискванията за добро химично състояние.

• СЛОЙ 3 НЕОГЕН-САРМАТ

Подземните тела попадащи в трети слой на територията на ДРБУ са - 2 на брой:

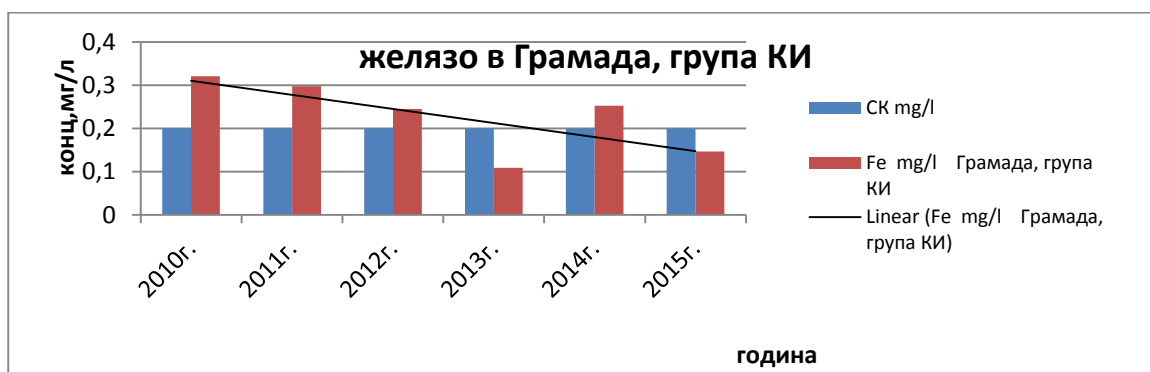

От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно тяло :

Подземно водно тяло с код BG1G000N1BP036

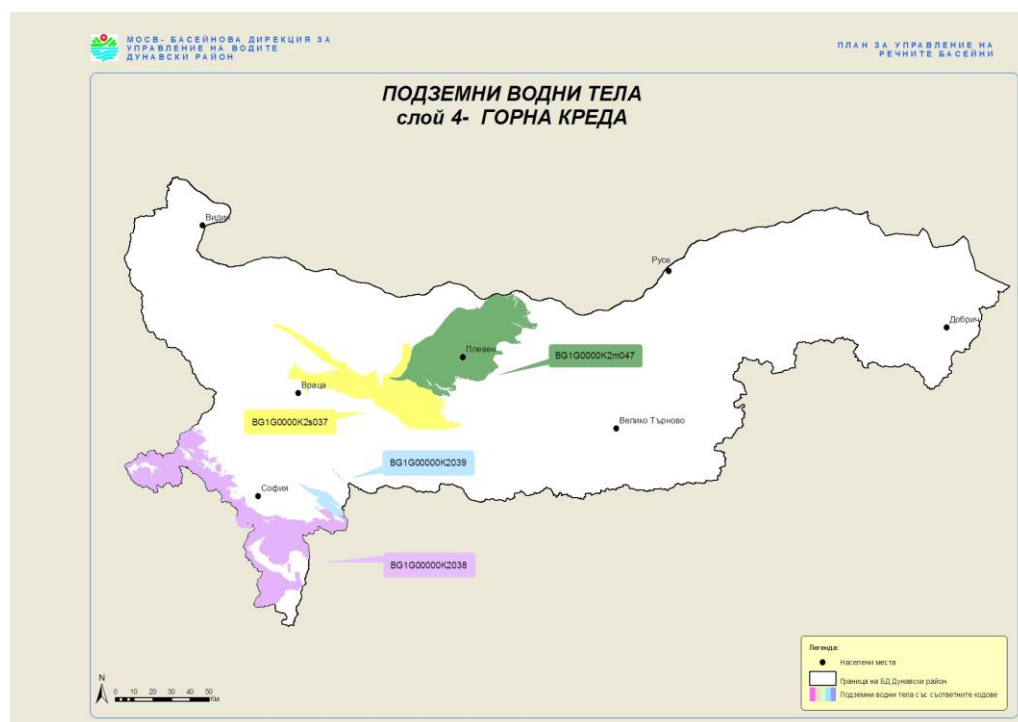
„Карстови води в Ломско-Плевенската депресия” – наблюдавано с три пункта за мониторинг /MP 199;MP 201;MP 202/ от които в обхвата на РИОСВ Монтана:

- MP 199 при Грамада група КИ,община Грамада, област Видин – през 2015г. резултатите от анализите на водата в пункта съответстват на изискванията за добро химично състояние. В предходните години в пробите от водата са установявани повишени над стандарта стойности на концентрациите на желязо (видно от графиката). По този показател тенденцията за периода 2010-2015г. в средногодишните стойности на концентрациите е низходяща.
- MP 201 при д-р Йосифово КИ ПС"Д-р Йосифово",община Монтана, област Монтана – резултатите от мониторинга показват добро химично състояние по стандартите за качество. Пункта се наблюдава с оперативен мониторинг по нитрати.

• **СЛОЙ 4 ГОРНА КРЕДА**

Подземните водни тела попадащи в четвърти слой на територията на ДРБУ са - 4 на брой:

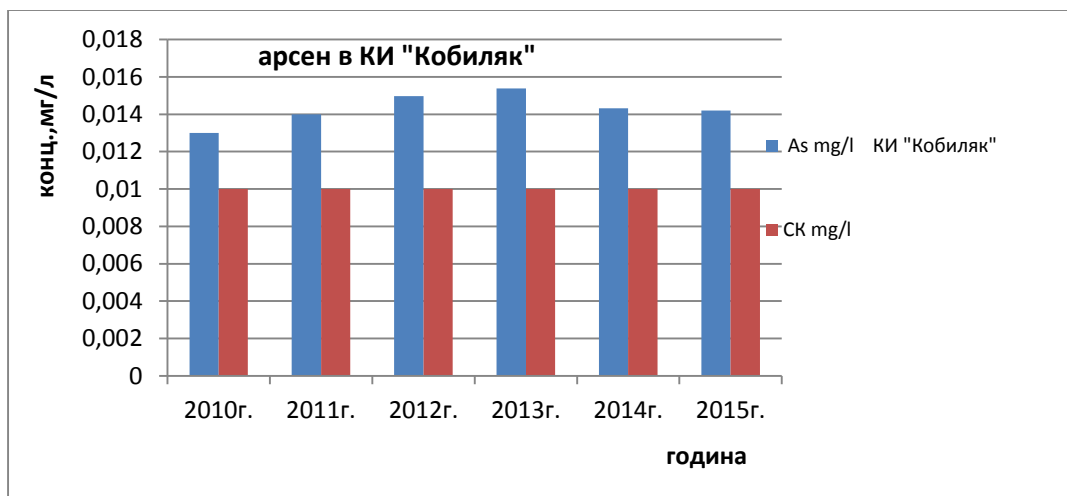
От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно тяло :

Подземно водно тяло с код BG1G0000K2S037

„ Карстови води в Предбалкана ” – наблюдава се с два пункта за мониторинг /MP 203;MP 205/ от които в обхвата на РИОСВ Монтана:

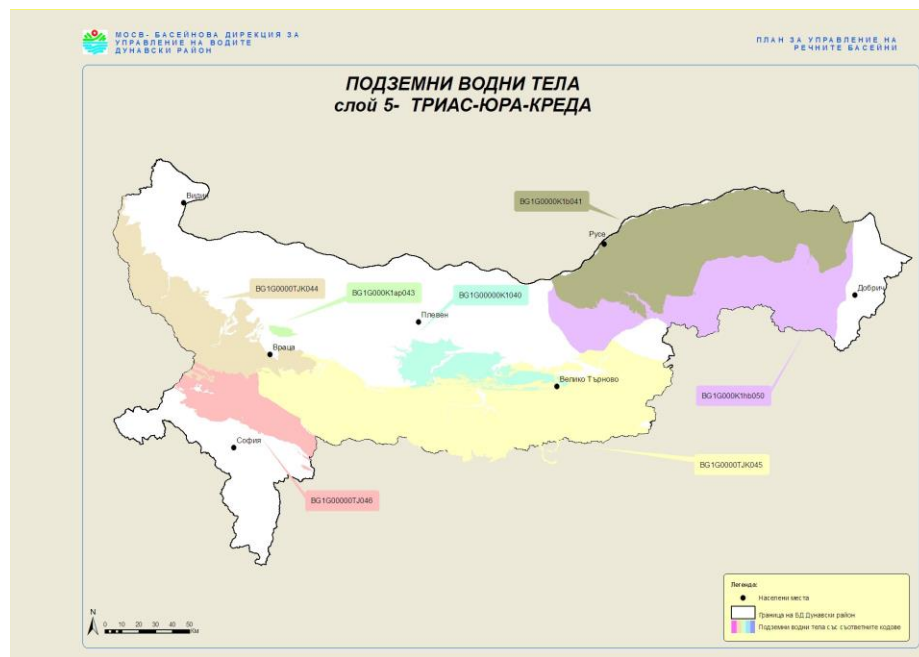
- MP 203 при Кобиляк - КИ "Кобиляк", община Бойчиновци, област Монтана – и през 2015г. резултатите от анализите на водата в пункта запазват повишени стойности на арсен над стандарта. Идентични резултати са установени при средногодишните стойности на арсена за периода на наблюдение 2010-2015г. Въз основа на резултати получени в БДДР от изпълнение на обществена поръчка при която са проведени проучвания в района на р.Огоста, е установено, че повишеното съдържание на арсен в района е „фоново“.

По останалите наблюдавани показатели водата е в добро химично състояние.

• СЛОЙ 5 ТРИАС –ЮРА-КРЕДА

В този слой на територията на ДРБУ попадат - 7 подземни водни тела:

От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно тяло :

Подземно водно тяло с код BG1G0000TJK044

„Карстови води в Западния Балкан” – представено с три мониторингови пункта /МР 246;МР 254;МР 255/ от които в обхвата на РИОСВ Монтана :

- МР 246 при Палилула „КИ”Пали лула”, община Бойчиновци, област Монтана
- МР 255 при Рабиша КИ ”Рабиша”, община Белоградчик, област Видин

И в двата пункта водата е с показатели съответстващи на добро химично състояние и през 2015г., както и в предходните години на наблюдение.

4. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ /ДИГИ, ЯЗОВИРНИ СТЕНИ И Т.Н./

I. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ В ОБЛАСТ МОНТАНА.

1. Язовири.

Извършено е обследване на всичките 44 язовира, включени в Списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г. на територията на област Монтана.

По отношение **критичността** – 41 от проверените обекти (39 язовира и 3 изравнителя) са потенциално опасни и 3 са непотенциално опасни, като последните при прегледа през есента на 2014 г. са определени в предаварийно състояние от комисията и са включени в списъка, утвърден от Министъра на вътрешните работи.

Собственост на проверените язовири:

- 32 броя – общинска собственост;
- 5 броя – държавна собственост, в управление на Министъра на земеделието и храните и предоставени за стопанисване и експлоатация на „Напоителни системи” ЕАД клон Мизия;
- 1 брой – държавна собственост, който се стопанисва от „В и К” ООД гр. Монтана;
- 3 броя изравнители – собственост на „НЕК” ЕАД, които се стопанисват и експлоатират от Предприятие „Язовири и каскади”;
- 3 броя – частна собственост на физически и юридически лица.

Шестнадесет от проверените обекти са предоставени **под наем или на концесия**.

Констатациите за състоянието на обследваните язовири са следните:

Воден откос:

- почистен – 22 язовира;
- непочистен – 22 язовира;

Въздушен откос:

- почистен – 19 язовира;
- непочистен – 25 язовира;

Състояние на воден откос (броя):

- изправен – 30 язовира;
- неизправен – 14 язовира;

Състояние на преливник:

- изправен – 25 язовира;
- неизправен – 19 язовира;

Състояние на основния изпускател:

- изправен – 33 язовира;
- неизправен – 10 язовира;
- няма изпускател – 1 язовир.

Речно корито до 500 м. след язовирната стена:

- почистено речно корито – 6 язовира;
- непочистено речно корито, но имащо видимост – 37 язовира;
- непочистено речно корито, без видимост – 1 язовир

Обща оценка за състоянието на проверените водностопански обекти (язовири и изравнители):

В **изправно** състояние са 16 язовира.

В **неизправно частично работоспособно** състояние (с нарушен поне един от показателите за технологична сигурност без опасност за конструктивната сигурност) са 4 язовира.

В **неизправно частично работоспособно** състояние (нарушен поне един от показателите за конструктивна сигурност и/или показателите за опазване на околната среда при удовлетворени показатели за технологична сигурност) са 10 язовира.

В **неизправно неработоспособно** състояние са 12 язовира.

В **предаварийно** състояние са 2 язовира.

Язовирите в **предаварийно** състояние са:

1. Язовир „Злеевец” с. Стубел, община Монтана – непотенциално опасен.
2. Язовир „Върбовец” с. Горна Ковачица, община Чипровци – потенциално опасен.

На язовирите „Лековита вода” с. Вирове, община Монтана и „Илиевското” с. Комозица, община Якимово, които при пролетната проверка на 2015 г. са определени от комисията в предаварийно състояние, са извършени ремонтни дейности и заключението от настоящата проверка е че са в неизправно – неработоспособно състояние.

2. Защитни диги.

Обследваните от междуведомствената комисия при есенната проверка съоръжения за предпазване от вредната въздействие на водите (защитни диги) са 4 броя, които са публична държавна собственост на основание чл. 13, ал. 1, т. 3 от Закона за водите и са в управление на министъра на земеделието и храните.

И четирите диги са със земнонасилен тип на стената.

1. Дунавска дига при с. Долни Цибър, находяща се на територията на селата Станево (община Лом) и Долни и Горни Цибър (община Вълчедръм).

Заключението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – изправно.

2. Диги на р. Цибър, находяща се на територията на селата Долни Цибър, Горни Цибър, Игнатово и Златия (община Вълчедръм).

Заключението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – изправно.

3. Диги Дунавски, находящи се на територията на селата Орсоя, Сливата и Добри дол (община Лом).

Заключението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – изправно.

4. Диги Ломски, находящи се в гр. Лом.

Заключението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – неизправно – частично работоспособно (нарушен поне един от показателите за конструктивна сигурност и/или показателите за опазване на околната среда при удовлетворени показатели за технологична сигурност).

3. Състояние на хвостохранилища.

Проверените хвостохранилища са 3 броя:

1. „Мечи дол” с. Мартиново, община Чипровци. Собственост е на „Чипровец” ЕАД в несъстоятелност.

Хвостохранилището е за тежки метали.

Заключението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – неизправно – частично работоспособно (нарушен поне един от показателите за технологична сигурност без опасност за конструктивната сигурност, предприема се ремонт).

2. „Чипровец” с. Мартиново, община Чипровци. Собственост е на „Чипровец” ЕАД в несъстоятелност.

Заклучението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – неизправно – частично работоспособно (нарушен поне един от показателите за конструктивна сигурност и/или показателите за опазване на околната среда при удовлетворени показатели за технологична сигурност).

3. „Голям Буковец” с. Железна, община Чипровци. Собственост е на „България Флуорит” ЕООД. Заклучението на комисията за техническото състояние на съоръжението е – исправно.

При проверката се установи, че аварийното планиране на хидротехническите съоръжения се поддържа на средно ниво. Аварийните планове са разработени така, че включват само по принцип теоретични постановки за възникване на аварии, т.е. за изправни хидросъоръжения.

В същото време в непълна степен съответстват на нормативните изискванията за тяхното съдържание. Не са планирани конкретни защитни мероприятия за изпълнение във връзка с действителното техническо състояние на обектите и няма разпределение на задълженията на отговорните структури и лица за изпълнение на неотложни мерки за предотвратяване на тежки аварии и наводнения.

С изключение на „Напоителни системи” ЕАД – клон Мизия, хидротехнически район Монтана, „В и К” ООД гр. Монтана и на Предприятие „Язовири и каскади” към НЕК ЕАД, район Петрохан, слабост в аварийното планиране на общините са и: необезпечеността с изискуемите според класа на съоръженията експертно-технически персонал и физическа охрана за провеждане на целогодишен контрол върху състоянието на обектите и за адекватност при вземане на решения за предприемане на действия при форсмажорни условия. Т.е. самите общини не разполагат с технически капацитет и компетентност за адекватен контрол на тези язовири.

От голямо значение е и финансовото обезпечаване на плановите. Предвиждането на средства и ресурси за привеждането им в действие е извършено по принцип /теоретично/, без да са осигурени технически и финансови средства в бюджетите на собствениците и наематели на обекти.

Не се отчита необходимостта за изпълнение на конкретни мероприятия във връзка с техническото състояние и безаварийната експлоатация на обектите при възникване на извънредни обстоятелства. В повечето случаи финансови средства се търсят не превантивно, а за възстановяване на съоръжения, след като са претърпели аварии.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ В ОБЛАСТ ВИДИН.

2. Язовири – държавна собственост.

1.1. Язовири публична държавна собственост – на Министерство на земеделието и храните.

- Язовир „Рабиша“.

Язовирът е включен в списъка на комплексните и значими язовири, съгласно Приложение № 1 на Закона за водите. Язовирната стена е в добро състояние, почистена и исправна. Язовирът е проектиран и изграден без преливник. През основния изпускател водата се подава директно в напоителен канал и за ВЕЦ.

Заклучение за състоянието: исправно.

- Язовир „Кула“.

Язовирът е включен в списъка на комплексните и значими язовири, съгласно Приложение № 1 на Закона за водите. Язовирът е с ограничителната kota на завиряване до 197 м., поради наличие на филтрации. Ограничителната kota е приета с решение на Експертен технически съвет към „Напоителни системи“ ЕАД – централно управление, град София. Водното ниво на язовира се следи постоянно от служителите на „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин, с цел спазване на ограничителната kota на завиряване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно, (поради ограничителната kota на завиряване).

- Язовир „Неговановци“ – ретензионен.

Язовирът е ретензионен (празен, свободен обем, който да поеме големи количества водни маси при обилни валежи, с цел защита на населени места и инфраструктура) и като такъв е включен в списъка на обектите за предпазване от вредното въздействие на водите.

Язовирната стена е почистена и изправна. На въздушния откос се наблюдават дребни храсти. Основният изпускател е изправен. Основният изпускател няма кран (язовирът е ретензионен). Преливникът е изправен.

Заклучение за състоянието: изправно.

1.2. Язовири частна държавна собственост, стопанисвани от „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин, към Министерство на земеделието и храните.

Язовир „Полетковци“.

Язовирната стена и съоръженията към нея са изправни. Язовирът е с ограничителната kota на завиряване до 200 м., поради наличие на филтрация в ляв скат.

Ограничителната kota на завиряване е приета с решение на Експертен технически съвет към „Напоителни системи“ ЕАД – централно управление, гр. София. Ограничителната kota на завиряване се спазва.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно, (поради ограничителната kota на завиряване).

Язовир „Дреновец“.

Короната, водният и въздушният откос на язовирната стена са почистени. Преливникът е почистен и изправен. Основният изпускател е изправен. Речното корито 500 м след язовирната стена е почистено, има проводимост. Машинното оборудване (затворните съоръжения) във водовземната кула са за ремонт.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

Язовир „Божурица“.

Водният и въздушният откос на язовирната стена са почистени и изправни. Короната на язовирната стена е асфалтирана – изправна. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът е изправен. В преливника на язовира има разместени бетонови платна за ремонт. Речното корито 500 м след основния изпускател е почиствано и има проводимост.

Заклучение за състоянието: изправно.

Язовир „Ошане“.

Язовирната стена е почистена и изправна. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът е изправен. Речното корито 500 м след язовирната стена е за почистване.

Заклучение за състоянието: изправно.

Язовир „Бела Рада“.

Язовирната стена е почистена и изправна. Короната на язовирната стена е изправна, асфалтирана, с пукнатини в бетоновата настилка. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът на язовира е изправен. Речно корито 500 м след язовирната стена е почистено.

Заклучение за състоянието: изправно.

Седмичен изравнител „Раяновци“.

Изравнителят е бетонова преградна стена – съоръжение за водохващане на вода за Напоителна система „Рабиша“. Бетоновата стена и преливникът на съоръжението са изправни. Енергогасителят на основния изпускател и преливника (общ за двете) е почистен от дървесна растителност, но същата не е извлечена поради трудния за достъп терен. Основният изпускател е блокиран в затворено положение – неизправен. Има изготвен проект за ремонт. Водното ниво в изравнителя се регулира чрез втори таблен затвор на по-висока kota и подаване на вода в безнапорен деривационен канал. Речното корито е за почистване, без достъп.

Изравнителят е включен в списъка на потенциално опасните язовири през 2014 г.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

1.3. Язовири – собственост на общини.

Язовир „Дъбравка“.

Язовирът е собственост на Община Белоградчик. Язовирната стена е почистена, изправна. Под изходната шахта на основния изпускател, в петата на дренажната призма има слаб теч. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът е изправен. Речното корито 500 м след основния изпускател е почистено.

Заклучение за състоянието: изправно.

Хидротехническо съоръжение „Салаш“ – изравнител.

Водното съоръжение е собственост на Община Белоградчик. Водният обект е актуван с Акт за публична общинска собственост като язовир. Язовирното езеро се пълни от канал от водохващане от дере – съоръжението е изравнител.

Короната на язовирната стена е неисправна – наличие на храстовидна и дървесна растителност. Въздушният и водният откос са неисправни – наличие на дървесна и храстовидна растителност. Основният изпускател е изправен. Преливник няма. Речно корито няма – от ОИ водата се подава в напоителен канал.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Нишор“.

Язовирът е собственост на Община Бойница. Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният и водният откос са почистени, изправни. Кранът на основния изпускател е ремонтиран, изправен. Преливникът е изправен. Отводящият канал на преливника е почистен. Речното корито 500 м след основния изпускател е обрасло и е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Калина“.

Язовирът е собственост на Община Брегово. Включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният откос е изправен, почистен. Водният откос е неисправен – с нарушен профил (хлътвания). На водния откос видимо няма каменна броня. Основният изпускател е отресториран, изправен. Кранът на ОИ работи. Преливникът на язовира е изправен, почистен. Речното корито 500 м след основния изпускател е почистено, има проводимост.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Елещеф“.

Язовирът е собственост на Община Брегово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният и водният откос са неисправни – наличие на храстовидна растителност. Наличие на блатна растителност след язовирната стена. Основният изпускател е недостъпен за оглед. Преливникът е изправен. Речното корито 500 м след язовирната стена има проводимост.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Ракитница“.

Язовирът е собственост на Община Брегово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неисправна – наличие на храстовидна растителност. Въздушният и водният откос са неисправни – наличие на храстовидна и дървесна растителност. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател е демонтиран. Преливникът е недостъпен, неисправен. Речното корито 500 м след язовирната стена има проводимост.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Тияновци“.

Язовирът е собственост на Община Брегово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неисправна – прорязана, с наличие на храстовидна и дървесна растителност. Въздушният и водният откос са неисправни – наличие на храстовидна и дървесна растителност. Водният откос няма броня. Основният изпускател е недостъпен за оглед. Преливникът е неисправен – засипан в зоната на короната. Речното корито 500 м след язовирната стена няма проводимост – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-неработоспособно.

- Язовир „Делейна“.

Язовирът е собственост на Община Брегово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният и водният откос са неисправни – наличие на храстовидна и дървесна растителност. На водния откос е нарушена каменната броня. Основният изпускател е недостъпен за оглед. Преливникът е неисправен – наличие на дървесна растителност. Речното корито 500 м след язовирната стена няма проводимост – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-неработоспособно.

- Язовир „Фарафун“.

Язовирът е собственост на Община Грамада. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неисправна – с коловози. Въздушният и водният откос са изправни. На въздушния откос се наблюдават дребни храсти. Водният откос е заскален, изправен. Основният изпускател е

неизправен. Кранът на ОИ е блокиран в затворено положение. Преливникът е изправен, с наличие на храсти в отделни участъци – за почистване. Речното корито 500 м след язовирната стена е обрасло – за почистване.

Заключение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Рапивец“ („Соват“).

Язовирът е собственост на Община Грамада. Не е включен в списъка ПОЯ. До момента не са извършвани огледи на язовирната стена и съоръженията към нея.

При есенната проверка, не е извършен оглед на язовирната стена и съоръженията към нея поради невъзможен достъп, в следствие на лоши метеорологични условия (дъжд) през последните 5-6 дни преди проверката, включително и в момента на проверката.

- Язовир „Върбовчец“.

Язовирът е собственост на Община Димово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неизправна – непроходима, с наличие на дървета и храсти. Въздушният откос е неизправен – наличие на дървета и храсти. Водният откос е заскален, изправен. До основния изпускател няма достъп. Видимо провежда вода в дерето след язовирната стена. Преливникът е изправен. Речното корито 500 м след язовирната стена е обрасло – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Медовница-2“.

Язовирът е собственост на Община Димово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неизправна – неуплътнена, с коловози, вълнообразна, с променлива ширина. Въздушният откос е неизправен – наличие на дървесна и храстовидна растителност. Водният откос е неизправен – с нарушена броня и наличие на дървесна и храстовидна растителност. До основния изпускател няма достъп. Преливникът е проводим, неизправен. Речното корито 500 м след язовирната стена е обрасло – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Батлака“.

Язовирът е собственост на Община Димово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният откос е изправен, с наличие на храстовидна растителност. Водният откос е заскален, изправен, с наличие на храсти. Основният изпускател е изправен. Кранът на ОИ – работи. Преливникът е неизправен – разрушен участък от бързотока. Речното корито 500 м след язовирната стена има проводимост.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Ярловица“.

Язовирът е собственост на Община Димово. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неизправна – наличие на дървесна и храстовидна растителност. Въздушният и водният откос са неизправни – наличие на дървесна и храстовидна растителност. До основния изпускател няма достъп. Преливникът е неизправен – за ремонт енергогасител. Речното корито 500 м след язовирната стена е обрасло – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Извор махала“.

Язовирът е собственост на Община Кула. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният откос е изправен. Започнато е почистването му от дървета и храсти. Водният откос е изправен. Основният изпускател е неизправен – трудно затваря кранът на ОИ. За подмяна е фасонно парче след крана на ОИ, поради наличие на корозия. Преливникът е изправен. Бързотока на преливника е частично разрушен. Речното корито има проводимост, но е за почистване.

Заклучение за състоянието: изправно.

- Язовир „Големаново“.

Язовирът е собственост на Община Кула. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна, с наличие на къртичини. Въздушният откос е неизправен – храстовидна и дървесна растителност. Водният откос е изправен. Основният изпускател е изправен. Преливникът е неизправен: Преливен ръб неизправен, частично разрушен до оста на стената. Бързотока на преливника е разрушен. Речното корито е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-неработоспособно.

- Язовир „Градинарски“.

Язовирът е собственост на Община Кула. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е неисправна – с променлива ширина и наличие на храстовидна растителност. Въздушният и водният откос са неисправни – храстовидна и дървесна растителност. Основният изпускател е неисправен. Преливникът е изправен. Речното корито 500 м след ОИ е обрасло – за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-неработоспособно.

- Язовир „Кончовец-I“.

Язовирът е собственост на Община Макреш. Включен в списъка на ПОЯ.

Короната и двата откоса на язовирната стена са почистени от храстовидна и дървесна растителност – изправни. Основният изпускател е неисправен – за ремонт или подмяна. В петата на дренажната призма, в зоната на речното корито има филтрация. Преливникът е изправен, с наличие на растителност в отводящия канал. Речното корито 500 м след основния изпускател е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Кончовец-II“.

Язовирът е собственост на Община Макреш. Включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Водният и въздушният откос са почистени, изправни. Каменната броня на водния откос е нарушена. Основният изпускател е неисправен – не може да се отваря кранът на ОИ. Преливникът на язовира е изправен. Отводящият канал на преливника е за почистване. Речното корито 500 м след основния изпускател е обрасло и е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Дарков дол“.

Язовирът е собственост на Община Макреш. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Корона – изправна, с коловози. Въздушен и воден откос – неисправни – наличие на дървесна и храстовидна растителност. Основният изпускател е изправен. Преливникът е изправен. За почистване е енергогасителят на преливника. Речното корито е обрасло, но има проводимост.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Манастирски дол“.

Язовирът е собственост на Община Макреш. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Не е извършен оглед на язовирната стена и съоръженията към нея поради липса на достъп (наличие на дървесна и храстовидна растителност).

Заклучение за състоянието: не е направено заключение.

- Язовир „Гюргич-голям“.

Язовирът е собственост на Община Ружинци. Включен в списъка на ПОЯ.

Короната на язовирната стена е изправна. Въздушният и водният откос – изправни. Основният изпускател е изправен. Кранът на основния изпускател работи. Преливникът на язовира е изправен. Речното корито 500 м след основния изпускател е за почистване.

Заклучение за състоянието: изправно.

- Язовир „Дражинци“.

Язовирът е собственост на Община Ружинци. Не е включен в списъка на ПОЯ.

Не е извършен оглед на язовирната стена и съоръженията към нея поради лоши метеорологични условия (дъжд) през последните 6-7 дни преди дата за оглед, включително и деня за оглед на съоръженията.

Заклучение за състоянието от последната извършена проверка на язовира, извършена на 21 май 2015 г.: неизправно-неработоспособно (чл.46, т.3).

- Язовир „Дедин дол“ („Търговище“).

Язовирът е собственост на Община Чупрене. Включен в списъка на ПОЯ.

Корона – изправна, с наличие на храсти. Въздушен откос – изправен, с наличие на храсти. Воден откос – изправен, с наличие на храсти. Водно ниво на язовира – на мъртъв обем, поради наличие на филтрация на 4 м от дренажната призма, в зоната на ОИ и мерителната тръба на дренажната призма. При предишни проверки е констатиран теч в тялото на язовирната стената, откъм въздушния откос, в зоната на основния изпускател и мерителната тръба на дренажната призма. Кранът на основния изпускател е изправен. Преливникът на язовира е изправен, почистен. Речното корито 500 м след основния изпускател има проводимост, но е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

- Язовир „Върбово“:

Язовирът е собственост на Община Чупрене. Включен в списъка на ПОЯ.

Водното ниво на язовира е на мъртъв обем. Корона – неизправна – стеснена в средата от свличане. Въздушният откос е частично почистен – изправен. Водният откос – неизправен – има свличане в средната част. Нарушена каменна броня. Основният изпускател е изправен. Преливникът на язовира е изправен, почистен. Речно корито 500 м след основния изпускател е за почистване.

Заклучение за състоянието: неизправно-частично работоспособно.

1.4. Водни обекти и съоръжения – частна собственост.**- Язовир „Скомля“:**

Язовирът е собственост на Производствено-потребителска земеделска кооперация „Прогрес-97“, с. Скомля, Община Димово. Ползвател на язовира, съгласно Нотариален акт за учредяване на вещно право за ползване №9, Том VI, Рег.№2457, Дело№1054 от 2004 г., е юридическо лице „Даро 2002“ ООД гр. София.

Язовирът е включен в списъка на ПОЯ.

Короната е изправна. Въздушният откос – почистен, изправен, с наличие на блатна растителност. Воден откос – заскален, изправен. Основният изпускател е изправен. Крайът на ОИ работи. Преливникът на язовира е изправен. Речното корито 500 м след основния изпускател е почистено.

Заклучение за състоянието: изправно.

2. Защитни дунавски диги.

Защитните дунавски диги са публична държавна собственост, с предоставени права за управление на Министерство на земеделието и храните. Стопанисват се от „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин.

Общата дължина на съоръженията е 36,933 км, което включва земнонасипни диги и бетонови стени. Заедно с участъците на подприщване от река Дунав на реките Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Бързарци и Скомля – дължината им е 49,676 км.

Дунавските диги са изградени за защитата на 125 310 дка обработваеми площи и 11 населени места, включително гр. Видин и индустриалната му зона от високи води на река Дунав.

Горепосочените съоръжения не включват предпазните съоръжения (защитни диги и отводнителни канали), находящи се на територията на Община Брегово.

2.1. В границите на урбанизираната територия:**➤ Дунавска дига „Защита гр.Видин“:**

- собственост – публична държавна;
- собственик – МЗХ;
- местоположение – регулацията на гр. Видин;
- дължина 1448 м;
- вид: шлицова стена изградена за положение „В”, бетонова стена за положение „Б” и подвижни табли за положение „В”;
- техническо състояние – добро.

➤ Дунавска дига „Защита „Индустриална зона” на гр. Видин:

- собственост – публична държавна;
- собственик – МЗХ;
- местоположение – промишлена зона на гр. Видин;
- дължина 4849 м;
- вид: бетонови стени с обща дължина 1594 м, земнонасипни с обща дължина 3255 м;
- техническо състояние – добро. Няма нарушени и разрушени участъци. До лявата корекционна дига на Главен събирателен канал, която закотвя в Дунавска дига „Защита Индустриална зона“ е изградена ОПС-8 с дебит 1500 л/сек., която функционира нормално и е в добро състояние. Има 4 бр. помпи, 2 бр. по 500 л/сек и 2 бр. по 250 л /сек. Складът за аварийни материали се намира в ОПС „Чобан Кюприя 1“.

В района на Южна промишлена зона на гр. Видин има разграбена и демонтирана 1 бр. канализационна помпена станция за битови и дъждовни води в двора на бившата млекоцентра. Два броя саваца на бетонови стени са за ревизия и ремонт, в района на бившия месокомбинат.

2.2. Извън границите на урбанизираната територия:

- **Дунавска дига „Видин-Кошава“.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-щата на: гр. Видин, с. Антимово, с.Кутово, с.Сланотрън и с. Кошава, община Видин;
  - дължина 17 043 м;
  - вид: бетонова стена („Защита с.Кошава” – 1305 м) и земнонасипни диги („Защита с. Кошава” – 1238 м и от „Защита с.Кошава” до Гребна база на гр. Видин – 14 500 м);
  - техническо състояние – бетоновата стена е в добро състояние. В земнонасипните участъци на дигата се движат АТВ-та, което представлява риск за нарушаване целостта на откосите и короната. Дадени са предписания на ОДМВР – Видин и Гранично полицейско управление – Видин за постоянно наблюдение. Наличие на незаконно строителство в петата на бетоновата стена при с. Кошава.
- **Дунавска дига „р.Войнишка-ГСК”.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще гр.Дунавци, община Видин;
  - дължина – 2607 м;
  - вид: земнонасипна дига;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига ОНП (р.Войнишка - р.Видбол).**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще гр. Дунавци, община Видин;
  - дължина 1 406 м;
  - вид – земнонасипна дига;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига “Врабчовото”.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще гр. Дунавци, община Видин;
  - дължина 2 000 м;
  - вид – земнонасипна дига;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига „Защита с. Симеоново”.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще с. Симеоново, община Видин;
  - дължина – 1 250 м;
  - вид - земна дига с дължина 468 м и бетонова стена 790 м;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига „Защита с. Ботево”.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще с. Ботево, община Видин;
  - дължина – 510 м;
  - вид – бетонова стена;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига „Алията”.**
  - собственост – публична държавна;
  - собственик – МЗХ;
  - местоположение – з-ще с. Арчар, община Димово;
  - дължина – 918 м;
  - вид – земнонасипна дига;
  - техническо състояние – добро.
- **Дунавска дига „Бабуя”.**

- собственост – публична държавна;
- собственик – МЗХ;
- местоположение – 3-ще с. Арчар, община Димово;
- дължина – 2 600 м;
- вид – земнонасипна дига;
- техническо състояние – добро. Изходът на тръбопровода, минаващ под дигата е затапен откъм

брега на р. Дунав. При необходимост може да се отвори. Разрушената ОПС в района на дигата създава условия при високи води на р. Дунав за заблатяване на земеделски земи.

➤ **Дунавска дига „Текенлъка”.**

- собственост – публична държавна;
- собственик – МЗХ;
- местоположение – 3-ще с. Арчар, община Димово;
- дължина - 2 150 м;
- вид – земнонасипна дига;
- техническо състояние – добро.

➤ **Дунавска дига „Пчелина”.**

- собственост – публична държавна;
- собственик – МЗХ;
- местоположение – 3-ще с. Арчар, община Димово;
- дължина – 900 м;
- вид – земнонасипна дига;
- техническо състояние – поддържа се в добро състояние. В района на дигата е изградена ОПС

„Пчелина“ – в изправност.

Гореописаните дунавските диги са земнонасипни диги и бетонови стени с трапецовиден напречен профил, кота корона от 35.00 до 36.00 /височина до 5-6 м/ и 5 м ширина на короната. Защитните диги са с кота корона на и над проектната и са в добро техническо състояние – няма нарушени участъци. Защитните дунавски диги са почистени от храстовидна растителност.

Съоръженията представляват обекти за предпазване от вредното въздействие на водите и като такива са публична държавна собственост с предоставени права за управление на Министерство на земеделието и храните. Стопанисват се от „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин.

Обектите за предпазване от вредното въздействие на водите, в т.ч. язовирите, стопанисвани от „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин се поддържат в добро техническо и експлоатационно състояние. Необходими са средства за текущи ремонти, поддръжка и възстановяване на обектите и съоръженията.

Преобладаващата част от язовирните стени и съоръженията към тях – собственост на общини, не се поддържат в изправно техническо и експлоатационно състояние.

В общинските администрации не са назначени експерти и/или служители, които да отговарят за стопанисването и поддръжката на язовирните стени и съоръженията към тях, които са собственост на общините.

За язовирните стени – общинска собственост не е назначен технически персонал за поддръжката и правилната им експлоатация. Предвид горното, язовирите – общинска собственост в Област Видин като цяло са в по-лошо техническо и експлоатационно състояние, в сравнение с тези, които се стопанисват от „Напоителни системи“ ЕАД – клон Видин.

5. ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РИОСВ - МОНТАНА. ОСНОВНИ ПОЛОЖИТЕЛНИ КОНСТАТАЦИИ, ПРОБЛЕМИ И ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО В ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ

5.1. Състоянието на повърхностните води е добро.

5.2. Състоянието на подземните води е добро.

5.3. От извършения текущ и последващ контрол през 2015 г. на обектите се констатира запазване доброто качество на повърхностните водни обекти, приемници на отпадъчни води, формирани от дейността на обектите с издадени разрешителни, вследствие повишаване на екологичната култура на операторите, свързано с опазването и подобряване състоянието на водните екосистеми и устойчиво използване на водите.

5.4. До минимум е сведено заустването на отпадъчни води в повърхностни водни обекти без издадено разрешително (под 2% от общото количество), което дава възможност за по-добър контрол и опазване качествата на водите.

5.5. И през 2015 г. основен проблем в направление “Опазване на водите” остава ниската степен на изграденост на канализацията на населените места и ПСОВ, особено в малките градове с население над 2 000 е.ж. и селските райони. На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана са изградени и действащи - ПСОВ на гр. Монтана, ПСОВ на гр. Вършец, КС с ПСОВ на селата Расово, Раковица и Копиловци. Липсват изградени пречиствателни станции за отпадъчни води в големите градове на двете области - гр. Видин, гр. Лом и гр. Берковица.

5.6. Друг проблем в областта на опазване на водите са неефективно работещи локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води на обекти, заустващи във воден обект с издадени разрешителни за заустване, на които са наложени санкции за замърсяване на воден обект по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Информацията за състоянието на повърхностните и подземните води на територията на РИОСВ – Монтана, както и за състоянието на хидротехническите съоръжения е изготвена със съдействието на БДДР – Плевен.

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана.

Почвената покривка на България се характеризира с голяма пъстрота поради значителното разнообразие на факторите на почвообразуване - почвообразуващи скали, силно разчленен релеф, различни биоклиматични условия, антропогенна дейност.

На територията на РИОСВ-Монтана обобщената информация е както следва:

- земеделски територии – 4 387 612 дка;
- разпространени са предимно карбонатни, типични, лесивирани, ливадни черноземи и в по-високите предпланински и равнинно-хълмисти части, сиви горски почви;
- обработваеми са 2 997 718 дка;
- процент от територията обработваеми земи – 69 %;
- горски територии – 82 174 ха;
- нарушени територии за възстановяване и рекултивация – 116,500 дка.

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването ѝ от вредни въздействия и унищожаване. РИОСВ контролира и следи за опазването на почвите като осъществява проверки, насочени към опазването ѝ, подобряване структурата и почвеното ѝ плодородие. Дейностите се извършват по начин, който не води до засоляване, вкисляване и замърсяване на почвите с вредни вещества.

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди.

Почвените замърсявания са два вида: дифузни (с основен източник земеделските практики и атмосферното замърсяване) и локални (минни обекти и индустриални предприятия). В резултат на локалните и дифузните почвени замърсявания настъпват промени в състоянието на почвата и качеството на произвежданата продукция.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I ниво, 2015 г. за РИОСВ-Монтана са определени 11 бр. пунктове със съответните номера: 30 – с. Еловица, общ. Георги Дамяново; 31 – с. Винище, общ. Монтана; 45- с. Долно Белотинци, общ. Монтана; 16 – гр. Чипровци, общ. Чипровци; 43 - Клисурски манастир, общ. Берковица; 46 – с. Дългоделци, общ. Якимово; 64 – с. Разград, общ. Вълчедръм; 1 – с. Ошане, общ. Белоградчик; 7 – с. Орешец, общ. Димово; 10 – с. Майор Узуново, общ. Видин и 19 – с. Септемврийци, общ. Димово. Пробите са взети в периода 1 септември- 15 октомври 2015 г. преди извършване на есенното подхранване (торене) при стриктно спазване местоположението за пробонабиране със съответната точност на GPS. Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС програма за

почвен мониторинг, I ниво- широкомащабен мониторинг, е планирано да се извърши редуцирано обследване в пунктовете от мрежата за широкомащабен мониторинг на почви и пълен набор от показатели.

Като цяло през последните години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на почвите. Резултатите от проведените изпитвания са представени в ИАОС в срок до 31 март 2015 г. Следят се следните показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елементи - общ азот, общ фосфор, нитратен азот, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 тежки метали – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.

На територията на РИОСВ Монтана са разположени 3 бр. хвостохранилища и 2 бр. шламохранилища:

1. Хвостохранилище „Голям Буковец), със собственик SOLVAY „България Флуорит” ЕООД и площ 263 881 м³ е в добро състояние. Същото е рекултивирано технологично и биологично. Короната е равна, проходима и изправна. Хранилището за тежки метали се използва като част от обогатителния комплекс на флуоритова суровина. Има 2 концесии за добив на флуор за срок от 35 г. Има изготвен план за управление на минните отпадъци на находище „Лукина падина”, съгласуван с писмо изх. № Е-26-Б-113/07.03.2014 г. на МИЕ.

2. Хвостохранилища „Мечи дол и „Чипровци”(хранилища за тежки метали), със собственик МИЕ „Чипровец” ЕАД и оператор „ЕКО Медет” ЕООД, гр. Панагюрище са в незадоволително състояние. Короните са равни, проходими и изправни. Рекултивирани са технологично и биологично. Хидроканалът на хвостохранилище „Мечи дол” е обрасъл с храсти и е затруднено нормалното отвеждане на водите. Необходимо е да се отстранят храстите и скалните маси, затлачващи отводнителния канал. Във връзка с продължаващата ерозия някои от бетоновите бурета на въздушния откос са наклонени и преобърнати към реката- бетоновия канал следва да се почисти. Трябва да се възстанови откоса към реката и да се укрепи петата на откоса по цялата дължина на хвостохранилище „Чипровци“.

3. Шламохранилище към „Монолит” АД е разположено на работна площадка в цех „Пъстрина”, а шламохранилище към „Мрамор Беркстон” АД, гр. Берковица е разположено на работна площадка в двора на едноименното предприятие. И на двете шламохранилища утаения хвост от рязането на скалните блокове (мрамор и варовик) се изгребва периодично и се използва за рекултивиране. Моментното им състояние е добро.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/.

Ежегодно РИОСВ - Монтана извършва контрол на складовете и „Б-Б” кубовете за съхранение на залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита. Информацията е изпратена за обработка в ИАОС в края на 2015 година.

Извършени са 28 броя проверки на складове и депа с негодни за употреба препарати за растителна защита. Наблюдават се стабилни положителни тенденции в управлението на складовете- няма данни за замърсяване с негодни за употреба ПРЗ на територията на РИОСВ – Монтана.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.

Замърсяване на почвите е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.

В изпълнение на програмата по почвен мониторинг- III ниво- локални почвени замърсявания на територията на РИОСВ - Монтана са извършени проверки на всички депа и складове с негодни за

употреба препарати за растителна защита. Залежалите растително защитни препарати са съхранени в 10 бр. склада и 18 бр. депа с контейнери тип “Б-Б кубове”.

Извършва се миниторинг на почвите за замърсяване с три групи органични съединения: полициклични ароматни въглеводороди (РАН₁₆), полихлорирани бифенили (РСВ₆) и органохлорни пестициди. При вземането на пробите за изпитване се формира една средна представителна проба от трите повторения само от първата дълбочина на почвения хоризонт. От протоколите от изпитване е видно, че съдържанието на устойчивите органични замърсители (полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили) е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Замърсяванията с нефтопродукти са много ограничени и са вследствие аварийни разливи и инциденти. Анализът на наличната информация показва, че на този етап няма регистрирана земя, замърсена с РАН и РСВ.

През последните години се стабилизира потреблението на продукти за растителна защита, но в нива силно отличаващи се от употребяваните количества преди 10-15 години.

6. Ерозия на почвите.

Ветровата ерозия е характерна за равнинните райони и засяга най-вече високопродуктивните земи в Добруджа и Лудогорието. Процесът показва негативни тенденции на развитие, особено след реституцията на земята и унищожаването на по-голямата част от изградените полезащитни пояси. Причините са и в използването на неподходящи, тежки машини за обработка, които предизвикват деструктуриране и разпрашаване на почвата.

Териториите с хълмист и планински релеф заети с тъмно и светлосиви и подзолисти пясъчливо-глинести почви са най-податливи на ерозия и уязвими при горско-стопански дейности- сеч гори, напояване, обработка почви. Голяма податливост на ерозия имат и карбонатните черноземи и тъмните горски почви, образувани върху кредоподобни скали. На контролираната територия няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия.

7. Засоляване и вкисляване на почвите.

Към утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – II ниво, 2015 г., Функционална подсистема „Контрол и опазване на почвите от вкисляване“ са определени 2 бр. пункта като следва: 44-Бойница и 41- д-р Йосифово. От всеки опорен пункт през м. септември 2015 г са взети 8 бр. проби от 4 точки в 2 дълбочини-0-20 см и 20-40 см. Измерваните показатели са: рН в КСl – вредна киселинност, обменни йони (Н⁺, Al³⁺, Mn²⁺, Ca²⁺, Mg²⁺) и степен на наситеност на почвите с бази (V₃% -изчислява се).

Протоколите с анализите на всички почвени проби по отношение на индикаторите за оценка са получени в срок. На територията на РИОСВ Монтана не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

Съгласно утвърдената програма за мониторинг – Функционална подсистема „Контрол и опазване на почвите от засоляване“ за 2015 г. на територията на РИОСВ Монтана няма утвърдени от ИАОС пунктове за засоляване на почвите.

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци).

В инспекцията са получени 2 броя жалби и сигнали, касаещи замърсяване на терени със строителни отпадъци. От направените проверки на място е установено, че подадените сигнали касаят нерегламентирано изхвърляне на земни маси, примесени със строителни отпадъци, за което са дадени 4 броя предписания до общината за почистване на замърсените терени.

Осъществен е контрол по управление на битовите отпадъци, като са извършени 85 броя проверки. Извършени са 20 броя планови проверки в 20 общини в 126 населени места за изпълнение на

задълженията на кметовете и кметските наместници за предотвратяване изхвърлянето на БО на неразрешени места и създаване на незаконни сметища. За констатиране на замърсени терени е съставен 1 брой АУАН на кмет на община. Дадени са общо 66 броя предписания по реда на Закона за опазване на околната среда.

На територията на проверените обекти има осигурени складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци.

При проверките на животновъдни обекти през 2015 г. е констатирано, че повечето имат изградени торохранилища и съхраняват торовия отпадък, съгласно добрите земеделски практики.

През 2015 г. е осъществен превантивен, текущ и последващ контрол на проекти за рекултивация на нарушени терени. Взето е участие в приемане на извършената работа по договор, подписан между ПУДООС и общ. Чипровци за обект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови (неопасни) отпадъци” в м. „Горни Партеш” в землището на гр. Чипровци. Съвместно с представители на възложителя, строителния надзор, ПБЗН, РЗИ, БДДР и строителя, експерти на РИОСВ-Монтана участваха в приемането на строеж „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови (неопасни) отпадъци” I етап Зона 1 и Зона 2 в землището на гр. Чипровци.

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ.

За периода 01.01.2015 г. – 31.12.2015 г. по компонент „почви” са извършени общо 90 броя проверки на 89 броя обекти, от които 20 броя проверки са извънредни.

От общия брой извършени проверки 8 бр. са проверките по рекултивация на нарушени терени; 28 броя са проверките на складове и депа с контейнери тип „Б-Б куб” за съхранение на негодни за употреба продукти за растителна защита; 14 броя на обекти, изпълняващи условията на КР, раздел „Почви”; 14 броя проверки на животновъдни обекти; 13 проверки по компонент „почви” и 13 броя по почвен мониторинг.

В отчетния период е взето участие в работата на 7 комисии за промяна предназначението на земеделска земя за неземеделски нужди към областните дирекция „Земеделие” в област Монтана и област Видин; в една ДПК за приемане на строеж; в 2 бр. РЕЕС и един ЕСУТ, както и в приемане на извършените СМР и рекултивацията на общинско депо за битови (неопасни) отпадъци в землището на гр. Чипровци.

Почвите на контролираната от РИОСВ-Монтана са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, съдържание тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители (полиароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и хлорорганични пестициди).

Основният натиск по отношение на запасеността на почвите с биогенни елементи идва от селското стопанство и по-специално от небалансираната употреба на торове.

През последните години са установени трайни положителни тенденции по отношение на цялостния процес на управление на складовете за излезли от употреба продукти за растителна защита /забранени, с изтекъл срок на годност и др. пестициди/.

II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1. Защитени територии

Закона за защитените територии (ЗЗТ, ДВ, бр.133/1998 г.) урежда категориите защитени територии (ЗТ), тяхното предназначение, режима на опазване и ползване, начина на обявяване и управление. Защитените територии (ЗТ) са територии, определени за опазване и съхраняване на природата като национално и общочовешко богатство. Съгласно чл. 5 от ЗЗТ съществуват шест категории защитени територии: резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове и защитени местности.

Регистър на защитените територии на територията на РИОСВ - Монтана

№ по	Наименование	Категория	Собственост и стопанисване	Територия /хектари/	Попада в територ. обхват на следните общини	Приет план за управление

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

ре д						
1.	„Чупрене“	Р	Изключителна държавна	1451,9935	Чупрене, Белоградчик	да
2.	"Горната кория"	Р	Изключителна държавна	160,7081	Берковица	да
3.	"Ибиша"	ПР	Изключителна държавна	34,4716	Вълчедръм	да
4.	"Врачански Балкан"	ПП	Държ. и общ. публична и частна	5536, 0	Вършец	да
5.	"Ускето"	ЗМ	Държ. публ.	1,9054	Георги Дамяново	не
6.	ЗМ "Уручник"	ЗМ	Държ. публ.	51,2348	Берковица	не
7.	ЗМ "Копрен, Равно буче, Калиманица, Деяница "	ЗМ	Държ. публ. и частна	536,40	Георги Дамяново	не
8.	“Шумака”	ЗМ	Частна	0,500	Медковец	не
9.	“Рибарници Орсоя”	ЗМ	Държ. публ. и частна	147,1783	Лом	не
10.	“Липака”	ЗМ	Държ. публ. и частна	13,3719	Грамада	не
11.	“Раковишки манастир”	ЗМ	Държ. публична	28,0707	Макреш	не
12.	" Китката"	ЗМ	Държ. публична	1,4579	Монтана	не
13.	"Връшка чука"	ЗМ	Държ. публ. и частна	68,2794	Кула	да
14.	“Равненско градище”	ЗМ	Държ. публ. и частна	186,03	Чипровци	не
15.	“Сто овци”	ЗМ	Държ. публ. и частна	289,84	Монтана, Чипровци	не
16.	„Остров Кутово”	ЗМ	Държ. публична	118,3348	Видин	не
17.	„Острови Цибър”	ЗМ	Държ. публична	101,4757	Вълчедръм	не
18.	“Чупренски буки”	ЗМ	Държ. и общ. публ. и частна	553,0604	Чупрене, Белоградчик	не
19.	„Самарите”	ЗМ	Държ. публ. и частна	107,1464	Берковица	не

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

20.	„Острови Близнаците”	ЗМ	Държ. публична	11,237	Видин	не
21.	„Миджур”	ЗМ	Държ. публична	159,3092	Чупрене	не
22.	„Коритата”	ЗМ	Държ. публична	0,880	Вършец	не
23.	„Глухарчевид на жълтица“	ЗМ	Общ. публична	0,800	Вършец	не
24.	„Шабовица“	ЗМ	Държ. публична	6,6910	Берковица	не
25	„Находище на ружевидна поветица”	ЗМ	Държ. и общ. публична	1,4308	Ново село	не
26	“Пещера Магурата”	ПЗ	Държ. и общ. публ. и частна	84,3768	Белоградчик	не
27	"Пещера Мишин камък"	ПЗ	Държ. публ.	0,5001	Чипровци	не
28	"Пещера Венец"	ПЗ	Държ. публ.	1,0004	Димово	не
29	"Мраморна пещера"	ПЗ	Държ. и общ. публ. и частна	13,6022	Берковица	не
30	“Леви и десни сухи печ”	ПЗ	Държ. публ.	0,200	Чупрене	не
31	"Белоградчишки скали”	ПЗ	Държ. и общ. публ. и частна	652,3612	Белоградчик	не
32	"Боров камък"	ПЗ	Държ. публ.	1,2937	Белоградчик	не
33	"Хайдушки водопади"	ПЗ	Държ. публ.	1,0384	Берковица	не
34	"Дуршин водопад"	ПЗ	Държ. публ.	0,0627	Георги Дамяново	не
35	"Водния скок"	ПЗ	Държ. публ.	0,1423	Георги Дамяново	не
36	"Водопад на р. Стакевска”	ПЗ	Общ. публ.	1,0672	Белоградчик	не
37	“Водопад “Петров церак”	ПЗ	Общ. публ.	0,2995	Кула	не
38	„Гардата“	ПЗ	Държ. и общ. публ.	0,8973	Чупрене	не

На контролираната от РИОСВ – Монтана територията на към 31.12.2015 г. са обявени 38 броя защитени територии, както следва:

- **резервати (Р)** - 2 броя : Р “Чупрене”(биосферен) и резерват “Горната кория”;
- **поддържан резерват (ПР)** 1 брой – ПР „Ибиша”;
- **защитени местности (ЗМ)** - 21 бр.: „Копрен, Равно буче, Калиманица, Деяница”, „Рибарници Орсоя”, „Ускето”, „Уручник”, „Китката”, „Шумака”, „Сто овци”, „Равненско градище”, „Връшка чука”, „Раковишки манастир”, „Липака”, „Острови Цибър”, „Остров Кутово”, „Острови Близнаците”, „Чупренски буки”, „Миджур”, „Самарите”, ЗМ „Коритата”, ЗМ „Шабовица” ЗМ „Глухарчевидна поветица” ЗМ „Находище на ружеvidна поветица”;
- **природни забележителности (ПЗ)** – 13 броя, откоито 5 броя *пещери*: „Мраморна пещера”, „Пещера Мишин камък”, „Леви и десни сухи печ”, „Пещера Венец”, „Пещера „Магурата””, **5 броя водопади**: „Дуршин водопад”, „Водния скок”, „Хайдушки водопади”, „Водопад на р. Стакевка”, „Водопад Петров церак”; **скални образувания**: „Белоградчишки скали”, „Боров камък” и „Гардата”;
- **природен парк (ПП)** – един брой - част от ПП „Врачански Балкан”;

Общата площ на защитените територии на контролираната от РИОСВ – Монтана територия е около **103 246,487** дка.

За защитените територии се води регистър, който се актуализира периодично.

За резерватите и поддържаните резервати, РИОСВ – Монтана като бенефициент по Оперативна програма “Околна среда-2007-2013 г.” изпълни проект "Изпълнение на дейности за устройство и управление на резерват "Чупрене", резерват "Горната кория" и поддържан резерват "Ибиша". В рамките на дейностите по проекта, бяха разработени планове за управление (ПУ) на защитените територии – изключителна държавна собственост– ПУ на Р „Чупрене“, ПУ на Р „Горната кория“ и ПУ на ПР „Ибиша“. ПУ са в сила , утвърдени със Заповед №РД- 572/06.08.2015 г. на министъра на околната среда и водите (обн., ДВ, бр.64/21.08.2015 г.).

През изминалата 2015 г. са извършени 30 бр проверки в защитените територии. Дадени са 17 бр. предписание, които са изпълнени в срок. 4 броя по Закона за защитените територии За констатирани нарушения по изпълнаение на разпоредбите на ЗЗТ е съставен един акт, а за нарушение на режимите на управление – три акта актове по ЗЗТ.

РЕЗЕРВАТИ (Р)

Резерват “Чупрене”

Резерват "Чупрене" е обявен през 1973 г., с площ от 9365 дка, с актуална площ от 14519, 935 дка, съгласно Заповед № РД-101/21.02.2011 г. (ДВ бр.26/ 29.03. 2011 г.) на министъра на ОСВ. Той е планински, типично горски резерват, разположен в западния дял на Стара планина, по протежение на главното старопланинско било, гранично с Р Сърбия. Основната цел за обявяването му е запазване на единствените компактни смърчови дървостои в Западна Стара планина в първичното им състояние, както и на редките представители на българската фауна – глухар, кръсточовка, дива котка и др. През 1977 г. ЮНЕСКО към ООН го включва в своите списъци на защитените природни територии като "неделима част от международната мрежа на биосферни резервати, съставена от територии за оценка на човешкото въздействие върху околната среда".

Значителна част от територията на Р "Чупрене" е горска територия, покрита с иглолистни, широколистни и смесени гори от смърч, ела, обикновен бук, планински явор и бяла бреза, а останалата – поземлен, заета от високопланински пасища, каменни реки, тресавища и незалесени участъци. Средната възраст на иглолистните насаждения е над 130 г. По отношение на богатото биологичното разнообразие, от информацията в Плана за управление на резервата и от съществуващи публикации е установено, че на територията на резервата се срещат видове като златка, белка, катерица, благороден елен, дива свиня, дъждовник, тритон, усойница, медянка, водна змия и др., а от представителите на орнитофауната – черен лешояд, бухал, скален орел, няколко вида ястреби, горски бекас, кълвачи и пр. – общо над 68 вида птици, повечето от които са защитени. От резерватната флора в резервата и около него могат да се видят нарцисовидна съсънка, безстъблена тинтява, петров кръст, витовско лале, пухест лопен, висока бисерка, стефчова тлъстига и др.

Със Заповед №РД-501/11.07.2007 г. министърът на ОСВ определи през резервата обособяване на пътека за посетители.

За резерват "Чупрене" е изготвен и е в сила за изпълнение План за управлението му. Същият е утвърден от министъра на околната среда и водите със Заповед № РД-572/06.08.2015 г. (ДВ, бр.64/21.08.2015 г.). През 2015 г. от осъществения контрол не са констатирани нарушения.

Резерват "Горната кория"

Резерват "Горната кория" е горски резерват, обявен през 1968 г на МГТП с площ от 881 дка; с актуална площ 1607,081 дка, съгласно Заповед №РД-562/ 12. 07.2007 г. (ДВ бр.72/ 2007 г.) на министъра на ОСВ. Разположен е върху северните склонове на Западна Стара планина в подножието на вр. Ком на 1500 м

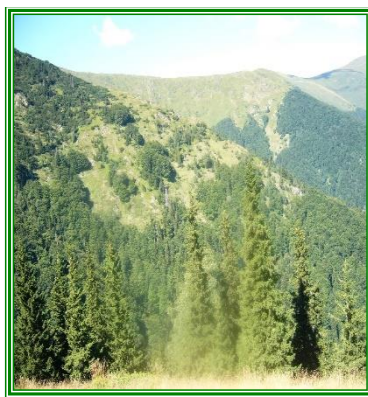
средна н.в. Обявен с цел запазване на редките за Стара планина естествени смърчови и смърчово-елово-букови гори. Резерватът е местообитание на единични екземпляри от сърни, а по непотвърдени данни -на единични токовища на глухар. От защитени видове от флората, се срещат безстъблената тинтява, томасиниев минзухар, пухест лопен, лъскав напръстник и др. През резервата от старата х. „Ком” до м. “Малък самар” е обособена със Заповед №РД-921/ 24.10.2005 г. на министъра на околната среда и водите пътека за посетители. Същата се поддържа, като РИОСВ – Монтана упражнява системен контрол по нейната експлоатация, както и контрол за недопускане на дейности, забранени по ЗЗТ и режимът на стопанисване на резервата.

За резерват „Горната кория” е изготвен и е в сила за изпълнение План за управлението му. Същият е утвърден от министъра на околната среда и водите със Заповед № РД-572/06.08.2015 г. (ДВ, бр.64/21.08.2015 г.). През 2015 г. от осъществения контрол не са констатирани нарушения.

Охрана на резерватите и опазване от пожари:

За резерватите – изключителна държавна собственост, управлението се осъществява от съответните структури към МОСВ. За резерват “Чупрене“ е обособен охранителен участък (ОУ) за който определен служител от РИОСВ – Монтана осъществява неговата охрана , съгласно *Правилника* за условията и реда за управление, възлагането на дейности по поддържане и възстановяване, възлагане на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии – изключителна държавна собственост. Всяка година за Р “Чупрене” се извършват ревизии на състоянието на защитената територия и анализ на дейността на служителя по, съгласно изискванията на горечитирания правилник. През 2015 г. са извършени две ревизии на охранителен участък (ОУ) „Чупрене”, включително и проверки на състоянието на противопожарното оборудване на РИОСВ – Монтана в обособените противопожарни депа (ППД) и табла (ППТ). За резултатите от ревизиите са съставени протоколи и изпратени Доклади до министъра на околната среда и водите. Като превантивен контрол за опазване на Р „Чупрене” от пожари, са дадени 8 бр. предписания до кметовете на общ. Белоградчик, Чупрене и до ТП ДГС – Белоградчик и ТП ДГС „Миджур” за засилване на контрола по недопускане на паленето на стърнища, слогове, крайпътни ивици и т. н. в районите до резервата.

За опазване на резерватите Р “Чупрене” и Р “Горната кория” от пожари, ежегодно РИОСВ - Монтана изготвя Годишни оперативни планове, съгласувани с ОД ПБЗН. Във връзка с обявения със Заповед №РД-180/18.03.2015 г. на министъра на ОСВ пожароопасен сезон за защитените територии – изключителна държавна собственост от 01 април до 31 октомври 2015 г., РИОСВ – Монтана актуализира схемите за оповестяване при пожари за двата резервата – Р „Чупрене” и Р „Горната кория”. РИОСВ – Монтана. Дадени бяха дванадесет предписания до кметовете на три общини и ТП ДГС. РИОСВ – Монтана организира две работни срещи с представители на РС ПБЗН, РДГ – Берковица, ДГС и общини с цел оптимизиране на съвместните действия за гасене на пожар за Р „Чупрене“ и за Р „Горната кория“. Оперативните планове за защита на резерватите от пожари през 2015 г. бяха съгласувани с РД ПБЗН – Видин и с РД ПБЗН – Монтана. През 2015 г. се закупиха в рамките на отпуснатите средства по „Плана за дейности в ЗТ – изключителна държавна собственост на РИОСВ – Монтана за 2015 г.” допълнителни противопожарни средства, с цел дооборудване и привеждане на противопожарните депа за двата резервата в съответствие с изискванията на Наредба №8 за защита на горските територии от пожари. По график е осъществявано дежурство от специализираната група за гасене на пожари от РИОСВ – Монтана. В изпълнение на оперативните планове за защита на двата резервата от пожари през 2015 г. и упражнявания контрол, не е допуснато паленето на огън в района на резерват „Чупрене” и на резерват „Горната кория“, респективно в съседните защитени местности „Чупренски буки” и „Самарите“.

ПОДДЪРЖАНИ РЕЗЕРВАТИ (ПР)

Поддържан Резерват „Ибиша“ е разположен в източната част от дунавския остров Цибър, обявен през 1984 г. за резерват, с цел запазване на „характерни за дунавските острови съобщества – заливни гори и блата, както и убежища на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове. До обявяването му за резерват е обитаван от три вида чапли (бяла, гривеста и нощна), лопатарка, малък и голям корморан, голям воден бик и др., което определя и международния природозащитен статут на защитената територия като корине субсайт и в списъка на орнитологично важните места в България.

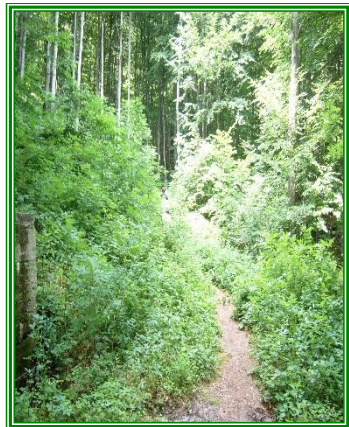
С цел възстановяване на чапловата колония е прекатегоризиран със Заповед № РД-394// 15.10.1999г. (ДВ бр99/1999г.) на министъра на ОСВ в „поддържан резерват“, като със Заповед № РД-602/15.06.2010 (ДВ бр.77/2010 г.) площта му е **за актуализирана на 344,716 дка**. През 2015 г. за ПР „Ибиша“ са извършени общо 3 бр. проверки във връзка с получени сигнали за незаконни действия – бивакуване на остров Цибър, където се намира поддържания резерват. Съставени бяха три броя актове на трима физически лица за нарушаване на заповедта за обявяване на ПР „Ибиша“ и по Закона за защитените територии. За поддържания резерват е изготвено и е в сила за изпълнение План за управление.

ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ

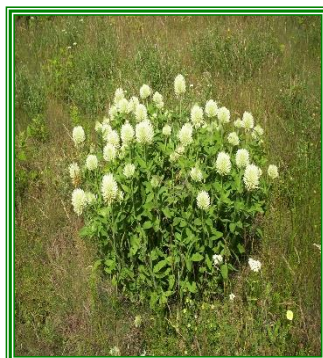
На контролираната от РИОСВ – Монтана територия са обявени 21 бр. защитени местности с обща площ от **23 846,337 дка** по последната актуализация. Според местоположението си, защитените местности могат условно да се разделят на три групи: 1 група. Защитени местности – горски местообитания и ландшафти

(разположени в Западна Стара планина и в Предбалкана и във близост до старопланинската верига, в т. ч. бивши „буферни зони“), 2 група Защитени местности - местообитания на защитени видове от орнитофауната (дунавски и крайречни местообитания) и 3. група. Защитени местности малки за опазване на целеви видове от флората (микрорезервати).

1. Защитени местности – Горски местообитания и ландшафти

От тази група, най-значителните по площ и видово разнообразие е **защитена местност “Копрен, Равно буче, Калиманица, Деяница”** е разположена върху площ от 6078 дка, обединяваща четири живописни местности в Копиловския и Чипровски дял на Западна Стара планина. Разнообразният ландшафт, включващ вековни широколистни и иглолистни гори, пъстроцветни поляни, наличие на защитени и редки представители на флората, скални зъбери и чисти изворни поточета и реки, привлича целогодишно туристи и любители на дивата природа. В границите на защитената територия се намират и двата водопада, обявени за природни забележителности – **“Дуршин водопад”** и **“Водният скок”**. При проверка в границите на ЗМ се констатира, че маркировката е опреснена и са монтирани на подходящи места обозначителни табели, като не са констатирани нарушения в режима на стопанисване.

Защитените местности – ЗМ “Равненско градище”, землище в с. Равна, община Чипровци и ЗМ **“Сто овци”** в землищата на селата Превала, община Чипровци и с. Смоляновци, община Монтана са обявени през 2005 г. за защитени територии с цел да бъдат опазвани природните ландшафти и местообитания на лаврово бясно дърво, снежно кокиче, петров кръст, шипоопашата костенурка и др защитени видове от флората и фауната.

Защитена местност “Ускето” се намира в Дългиделския участък на Западна Стара планина, на 1550 м н. в. и представлява естествена вековна смърчова гора, остатък от съществуващите някога тук иглолистни гори, обявена за защитена местност с площ от 1.9 ха. Същата е в граничната зона и е труднодостъпна.

Защитена местност “Уручник” е обявена за защитена местност с цел запазване на естествени смърчови, смърчово-букови и букови насаждения в горната планинска зона в Западна Стара планина, над 1600 м н.в., с площ от 51.0 ха. Вековни над 150 г. гори, с девствен характер.

Прекаатегоризирани в защитени местности от буферните зони (БЗ) към резерватите са: ЗМ **„Чупренски буки”** (БЗ около Р „Чупрене”) и ЗМ **„Самарите”** (БЗ около Р „Горната кория”). При проверка в резерватите се

следи и състоянието на прилежащите към тях защитени местности, като през 2015 г. не са констатирани нарушения по ЗЗТ/ЗБР.

Защитена местност “Връшка чука” е обявена с цел опазване на единственото в света находище на растителния вид **български ерантис**, единствените в РБългария находища на **тъмнопурпурна метличина**, **томасиниев минзухар**, на защитените видове **понтийски пелин**, **ничичово прозорче**, **розов божур**, червена липа и др. Намира се на границата ни с Р Сърбия, землище на с. Извор махала, община Кула, върху планинско въз-вишение с обща площ по последна актуализация от 682,794 дка. Ежегодно експерти от направление БРЗТЗ извършват проверка на местообитанието на вида и на защитената територия, като се извършват и проучвания от ИБЕИ – БАН на богатото биорознообразие в района. От проверката през 2015 г. не бяха установени нарушения в режимите на стопанисване на защитената територия, а значителни поражения от абиотични фактори (ледовали, ледоломи и снеголоми)– повалени стъбла и изпочупени стебла и паднали корони. Предстои през 2016 г. извършване на инвентаризация на падналата маса, с цел планиране на принудителни сечи като превенция от пожари и каламитети.

2. Защитени местности - местообитания на защитени видове от орнитофауната

(дунавски и крайречни местообитания)

Три защитени територии – острови по р. Дунав, са едновременно и орнитологично важни места. Това са ЗМ „**Острови Цибър**” (землище на с. Долни и Горни Цибър, общ. Вълчедръм), ЗМ „**Остров Кутово**” (землище на с. Кутово, общ. Видин) и ЗМ „**Острови Близнаците**” (землище на с. Цар Симеоново, общ. Видин). Главната цел за обявяването им е опазване на местообитанията на застрашени, редки и уязвими видове птици, няколко вида чапли (нощна, сива и малка бяла), малък и голям корморан, къдроглав пеликан, лопатарка и др., както и на растителни видове – блатно кокиче, лъскаволистна

млечка и др. През 2015 г експертите извършиха проверки на ЗМ „**Остров Кутово**” и ЗМ „**Острови Близнаците**”. От теренните проверки и по документалните проверки по планираното ползване по ГСП на ТП ДГС Видин, не бяха констатирани нарушения. лица за нарушаване на заповедта за обявяване на ПР „Ибиша” и по Закона за защитените територии. За ЗМ „**Острови Цибър**” и ПР „Ибиша“ по сигнал за ловуване на острова през м. Февруари 2015 г. , се извършиха две проверки, като не бяха констатирани нарушения по ЗЗТ и ЗБР

Защитена местност “**Рибарници Орсоя**” с площ от 1471,783 дка, землище на гр. Лом, област Монтана, е обявена с цел поддържане и опазване на популациите и местообитанията на защитени, редки и уязвими видове от флората и фауната. Включена е в орнитологично важните места –установени са над 160 вида птици, 90 броя от тях с европейско природозащитно значение. Мястото е корине сайт. Тук се среща най-многочислената популация на малкия воден бик, също гнездят белооката потапница и малкия корморан. От защитените флуористични видове се среща какичка и водна лилия. Поради поредните години на суша се наблюдава пресъхване на водните огледала и намаляване числеността на видовете птици и популациите им.

Прекатегоризирани в “защитена местност“ са две защитени територии (бивши исторически места) – ЗМ “Раковишки манастир”, община Макреш, област Видин и ЗМ “Липака”, община Грамада, област Видин. При проверка през 2015 г. на ЗМ „Раковишки манастир“ също бе констатирано, че широколистните гори са пострадали от ледовалите и ледоломите през зимата на 2014-2015 г. и бе трудно проникването в защитената територия.

ЗМ „Китката“- земл. на с. Вирове, общ. Монтана, обл. Монтана представлява малка по площ (14,579 дка) местност със съхранени група вековни дървета около 32 бр от летен дъб. При проверка през 2015 г. не бяха констатирани нарушения по ЗЗТ.

През 2009 г. е обявена ЗМ “Миджур”, землище на с. Горни Лом, общ. Чупрене, обл. Видин с площ 1509,144 дка, с цел запазване на характерния ландшафт от високопланински пасища и скални зъбери, както и местообитания на защитени и редки растителни видове. жълт крем, нарцисовидна съсънка, алпийски повет и др. Площта на защитената местност е увеличена на 1593,092 дка през 2012 г. след включване към нея на находището на вида петниста сверция.

3. Защитени местности за опазване на целеви видове от флората (микрорезервати)

РиОСВ – Монтана бе партньор по проект „Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растенията в България чрез прилагане на модела на растителните микрорезервати“ по програмата на ЕС за околна среда Life+”, с изпълнител ИБЕИ - БАН. От проведените процедури бяха обявявани 5 бр. нови защитени територии - през 2012 г. бяха обявени 3 бр. защитени местности по ЗМ „Коритата” и ЗМ „Шабовица” за опазване на вида „напльстена трихоколея” и ЗМ „Глухарчевидна жълтица”, бе разширена площта на ЗМ “Миджур” (включено находището на вида петниста сверция), а в началото на 2013 г. бе обявена от министъра на ОСВ нова защитена местност- ЗМ „Находище на ружевидна поветица”.

Защитена местност “Шумака” е обявена за защитена местност с цел запазване на местообитанието и популацията на редкия растителен вид **полско котенце**. Обхваща площ от 5,00 дка земеделски земи, землище на с. Сливовик, община Медковец, област. Ежегодно експерти от направление БРЗТЗ извършват проверка на местообитанието на вида и на защитената територия, като се наблюдават тенденции за изместване на находището по посока на землище на с. Славотин .

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

В тази категория защитени територии - общо 13 бр., попадат скални образувания, пещери и водопади. Общата площ е **7 568,418** дка. Най – значимите природни забележителности са:

Скални образувания

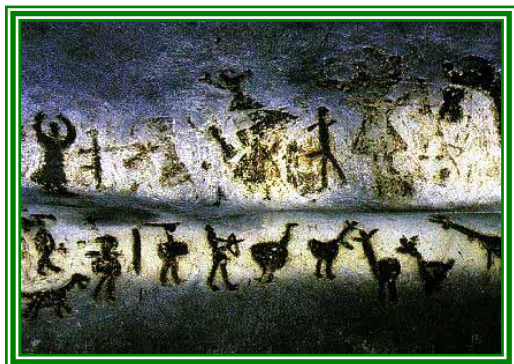

ПЗ „Белоградчишки скали”, която е обявена с цел запазване на уникалните геоморфоложки образувания, както и на местообитанията на редки и застрашени видове от флората и фауната. Обхваща обширна територия с дължина около 30 км и ширина 3 км в Западна Стара планина, района около гр. Белоградчик, с обща площ 598,7 ха и последващо разширение на 6413, 098 дка през 2012 г. Множеството скални форми – червени пясъчници в синхрон с многообразието на растителния и животински свят около тях (над 23 вида защитени растения и над 15 вида защитени животни), превръщат Белоградчишкият район в неповторим по красота и уникалност не само за България, но и за света.

ПЗ „Боров камък” – скално образувание от червен пясъчник, разположено на площ от 1,3 ха в едноименна местност, в землището на с. Боровица, граничещо с ПЗ „Белоградчишки скали”.

ПЗ „Гардата” се намира в землището на с. Протопопци, община Чупрене, обл. Видин и е с площ 8,973 дка. Обявена е през 2010 г. с цел запазване на характерни и забележителни обекти на неживата природа, като скални брегове и водоскоци на река Чупренска, които са с изключителна стойност, поради присъщата рядкост, представителност и естетичност. За защитената територия бяха дадени 2 бр. предписания за маркиране границата на ПЗ и изработване на обозначителна табела. С писмен отговор РИОСВ – Монтана бе уведомена, че дадените предписания са изпълнени в срок. През 2016 г. предстои да се осъществи последващ контрол по изпълнение на същите.

Пещери

ПЗ „Пещера Магура” е пещера с интересни образувания и праисторически находки. Разположена е в землището на с. Рабиша, община Белоградчик, с подземна площ над 133 ха, а надземна площ е 83 ха. Природната забележителност съхранява една от най-големите (над 30 000 м²,) и най-красиви български пещери – естествено образувани “зали”, множество галерии, причудливи форми от сталактити, сталагмити и сталактони, наподобяващи хора, водопади, животни и т.н. Известна е и с праисторическите си скални рисунки, датиращи от епипалеолита (10 000 г. пр. н.е.) до ранната бронзова епоха, с които пещерата е под специалната егида на

ЮНЕСКО с международен статут като паметник на културата. Днес пещерата е електрифицирана и благоустроена по проект, финансиран от МОСВ. Площта на ПЗ е увеличена през 2007 г. със Заповед от Министъра на ОСВ, чрез включването към нея на съседната пещера „Рингова пещ”, като общата площ е 843,768 дка. През 2015 г. се извършиха две проверки на природната забележителност. Нарушения в режима на дейностите не бе констатиран, но поради одобряване от страна на кмета на общ. Белоградчик на ПУП за ИП, засягащо част от природната забележителност, без предварително съгласуване с РИОСВ - Монтана, бе съставен акт за административно нарушение на кмета на общината.

ПЗ „Пещера „Леви и десни сухи печ” е в землището на с. Долни Лом, община Чупрене, област Видин с обща площ 0,2 ха. Характеризира се с множество образувания на мармити, синтрови езера, пещерни кари, прилепови колонии. При проверка през 2015 г. бяха констатирани замърсявания в пещерата, избеляла маркировка и лошо състояние на пътеката до пещерата. Бяха дадени 3 бр. предписания, като с писмен отговор

РИОСВ – Монтана бе уведомена, че дейностите са изпълнени в срок. През 2016 г. предстои да се осъществи последващ контрол по изпълнение на същите.

ПЗ „Пещера Венеца“ е пещера, намираща се до с. Гара Орешец, община Димово, област Видин. Пещерата е изключително красива със скалните си образувания. Предвид опазването на естествените образувания в нея от посегателства, тя бе консервирана и не се посещаваше от туристи. За пещерата се осъществи инвестиционно предложение „Благоустройство на пещера “Венеца”, което бе съгласувано с Решение № МО -ОС-2/2012 г. на директора на РИОСВ – Монтана. При последващ контрол от РИОСВ – Монтана се констатира, че условията са спазени и съобразени с изискванията за опазване на прилепната фауна, дадени в становище на НППМ към БАН. При извършена ДПК обектът бе приет и в момента пещерата се посещава от туристи, като община Димово следи за недопускане на увреждане и нарушения на законодателството при експлоатацията на обекта..

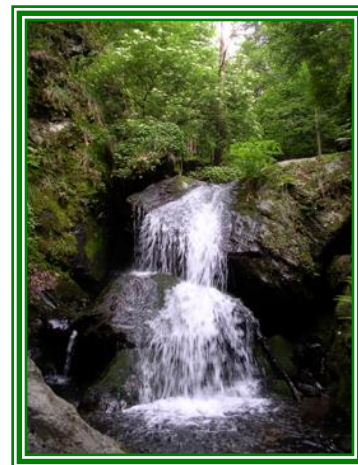
ПЗ „Мраморна пещера“ се намира в гр. Берковица, в местността ”Алчов баир”. Обявена е за природна забележителност с площ 16,3 ха. Пещерата е известна с мраморните си образувания, подземни галерии и пещерни фаунистични видове, но не е проучена. Консервирана е с цел предпазване от разрушения и разграбване.

ПЗ „Пещера Мишин камък“ е разположена землището на с. Превала, в Чипровския дял на Западна Стара планина с площ от 0,5 ха. Пещерата е известна с множеството си бели кристални образувания и подземни езерца. Затворена е с цел предпазване от разрушения и разграбване.

Водопади

ПЗ „Хайдушки водопади“ са с площ 1,0 ха и се намират в Берковския дял на Западна Стара планина, в землището на гр. Берковица. Водопадите с пад на водата над 5 – 6 м се образуват от сливане на реките Ценкова бара и Сливашка. Обектът се посещава от туристи и е прекрасен кът за отдых сред живописната местност.

ПЗ „Водопад на р. Стакевска“ е разположен сред борова гора в м. ”Бялата вода”, землище на с. Стакевци, община Белградчик, с обща прилежаща площ от 1,0 ха.

ПЗ „Водопад Петров церак“ е водопад с пад над 6 метра, разположен в близост до с. Тополовец, общ. Кула, в поземлен фонд. Рядкост за района, отличаващ се на фона на окръжаващата го среда с естествената си красота.

ПЗ „Дуршин водопад“ и **“Водния скок”** се намират в защитената местност **„Копрен, Равно буче, Деяница, Калиманица“** в Копиловския дял на Западна Стара планина. Те са едни от най-красивите водопади за област Видин и област Монтана с пад на водата над 15 м и представляват величествена гледка на фона на живописната защитена територия.

От извършените проверки през 2015 г. на природните забележителности - **ПЗ „Дуршин водопад“, ПЗ „Водопад на р. Стакевска“** и **ПЗ „Хайдушки водопади“**, не бяха констатирани нарушения по ЗЗТ.

Природен парк „Врачански Балкан“ е обявен през 1988 г. и се намира на територията на три области – Монтана, Враца и София. В област Монтана попадат землищата на селата Горна и Долна Бяла речка, Долно и Горно Озирово и с. Стояново, всички от община Вършец на площ от 5 536 ха от общата му площ от 30129,9 ха. Управлява се от Паркова дирекция със седалище гр. Враца. За парка има приет с Решение №750/14.10.2011 г. на МС „План за управление”. В тази връзка РИОСВ – Монтана осъществява превантивен контрол по недопускане нарушения при осъществяване на инвестиционни предложения, планове, програми и проекти съгласно забраните, определени както в ЗЗТ, Заповедта за обявяване, така също и в Плана за управление на парка.

Горски екосистеми

РИОСВ – Монтана упражнява контрол върху екологосъобразното ползване на горите (залесяване, паша в горския фонд, сеч, строителство и др.) по отношение на дейности, планове и проекти, оказващи влияние върху развитието на горските екосистеми и природните ландшафти, както в защитените територии, така и за дейности в защитени зони от Натура 2000. На територията на инспекцията са обособени осем държавни горски стопанства и едно Учебно-опитно горско стопанство. Експерти от направлението участват в комисии по разработване и приемане на горскостопански планове, в съвети по лова към ДГС, в областни съвети по опазване и охрана на горите и др. комисии и работни срещи, имащи отношение към опазване на горите и природосъобразното им стопанисване при осъществяване на дейности в тях.

2. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биоразнообразието е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и гражданите.

Опазването на биологичното разнообразие е регламентирано в Закона за биологичното разнообразие, който урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по отношение на опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Р България. С него се конкретизира начина за постигане на целите му, задълженията и правата на институциите, юридическите и физическите лица.

България се нарежда в челните редици на страните от Европа по биологично разнообразие. Богатството от видове и съобщества се дължи на широкия спектър от климатични, топографски и хидроложки условия в страната. Тук могат да се открият представителни образци от почти всички местообитания, известни на континента, както и голям брой уникални екосистеми с европейско и световно значение.

Опазването на биологичното разнообразие в Р България е свързано с изграждането на Национална екологична мрежа, включваща: защитени зони като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000, в които могат да участват защитени територии; защитени територии, които не попадат в защитени зони; в Националната екологична мрежа приоритетно се включват Корине места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места.

Растителните, животинските и гъбните видове от дивата флора, фауна и микота на страната се опазват в естествената им среда чрез: съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа (НЕМ), поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване; поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид; разработване и прилагане на планове за действия за видове с различна степен на застрашеност; повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове и контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове.

По-голямата част от защитените територии са обособени с цел опазване на находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света. Така например единственото находище на български ерантис на планетата се намира в границите на ЗМ „Връшка чука”. Тук растат и някои ендемичните и редки видове томасиниев минзухар, ничичово прозорче, розов божур, тъмнопурпурна метличина, елвезиево кокиче, горска съсънка и др.

Тъмнопурпурна метличина е открита в бившата буферна зона на Р „Чупрене”, в сходен с този на ЗМ „Връшка чука” хабитат. Там от късна пролет до есента могат да се видят и други защитени видове растения – нарцисовидна съсънка, петниста тинтява, жълт крем, балканска теменуга и др.

За опазване находището на защитения растителен вид полско котенце (*Pulsatilla pratensis*) е обявена ЗМ „Шумака” в землището на с. Сливовик, общ. Медковец, обл. Монтана. Режимът и е съобразен с биологията на вида. Съблюдаването му доведе до запазване на неговата численост, плътност и площ на популацията.

Едно от най-големите находища в региона на снежно кокиче се намира в ЗМ “Сто овци”. В нея могат да се видят още стефчова тлъстига, горска съсънка и други защитени растителни видове. Същото се отнася и за ЗМ “Равненско градище”, където е най-западното находище на вечно зеленото лаврово бясно дърво.

В землищата на селата Митровци, Превала и Върбово са трите находища за цяла България на реликтния и балкански ендемит сръбска рамонда. Тя расте по скалните венци на трудно достъпни места и опазването на вида се осъществява успешно извън защитени територии.

В отводнителните канали на бившето Орсойско блато и в ЗМ „Рибарници Орсоя” цъфтят през лятото едрите цветове на защитените видове бърдуче, водна лилия и водна роза, в тях и в други влажни зони като р. Огоста напр. виреят защитени видове дзука, блатно петльово перо, плаваща лейка и др.

Върху пясъчните дюни около р. Дунав е намерен жълтият равнец, за чийто ареал на разпространение до сега се е считал само Кримския полуостров, нов вид козя брада и др. Това са хабитати, обитавани и от защитения вид пясъчна метличина.

В поляните, които са близост до Р „Чупрене” расте защитения растителен вид тъмнопурпурна метличина, крехка популация на вълнеста козя брада се среща в границите на защитена зона „Орсоя”, находища на наплъстена трихоколеа край гр. Вършец и гр. Берковица, петниста сверция в границите на защитена местност „Миджур”, ружевидна поветица в землището на с. Ново село, обл. Видин, глухарчевидна жълтица в землището на гр. Вършец, бледожълт равнец в землището на с. Арчар, обл. Видин.

Някои защитени видове растения се отглеждат за стопански цели в контролирани условия при спазване изискванията на националното законодателство. На територията на област Монтана има плантация за култивирано отглеждане на седефче.

Не по-маловажно е опазването на защитените видове от фауната, за които също има обявени защитени територии и защитени зони по Натура 2000. Целта на управлението им е запазване на местообитанията, съобразно запазването на биологичните изисквания на видовете. Поддържаният резерват “Ибиша” съхранява голяма гнездова колония на няколко вида чапли и на световно застрашения вид малък корморан. Екземпляри от последния вид се срещат освен в р. Дунав и в яз. „Огоста”.

ЗМ “Рибарници Орсоя” е подходящо място за водолюбивите птици, някои от които гнездят там. Това орнитологично важно място е притегателен център за хранене, почивка, размножаване, гнездене и зимуване на различни видове мигриращи птици – лебеди, пеликани, ибиси, гъски, патици, потапници и пр.

Горските резервати “Чупрене” и “Горната кория” са местата, които предоставят подходящите условия за живот на множество защитени видове безгръбначни, влечуги, птици и бозайници. В скалите в ЗМ „Копрен, Равно буче, Деяница, Калиманица” гнезди защитения вид скален орел, в старите хралупести дървета – бухал, в короните свиват гнезда много защитени видове пойни птици.

По различни проекти се извършват дейности за опазване, увеличаване на числеността и подобряване на условията на някои защитени видове. Например в границите на ПП „Врачански Балкан” е обособена волиера с площадка за подхранване на некрофагите (мършоядни) птици с цел възстановяването на белоглавия лешояд като гнездящ вид във Врачанска планина. На нея кацат няколко вида: лешояди, гарвани – гробари, орли и пр.

В непосредствена близост до нея е изградена волиера за интродукция на белоглави лешояди, като същата е в изпълнение на проект „Възстановяване на белоглавия лешояд като гнездящ вид във Врачанска планина”.

Проектът стартира с внесянето на няколко млади белоглави лешояди от Кралство Испания, като целта на проекта е същите да се интродуцират във Врачанска планина, където в недалечното минало са се срещали като гнездящ вид.

Извън защитените територии са известни и др. колонии на защитени видове птици – в защитена зона “Острови Близнаци” на р. Дунав се намира смесена гнездова колония от лапотарки, чапли и корморани, най-голямата

колония на пчелояди в региона е в м. “Фунията” при с. Златия, а торфените блатата в м. “Петрохан” в Западна Стара планина са местообитание на алпийския тритон. Реките и водоеми приютяват защитените видове като видра, земеродно рибарче и пр.

В периода 16 – 18 януари 2015 г. експерт на направление “Биоразнообразие, защитени територии и зони” участва в 40-то Среднозимно преброяване на водолюбиви птици, съвместно с представител на Природонаучен музей към БАН – гр. София. Такова бе направено в 7 бр. точки за наблюдение на яз. “Огоста” и 19 бр. наблюдателни точки на р. Дунав от устието на р. Тимок до с. Долно Линево. Наблюдавани са и язовири „Смирненски” и

„Дреновец”. След обобщаване на резултатите от преброяването се установи следното: за яз. „Огоста” са наблюдавани общо 7784 бр. птици от 17 вида, а по поречието на р. Дунав общо 2 009 бр. птици от 13 вида. Всички данни от 39-то Среднозимно преброяване са отразени в програмата „BIOMON” и изпратени в Изпълнителната агенция по околна среда и води (ИАОС), където се съдържа националната база данни от мониторинговите дейности.

В периода 15.06. – 15.07.2015 г. експерти на направлението участваха в Седмото преброяване на белия щъркел в Р България, което се провежда веднъж на десет години. Бяха попълнени полеви формуляри, в които се отразиха броят на всички възрастни и млади екземпляри на територията на области Монтана и Видин, както и GPS-координати с местоположението на всички гнезда на бели щъркели. Формулярите бяха изпратени в ИАОС – гр. София за обобщаване на данните от преброяването.

През месец ноември експерти на направлението взеха участие в масиран мониторинг на кафява мечка, организиран от МОСВ и проведен на територията на Западни Родопи, в области Пазарджик и Смолян. Попълнени са полеви формуляри, съдържащи GPS координати по изминатите маршрути, следи на екземпляри от мониторирания вид, местата на пребиваването им и т. н. Даните от проведеният мониторинг също са изпратени в ИАОС – гр. София.

Извършени са проверки по Закона за биологичното разнообразие на популациите на защитените растителни видове: български ерантис (*Eranthis bulgarica*), томасиниев минзухар (*Crocus tommasinianus*) и полско котенце (*Pulsatilla partensis*), съответно в защитени местности “Връшка чука” и „Шумака”. При извършените проверки се констатира, че популациите на защитените растителни видове са в добро състояние, като няма антропогенно въздействие и увреждане на екземплярите.

Със ЗБР е въведено контролирано ползване на някои видове природни ресурси, за които съществува заплаха за унищожаването им, като растителните и животинските видове от биотата на страната са поставени в Приложение № 4 на закона и ежегодното им ползване е регламентирано в условията на заповедите на МОСВ. Ежегодните кампании по изкупуването и търговията с охлюви се основава на Заповед №-РД-361/2004 г. на МОСВ, регламентираща режимите, реда и условията за ползване, изкупуване с цел търговия в страната и изнасяне през граница на живи охлюви, черупки и месо от видовете лозов охлюв (*Helix lucorum*) и градински охлюв (*Helix pomatia*). До 1 май 2015 г. в РИОСВ – Монтана се получи уведомяване за регистрация на 36 бр. пунктове за изкупуване на градински и лозов охлюв за територията на области Монтана и Видин. В изпълнение на Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на министъра на околната среда и водите, регламентираща режимите, реда и условията за ползване, изкупуване с цел търговията в страната и изнасяне през граница на живи охлюви и черупки от видовете лозов охлюв (*Helix lucorum*) и градински охлюв (*Helix pomatia*) бяха извършени общо 21 бр. проверки. При извършените проверки са констатирани 3 бр. нарушения, като на нарушителите са съставени съответно 3 бр. актове за неспазване условията в горечитираната заповед.

Експерт на направлението извърши проверка на основание чл. 91, ал. 2, т. 2 от ЗБР на терарум за отглеждане на тигров питон в гр. Видин. При извършената проверка се констатира, че тигровия питон е регистриран в РИОСВ – Монтана с регистрационна карта и се отглежда при подходящи условия. Не са констатирани нарушения по смисъла на ЗБР, Регламентите на Европейския съюз и Конвенцията CITES. Извършена е и проверка на волиера за отглеждане на папагали в гр. Вълчедръм, като не са констатирани видове по CITES, които да са без документи или регистрации в РИОСВ – Монтана. През отчетния период в РИОСВ – Монтана са регистрирани по реда на чл. 91 от ЗБР общо четири броя кралски питони, 4 бр. сиви папагали жако и 2 броя карминен папагал.

Извършена проверка по смисъла на чл.чл. 90 и 97 от ЗБР на сбирка от препарирани птици и бозайници в СОУ “Любен Кравелов” – гр. Видин. Констатира се, че няма липси и експонатите са в сравнително добро състояние. Извършена е и проверка по чл. 97 от ЗБР на Природонаучен музей – гр. Белоградчик, като се установи, че няма нарушения, както и нови експонати.

През отчетния период се получиха седем броя разрешителни за изключения от забраните по ЗБР, издадени на основание Наредба № 8 към Закона за биологичното разнообразие. Разрешителните са за използване на неселективни уреди, средства и методи за улавяне на индивиди от земноводни и влечуги, опръстеняване на птици, поставяне на гнезда на бял щъркел върху изкуствени гнездилици и улавяне на прилепи с цел научни изследвания.

Извършена е проверка в Митнически пункт „Връшка чука” във връзка с опит за пренос през граница на екземпляр от вида шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*). Костенурката бе иззета от служители на РИОСВ – Монтана, а на виновното лице съставен акт по смисъла на 38, ал. 1, т. 6 от Закона за биологичното разнообразие, като екземпляра бе пуснат на свобода.

През юни експерти на направлението участваха два пъти в разселване на личинки на есетрови риби в река Дунав при град Лом, в изпълнение на проект с бенефициент WWF, свързан с опазване на есетровите риби в река Дунав.

През 2015 г. се извършиха проверки на 9 бр. зоомагазини и 9 бр. магазини и павилиони за цветя в двете области. При извършените проверки не се констатира продажба или незаконна търговия със защитени растителни и животински видове. В зоомагазините се продават храни и аксесоари за домашни любимци, аквариумни рибки, гризачи – чинчили, декоративни зайчета, морски свинчета и хамстери. От птиците се предлагат папагали – корели, вълнисти папагалчета, неразделки, финки и канарчета, за които не се изискват регистрационни документи. При извършените проверки не е констатирана незаконна продажба на видове, като съответно не са съставяни актове и не са конфискувани екземпляри от видове, предлагащи се в проверените търговски обекти.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана има към момента 176 бр. обявени за защитени по смисъла на Закона за биологичното разнообразие вековни и/или забележителни дървета, от които 122 бр. са в обл. Монтана и 54 броя в обл. Видин. През отчетния период са извършени 25 бр. проверки на 25 населени места, в които попадат 97 бр. обявени вековни дървета. Дадени са 4 бр. предписания за прилагане на санитарни мероприятия за защитени дървета, съответно в с. Септемврици и в с. Игнатово, общ. Вълчедръм. Предписанията са изпълнени в срок, съгласно получените отговори от институциите. Снети са координатите на местонахожданието на обектите, които се отразяват в регистър, който се актуализира периодично. От извършените проверки няма констатирани нарушения по заповедите за обявяването им и по ЗБР.

НАТУРА 2000

Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 е единна система от функционално свързани помежду си защитени зони с висока природозащитна значимост, спрямо които се прилагат координирани дейности за опазване на биологичното разнообразие с цел дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качества места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаването на условия за генетичен обмен между разделните популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитените територии.

Тя включва специални защитени зони, определени от страните-членки на Европейския съюз /ЕС/, съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна /92/43/ЕЕС/, приета през 1992 г. и Директивата за опазване на дивите птици /2009/147/ЕО/.

Като принос за Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000, България трябва да защити над 80 типа местообитания, както и най-важните местообитания на 100 вида растения и 226 вида животни, определени от европейските директиви.

На територията контролирана от РИОСВ – Монтана, включваща област Монтана и Видин, със заповед на Министъра на околната среда и водите са обявени:

- **9 защитени зони** по Директивата за опазване на дивите птици /79/402/ЕЕС/, и **2 защитени зони** по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, а в процес на обявяване са заповедите за:
- **27 защитени зони** по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна /92/43/ЕЕС/.

Защитени зони - 38 бр.			
<i>Защитени зони по Директивата за опазване на дивите птици - 9 бр.</i>		К О Д	ПЛОЩ
1.	ЗЗ „Западен Балкан”	BG 0002002	1 468 204,80 дка
2.	ЗЗ „Врачански Балкан”	BG 0002053	308 797,377 дка
3.	ЗЗ „Рибарници Орсоя”	BG 0002006	4 754,302 дка
4.	ЗЗ „Берковица”	BG 0002090	27 999,431 дка
5.	ЗЗ „Златията”	BG 0002009	434 987,345 дка
6.	ЗЗ „Цибърско блато”	BG 0002104	9 097,647 дка
7.	ЗЗ „Остров до Горни Цибър”	BG 0002008	2 183,100 дка
8.	ЗЗ „Остров Ибиша”	BG 0002007	3 993,232 дка
9.	ЗЗ „Остров Голя”	BG 0002067	4 145,622 дка
<i>Защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания - 29 бр.</i>			
1.	ЗЗ „Западна Стара планина и Предбалкан”	BG 0001040	219 753,260 ха
2.	ЗЗ „Врачански Балкан”	BG 0000166	360 254,510 дка
3.	ЗЗ „Пъстрина”	BG 0001037	35 515,800 дка
4.	ЗЗ „Портитовци-Владимирово”	BG 0000517	6 643,800 дка
5.	ЗЗ „Река Лом”	BG 0000503	14 411,300 дка
6.	ЗЗ „Златия”	BG 0000336	31 947,80 дка
7.	ЗЗ „Цибър”	BG 0000119	29 717,300 дка
8.	ЗЗ „Цибрица”	BG 0000509	9 626,800 дка
9.	ЗЗ „Козлодуй”	BG 0000527	1 253,800 дка
10.	ЗЗ „Билерниците”	BG 0000593	31 947,830 дка
11.	ЗЗ „Орсоя”	BG 0000182	29 494,100 дка
12.	ЗЗ „Моминбродско блато”	BG 0000519	266,100 дка
13.	ЗЗ „Долно Линево”	BG 0000526	316,200 дка
14.	ЗЗ „Макреш”	BG 0000521	20 612,500 дка
15.	ЗЗ „Шишенци”	BG 0000523	5 728,500 дка
16.	ЗЗ „Тимок”	BG 0000525	4 996,800 дка
17.	ЗЗ „Арчар”	BG 0000497	8 086,650 дка

18.	ЗЗ „Цар Петрово”	BG 0000340	19 087,400 дка
19.	ЗЗ „Видбол”	BG 0000498	13 051,400 дка
20.	ЗЗ „Войница”	BG 0000500	31 071,400 дка
21.	ЗЗ „Делейна”	BG 0000507	22 575,400 дка
22.	ЗЗ „Раброво”	BG 0000339	9 108,200 дка
23.	ЗЗ „Въртопски дол”	BG 0000518	9 874,200 дка
24.	ЗЗ „Видински парк”	BG 0000522	15 787,900 дка
25.	ЗЗ „Оризичето”	BG 0000524	4 757,400 дка
26.	ЗЗ „Варкан”	BG 0000587	10,000 дка
27.	ЗЗ „Остров Близнаци”	BG 0000532	6 062,400 дка
28.	ЗЗ „Остров Кутово”	BG 0000552	1 193,200 дка
29.	ЗЗ „Ново село”	BG 0000631	8 159,100 дка

Черна елша (*Alnus glutinosa*)

Обект на защита в това число са и няколко значими влажни зони, известни с изключителното си биологично разнообразие. По Дунавското крайбрежие и северозападната част на България са разположени естествени влажни защитени зони, сред които „Остров Ибиша”, на чиято територия се намира и едноименния резерват и „Остров Голя” по Директивата за опазване на дивите птици, „Остров Близнаци” и „Остров Кутово” по Директивата за защита на природните местообитания, с характерни естествени заливни гори от черна елша *Alnus glutinosa*, бяла *Salix alba* и крехка *Salix fragilis* върба, бяла топола *Populus alba* и черна топола *Populus nigra*, на места в съчетание с тополови култури и хигрофитни тревни съобщества. Горите са с богат, практически непроходим подлес от псевдолиани и къпина *Rubus* sp./.

От тях защитена зона BG 0002007 „Остров Ибиша” е с международна значимост, определяща се от наличието на най-голямата у нас смесена чаплого-корморанова колония. Той е място от световно значение за гнездящия тук малък корморан *Phalacrocorax pygmaeus* и едно от петте най-важни места в България за гнездящите нощна чапла *Nycticorax nycticorax*, гривеста чапла *Ardeola ralloides*, лопатарка *Platalea leucorodia* и поен лебед *Cygnus Cygnus*./

Сива гъска *Anser anser*/

През 1998 г. островът е обявен за КОРИНЕ място, поради европейското му значение за опазването на изброените редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2003 г. почти цялата територия на Орнитологично важно място Ибиша е обявена за Рамсарски обект, поради международното си значение за колониално гнездящите птици.

В другата защитена зона BG 0002067 „Остров Голя” зимува в малка численост и сивата гъска *Anser anser*/, включена в Червената книга на България.

Сред представителите на следващия тип влажни зони са блатата с характерна орнитофауна и относително големи тръстикови масиви, а именно защитена зона BG 0002104 „Цибърско блато” за опазване на

дивите птици и BG0000519 „Моминбродско блато” за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

Белоока потапница (*Aythya nyroca*)

Цибърското блато е едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазване на местообитанията и гнездовите популации на ръждивата чапла /*Ardea purpurea*/, белооката потапница /*Aythya nyroca*/, големия воден бик /*Botaurus stellaris*/, малкият воден бик /*Ixobrychus minutus*/ и белоузата рибарка /*Chlidonias hybrida*/.

В ЗЗ „Моминбродско блато” се намират приоритетни местообитания с код 3150 - Естествени еутрофни езера. В тях се срещат много разнообразни хидрофитни съобщества: на свободно плаващи растения по повърхността на водата от съюз Hydrocharition; на вкоренени на дъното растения с плаващи листа от съюз Nymphaeion, в по-дълбоките води от подводни макрофити от съюза Potamonion.

Обявената през 2010 г. нова защитена зона по Директивата за защита на природните местообитания – 33 BG 0000631 „Ново село” е с цел опазване на местообитанията на дунавските риби – карагъз /*Alosa pontica*/, распер /*Aspius aspius*/, голям щипок /*Cobitis elongata*/, обикновен щипок /*Cobitis taenia*/, белопера кротушка /*Gobio albipinnatus*/ и др. Ливаден дърдавец /*Crex crex*/

За опазване местообитанията на пеперудите и други видове безгръбначни са разширени защитени зони BG 0000340 „Цар Петрово” и BG 0000500 „Войница”. Тук са разпространени приоритетните местообитания 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior*, 91I0* Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp., 91H0* Панонски гори с *Quercus pubescens*, както и местообитания 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори, 9150 Термофилни букови гори /*Cephalanthero- Fagion*/.

Защитена зона BG 0002090 „Берковица” за опазване на дивите птици е зона от световно значение за опазване на застрашения от изчезване ливаден дърдавец /*Crex crex*/, който гнезди тук в голяма численост. Разработен е и План за управление на защитена зона “Берковица” BG 0002090”, предмет на опазване по Директива 2009/147/ЕО”, одобрен за финансиране със Заповед № РД-46/17.01.2012 г., по Приоритетна ос 3 на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”, Референтен № 5113123-4-689. Със заповед № РД-44/26.01.2016 г. (ДВ, бр. 12/12.02.2016 г.) на министъра на околната среда и водите е утвърден План за управление за защитена зона „Берковица”. Същият е в изпълнение на проект „Разработване на План за управление на защитена зона „Берковица” BG0002090 – предмет на опазване по Директива 2009/148/ЕС” с бенефициент РИОСВ – Монтана. Планът за управление е утвърден във връзка с прилагането на чл. 117, т.2, чл. 30 и чл. 31а, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие и в съответствие с чл. 17 от Наредбата за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони ДВ, бр. 7/2009 г.

Една от най-големите зони за опазване на дивите птици на територията, контролирана от РИОСВ - Монтана и най- голямата компактна незаселена територия в страната - 43 498, 7 ха е защитена зона BG 0002009 „Златията”. Тя е и важно мястообитание за видове свързани с откритите пространства като тръстиковия блатар /*Circus aeruginosus*/, вечерната ветрушка /*Falco vespertinus*/, ливадния блатар /*Circus pygargus*/, сокол скитник /*Falco peregrinus*/, значителни популации на пчелояда /*Merops apiaster*/, Местообитание е също така на малката белочела гъска (*Anser erythropus*) и място, където през последните години е наблюдавана голямата дропла /*Otis tarda*/.

Друга защитена зона отличаваща се с изключително богато биоразнообразие е 33 BG 0002002 „Западен Балкан”. В орнитологично отношение мястото не е напълно проучено. Установени са 160 вида птици, от които 62 вида са с европейско природозащитно значение. В Червената книга са включени 31 вида от срещаните се тук. 33 „Западен Балкан” поддържа една от най-многочислените популации на ливадния дърдавец /*Crex crex*/ и на планинския кеклик /*Alectoris graeca*/ в България.

В района се срещат четири световно застрашени вида птици – ловен сокол /*Falco cherrug*/, ливаден дърдавец /*Crex crex*/, царски орел /*Aquila heliaca*/ и белошипа ветрушка /*Falco naumanni*/.

Ловният сокол, ливадният дърдавец и царският орел имат значими популации на територията на мястото. Белошипата ветрушка е с риск от изчезване в района. 33 „Западен Балкан” е сред най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 22 вида – късопръст ястреб /*Accipiter brevipes*/, уралска улулица /*Strix uralensis*/, пернатонюга кукумявка /*Aegolius funereus*/, горска чучулига /*Lullula arborea*/, полубеловрата мухоловка /*Ficedula semitorquata*/, червеноврата мухоловка /*Ficedula parva*/, глухар /*Tetrao urogallus*/

Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*)

сокол скитник /*Falco peregrinus*/, черен кълвач /*Dryocopus martius*/, среден пъстър кълвач /*Dendrocopos medius*/, белогръб кълвач /*Dendrocopos leucotos*/, козодой /*Caprimulgus europaeus*/, бухал /*Bubo bubo*/, скален орел /*Aquila chrysaetos*/, градинска овесарка /*Emberiza hortulana*/, червеногръба сврачка /*Lanius collurio*/ и черночела сврачка /*Lanius minor*/.

През последните години глухарят е застрашен от изчезване в района. Защитената зона е от европейско значение за опазването на популациите на планинския кеклик, кукумявката /*Athene noctua*/, обикновената ветрушка /*Falco tinnunculus*/, пъдпъдъка /*Coturnix coturnix*/, въртошиятката /*Jynx torquilla*/, зелениката /*Carduelis chloris*/ и коса /*Turdus merula*/. 33 „Западен Балкан” обхваща предимно планински и полупланински горски местообитания. С най-голяма площ са представени широколистните гори – 80264 ха., като половината от тях са букови от *Fagus sylvatica* и *F. moesiaca*. Около 50% от буковие гори са на възраст между 80 и 250 години. Горите от благун /*Quercus frainetto*/, цер /*Q. cerris*/, горун /*Q. dalechampii*/ и обикновен габър /*Carpinus betulus*/ имат издънков характер. Иглолистните гори са 2080 ха – предимно смърчови /*Picea abies*/ на територията на биосферния резерват “Чупрене” и смърчово-елови в резерват “Горната кория”.

В началото на 2015 година със Заповеди на МОСВ бяха обявени две защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, а именно:

- 33 BG 0000587 „Варкан”, обявена със Заповед № РД – 102/09.02.2015 г. на МОСВ;

- 33 BG 0000552 „Остров Кутово”, обявена със Заповед № РД – 239/16.04.2015 г. на основание чл. 12, ал. 6, във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗБР.

През отчетния период на 2015 г. експерти от направлението извършиха и 10 броя планови проверки по Натура 2000, във връзка с предмета и целите на опазване на защитените зони и условията, включени в решения по оценка за съвместимост на инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, като не са констатирани нарушения и не са съставени актове.

Решенията по чл. 18, ал. 1 и 2 от Наредбата по ОС и чл. 31, ал. 7 по ЗБР, попадат в границите на 8 защитени зони, а именно: BG 0002002 „Западен Балкан”, BG 0002053 „Врачански Балкан”, BG 0002090 „Берковица”, BG 0002009 „Златията”, BG 0002067 „Остров Голя” по Директивата за опазване на дивите птици и BG 0001040 33 „Западна Стара планина и Предбалкан”, BG 0000552 „Остров Кутово” и BG 0000336 „Златия” по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна и касаят инвестиционни предложения за търсене и проучване на неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали; изграждане на торова площадка за животновъдна ферма; изграждане на овчарник за 200 бр. животни; благоустрояване на пещера „Венеца”; изграждане на сграда за бутилиране и складиране на изворна вода; овцеферма и пункт за съхранение на мляко; изграждане на едностъпна МВЕЦ.

При извършените проверки не са констатирани замърсявания на територията на защитените зони, нарушения на условията, включени в решенията по оценка за съвместимост и не са констатирани нарушения на Заповедите за обявяване на проверените защитени зони. Не са съставяни актове.

През отчетния период на 2015 г., съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони са изготвени общо **158 бр.** външни становища за инвестиционни намерения и бизнес-планове финансирани по мярка 6. "Развитие на стопанства и предприятия", Подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски стопани" и Подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства“ от ПРСР /2017 – 2013 г./, относно начина на процедиране по чл. 2, ал. 2 от Наредбата по ОС, **75 бр.** преценки по съвместената процедура за необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО, **7 бр.** решения по ОС и **870 бр.** писма по горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори.

Експертите от направлението участваха и в работна среща в гр. София, свързана с опазването на есетровите риби по поречието на река Дунав.

Продължи се и работата в изпълнение на дейностите по устройство и управление на резервати/поддържани резервати по ОП "Околна среда 2007 – 2013 г." по проект „Изпълнение на дейности за устройство и управление на Р „Чупрене“, Р „Горната кория“ и ПР „Ибиша“ и по проект „Разработване на План за управление на защитена зона BG 0002090 „Берковица“ – предмет на опазване по Директива 2009/147/ЕО“, по които РИОСВ – Монтана е бенефициент.

4. Лечебни растения

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, е регламентирано чрез Закона за лечебните растения (обн., ДВ, бр.29, 2000 г.).

Над 700 са видовете растения от българската флора, които се определят като лечебни растения. Информация за находищата от лечебни растения на територията на области Видин и Монтана се съдържа в разработените проекти на раздел "Лечебни растения" към Общинските програми за опазване на околната среда, по смисъла на чл. 50, т. 3 и чл. 55, ал. 1 и 2 от Закона за лечебните растения. В тях са предвидени мерки за опазването на билките и култивираното им отглеждане. В нормативно отношение ползването на лечебните растения е регламентирано и в:

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. (обн., ДВ, бр. 14/2004 г.) за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения- уточняваща начина и периода на

събиране на лечебни растения, използването на инструменти и изисквания за опазване на находищата на лечебните растения при тяхното бране.

- Наредба № 5 (обн., ДВ, бр. 85/2004 г.) за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складове за билки.

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна и бъдеща ценност.

РИОСВ – Монтана контролира опазването на естествените местообитания на лечебни растения, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на растителните видове, което включва поддържането и съхраняването на екосистемите на територията на общините в област Монтана и Видин.

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция.

Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в "Държавен вестник".

Във връзка с прилагането на Закона за лечебните растения (ЗЛР) и подзаконовите му нормативни актове и на основание Заповед № РД-115/03.02.2015 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 14/2014 г.) в края на месец февруари 2015 г. бяха проведени комисии, назначени със Заповеди №№ 012 и 013 от 18.02.2015 г. на директора на РИОСВ – Монтана за разпределение на количествата билки под специален режим на опазване и ползване, съответно за области Монтана и Видин. Същите се проведеха във връзка с постъпили в РИОСВ – Монтана заявления от един билкозаготвител за участие в разпределение на квотите за двете области. След проведените комисии, разпределението на отпускнатите квоти беше утвърдено със Заповед № РД-019/05.03.2015 г. на директора на РИОСВ – Монтана за териториите на области Видин и Монтана, като експертите от направление „БРЗТЗ“ информираха Дирекция “НСЗП” към МОСВ.

През отчетният период са извършени общо 41 бр. проверки по Закона за лечебните растения и подзаконовите му нормативни актове. Проверките са за 31 бр. билкозаготвителни пунктове и складове за билки, 6 бр. на общински администрации и 4 бр. на ТП на ДГС. За неспазване разпоредбите на закона са съставени 4 бр. актове на билкозаготвителни пунктове и складове за билки.

През отчетният период в РИОСВ – Монтана са постъпили 6 бр. заявления за регистриране на билкозаготвителни пунктове и складове за билки чрез книги за изкупените, реализираните и налични количества билки от лечебни растения. Издадени са съответно 6 бр. регистрации по ЗЛР.

2. Генетичномодифицирани организми.

През месец февруари в РИОСВ – Монтана се получи план-график от ИАОС – гр. София за изпълнение на годишната програма за провеждане и контрол върху работата с генетично-модифицирани организми. В изпълнение на същия през месец юли бяха извършени 2 бр. планови проверки съвместно с представители на ИАОС – гр. София, като бяха взети растителни проби (листна маса) от царевица и слънчоглед в Опитна станция по земеделие – гр. Лом. От извършеният анализ на листния материал в ИАОС – гр. София и получените в края на годината резултати е видно, че във взетите проби няма наличие на ГМО култури

Закон за защита на животните

През 2015 г. в РИОСВ – Монтана са подадени общо 6 бр. заявления за регистрация на животни (сърни) по смисъла на Закона за защита на животните, като съответно са издадени 6 бр. регистрационни карти за тях. Дадено е едно предписание, което е изпълнено в срок.

3. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

III.1. Отпадъци

3.1.1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински Наредби.

Програмата за управление на отпадъците се разработва от кметовете на съответната община, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците. Общинските програми за управление на отпадъците са неразделна част от програмите за околна среда и се приемат от общинските съвети по реда на Закона за опазване на околната среда, който контролира и изпълнението им. Програмите са разработени в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците за периода 2014 - 2020 г.

Съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО, във всички общини Общинските съвети са приели наредби, публикувани на страниците им, с които се определят условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането най-малко на следните видове отпадъци:

- битови отпадъци, в т.ч. биоразградими отпадъци;
- отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, различни от отпадъците от опаковки;
- строителни отпадъци;
- био - отпадъци от потока битови отпадъци;
- опасни битови отпадъци;
- масово разпространени отпадъци и др.

Наредбата определя задълженията и отговорностите на домакинствата и други лица, които образуват подобни отпадъци (например юридическите лица, вкл. търговските обекти, производствените и стопанските субекти, болниците, училищата, административните сгради и други обекти, разположени на територията на съответната община). С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъците на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.

При разработването на наредбите са взети предвид основополагащи принципи при третирането на отпадъците, вкл. и по-специално новата пет-степенна йерархия на отпадъците, с цел изпълнение на заложените цели за събиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на различните видове отпадъци, както и изпълнение на целите за отклоняване на биоразградимите отпадъци от депата.

На територията на РИОСВ – Монтана има две регионални системи за управление на отпадъците. От страна на общинските съвети са взети решения и са създадени регионални сдружения за регион Видин и регион Монтана.

Експертите от направление „УООП“ извършват контрол по прилагането на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите му нормативни актове на обекти и общини на територията на област Монтана и област Видин. Приоритет в дейността през 2015 г. е бил контрол по чистотата на речните легла и прилежащите територии в населените места, поэтапното изграждане на общински и регионални площадки за управление на отпадъците, състоянието и правилната експлоатация на площадките за съхранение на отпадъци и на съоръжения, и инсталации за предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Контролирани са обекти и дейности, които попадат в разрешителния и регистрационни режими по чл.35 от ЗУО за изпълнение на заложените условия в издадените им документи. Проверени са и органите на местните администрации за изпълнение на задълженията им, регламентирани в ЗУО.

2. Битови отпадъци

Осъществен е контрол по управление на битовите отпадъци, като са извършени 85 броя проверки. Извършени са 20 броя планови проверки в 20 общини в 126 населени места за изпълнение на задълженията на кметовете и кметските наместници за предотвратяване изхвърлянето на БО на неразрешени места и създаване на незаконни сметища.

За констатиране на замърсени терени е съставен един акт на кмет на община.

Във връзка с изпълнение на Заповед на Министъра на околната среда и водите до кметовете на 22 (двадесет и две общини) от двете области – Монтана и Видин в териториалния обхват на РИОСВ- Монтана са дадени общо 66 броя предписания, по реда на Закона за опазване на околната среда, за предприемане на мерки за недопускане на замърсяване на речните легла и прилежащите територии с битови отпадъци в границите на населените места, като при извършен оглед и установяване на замърсяване се организира своевременно почистване на замърсените терени. Извършени са 22 броя извънредни проверки във всички общини в област Монтана и Видин, като са проверени 147 населени места, през които преминават 81 броя поречия на реки, речни легла и прилежащите им територии и дерета, отвеждащи дъждовни и скатни води. От дадените общо 66 броя предписания до 22-те общини от териториалния обхват на РИОСВ - Монтана, по реда на Закона за опазване на околната среда, са изпълнени 62 броя предписания (22 от дадените предписания са изпълнени, като е представена в инспекцията исканата писмена информация, 40 броя предписания са изпълнени, установено при проверка на място) и 4 броя не са изпълнени, за което са преприети административнонаказателни мерки. За неупражнен контрол от страна на оправомощени лица по чл. 112, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците на кметове и км. наместници са съставени четири акта по ЗУО.

При извършените 5 броя извънредни проверки по подадени сигнали в инспекцията, касаещи замърсяване на терени с битови отпадъци са дадени пет предписания. При последващите проверки на място е установено неизпълнението на 1 брой предписание за което е съставен един акт, четири предписания са изпълнени – предприети са в срок действия за почистване на замърсените терени.

При планова проверка на юридическо лице, извършващо събиране и транспортиране на битови отпадъци е установено, че фирмата не е водила отчетност на количествата събрани и транспортирани битови отпадъци по реда на Наредба №1/2014 г., за което е съставен акт.

Извършени са седемнадесет извънредни проверки относно замърсяване с битови отпадъци по общинските пътища в областите Монтана и Видин.

След въвеждане в експлоатация на РДНО – Видин, обслужващо населението от област Видин са издадени четири заповеди на директора на РИОСВ – Монтана за преустановяване експлоатацията на депа, които не отговарят на нормативните изисквания.

През 2015 г. е преустановена експлоатацията на общински депа за битови отпадъци на следните общини: Белоградчик, Димово, Кула, Ружинци и Чупрене. Преустановена е експлоатацията на депото за строителни отпадъци гр. Видин, намиращо се в Южна промишлена зона.

В община Видин са закрити 6 броя нерегламентирани сметища с обща площ 8,5 дка.

В общинските програми за управление на отпадъците са предвидени мероприятия и средства за извършване на морфологичен анализ на потоците от отпадъци.

- **Строителни отпадъци** - в инспекцията са получени две жалби и сигнали за замърсяване на терени със строителни отпадъци. От направените проверки на място е установено, че подадените сигнали касаят нерегламентирано изхвърляне на земни маси, примесени със строителни отпадъци, за което са дадени четири предписания до общината за почистване на замърсените терени. При извършените последващи проверки на място е констатирано, че терените са почистени.

- **Масово разпространени отпадъци:** отпадъци от опаковки и полимерни торбички; негодни за употреба батерии и акумулатори; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; излезли от употреба гуми - през отчетната година е осъществен контрол по управление на масово разпространени отпадъци (МРО): отпадъци от опаковки; негодни за употреба

батерии и акумулатори; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; излезли от употреба гуми – извършени са 149 планови проверки от планираните 151 проверки на фирми на територията на област Монтана и Видин, от чиято дейност се образуват масово разпространени отпадъци. Не са извършени две проверки - операторите на обектите са уведомили инспекцията, че временно са преустановили дейност.

- **Производствени отпадъци** - контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица – осъществени са 102 броя планови проверки от планираните 104 броя. На територията на проверените обекти има осигурени складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци. Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО.

- **Съоръжения за третиране на отпадъци** - извършени са 86 броя проверки на съоръжения за третиране на отпадъци. Всички проверени съоръжения притежават необходимите разрешителни (Комплексни разрешителни и разрешителни по чл. 67 от ЗУО) и регистрационни документи.

Участвано е в 80 планови комплексни проверки на 80 обекта и в една извънредна комплексна проверка и в шестнадесет планови проверки на единадесет обекта по изпълнение на условията заложиени в КР и в една извънредна проверка по изпълнение на условия в КР. Извършени са 122 извънредни специални проверки, вследствие на разпореждане на МОСВ, ИАОС, МВР и РИТ по два или повече компоненти и фактори на околната среда.

От направлението са дадени общо 128 броя предписания при извършени проверки.

През отчетния период са изпълнени 123 броя предписания както следва:

- 77 броя изпълнени предписания, касаещи представянето на документи в инспекцията;
- 46 броя предписания са изпълнени, констатирано на място при извършени 24 проверки (в 22 броя общини са проверени по 2 предписания);

Констатирано е неизпълнение на пет предписания при извършени проверки на място, за което на нарушителите са съставени актове.

За констатирани нарушения относно прилагане на ЗООС и ЗУО са съставени тринадесет акта.

За периода 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г. установените, платени продуктови такси на ПУДООС са в размер на 9 755,94 лв. от производители на хляб, сладкарски изделия и безалкохолни напитки.

В банковата сметка за чужди средства на инспекцията са преведени месечни отчисления от собствениците на депа за обезвреждане на отпадъци в размер на 224 820,54 лв., съгласно чл. 60 от ЗУО и 1 035 220,87 лв., съгласно чл. 64 от ЗУО.

Експерти от направлението са извършили осемнадесет проверки на осемнадесет обекта по подадени сигнали и жалби, касаещи нерегламентирано изхвърляне, запалване или незаконосъобразно третиране на отпадъци.

При извършените проверки на място по изложеното в сигналите и жалбите е установено, че осем от подадените сигнали и жалби са основателни и десет са неоснователни.

Дадени са тринадесет предписания по реда на ЗУО. Всички предписания са проверени при което е констатирано, че дванадесет са изпълнени в срок и едно предписание не е изпълнено за което е съставен един брой АУАН.

Управлението на битовите отпадъци е отговорност на местната власт и изисква осигуряване на подходящ организационен капацитет и сътрудничество между многобройните заинтересовани страни в публичния и частния сектор.

Управлението на битовите отпадъци (от домакинствата и подобни на тях неопасни битови отпадъци от промишлени, търговски и институционални заведения, включително болници, училища), почистването на обществените места и др. включва дейностите по събиране, транспортиране, третиране, в т.ч. рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци и осигуряване на необходимата техническа инфраструктура (съдове за събиране, съоръжения, транспортна техника

и др.). Управлението на отпадъците включва три компоненти с ключово значение за създаване на устойчив модел на управление, свързани с регулирането, планирането и контрола на системите, създадени на територията на съответната община.

Всяка общинска администрация извършва основен преглед на съществуващите системи за събиране на битовите отпадъци, след което разработва местните наредби и стратегии съобразно новите изисквания на ЗУО.

На територията, контролирана от РИОСВ-Монтана 100% от населението е обхванато в регионални системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване – таблица 1.

В експлоатация е Регионално депо Монтана (за битови и неопасни производствени отпадъци- клас „депо за неопасни отпадъци“), което обслужва общини Монтана, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Якимово, Вълчедръм и Криводол (област Враца). Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство. На депото е изградена и сепарираща инсталация, в която от общия поток битови отпадъци се разделят отпадъците от хартия и картон, пластмасови отпадъци, като отпадъци от метелни опаковки и отпадъци от стъкло.

На територията на област Видин е изградено регионално депо на отреден терен в землището на село Жеглица.

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

На регионалното депо се обслужват общини: Белоградчик, Брегово, Бойница, Видин, Градада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци и Чупрене т.е. всички общини от територията на област Видин. На депото да се изградени и инсталации за предварително третиране на строителни отпадъци и компостиране на биоразградими отпадъци. За експлоатацията на депото е издадено комплексно разрешително с решение на министъра на околната среда и водите.

За отчетния период, на територията контролирана от РИОСВ - Монтана са закрити 6 броя нерегламентирани сметища – Таблица 2.

През 2015 г. е осъществен е контрол по управление на **битовите отпадъци (БО)**, като са извършени 40 броя проверки от планираните 41 броя проверки за 2015 г. Извършени са общо 49 броя проверки по населени места, т.е 9 (девет) броя извънредни проверки във всичките 22 броя общини от област Монтана и Видин по чистота на населените места и изпълнение на задълженията на кметовете за предотвратяване изхвърлянето на СБО на неразрешени места и създаване на незаконни сметища. При извършените проверки, касаещи управлението на БО са дадени 18 бр предписания за почистване на замърсени терени. От направения последващ контрол по изпълнение на предписания е установено, че всички са изпълнени в срок. За констатирани замърсявания с отпадъци са съставени 4 броя АУАН.

Таблица 2

Закрити нерегламентирани сметища на територията на РИОСВ - Монтана - 2015 г.

	Община			
Общински център	Населено място, сметище, местност	Бр.	Площ, дка	Отстояние от общ. център, км
<u>Видин</u>	с. Гомотарци – м. „Чеириз“	1	0,5	30
	с. Градец – м. „Яза“	1	3	27
	с. Каленик – м. „Зария“	1	1	34
	с. Кутово – м. „Гърла“	1	2	26
	с. Майор Узуново – м. „Под селото“	1	1	27
	с. Цар Симеоново м. „Сечина“	1	1	21
<u>РИОСВ-Монтана</u>		6	8,5	X

Таблица 1

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

№	Община	Брой жители	Брой населени места в общината	Брой населени места с въведена система за събиране и транспортиране на БО	Населени места в които не е въведена система за събиране и транспортиране на БО (изписват се поименно)	% население, обхванато в организираната система за събиране и транспортиране на БО	Брой на обслужваното население
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Белоградчик	7106	18	18		100	7106
2	Брегово	5266	10	10		100	5266
3	Бойница	1000	8	8		100	1000
4	Видин	75112	34	34		100	75112
5	Грамада	1770	8	8		100	1770
6	Димово	6325	22	22		100	6325
7	Кула	4516	9	9		100	4516
8	Макреш	1284	7	7		100	1284
9	Ново село	2691	5	5		100	2691
10	Ружинци	4157	9	9		100	4157
11	Чупрене	1841	8	8		100	1841
12	Берковица	20288	20	20		100	20288
13	Бойчиновци	8985	13	13		100	8985
14	Брусарци	4886	10	10		100	4886
15	Вълчедръм	9625	11	11		100	9625
16	Вършец	8342	9	9		100	8342
17	Г.Дамяново	2287	13	13		100	2287
18	Лом	31733	10	10		100	31733
19	Медковец	3877	5	5		100	3877
20	Монтана	59861	24	24		100	59861
21	Чипровци	3721	10	10		100	3721
22	Якимово	4178	4	4		100	4178
Общо		268851	268	268			268851

3. Строителни отпадъци

На територията на РИОСВ – Монтана съществува едно депо за строителни отпадъци в гр. Видин, което не отговаря на нормативните изисквания и е с преустановена експлоатация. На площадката на регионално депо - Видин е изградена инсталация за третиране на строителни отпадъци.

В останалите общини строителните отпадъци предварително се съхраняват на площадки, определени от общината, с решения на Общинските съвети. Строителните отпадъци, образувани от бита на населението се транспортират с транспорт на общината, от фирма подизпълнител или личен транспорт на гражданите.

Общините в област Монтана не разполагат с инсталации за предварително третиране на строителните отпадъци. Няма инвестиционни намерения от страна на общините или частния бизнес относно въвеждане на алтернативи на депонирането, специализирани технологии, инсталации и съоръжения за преработване и/или рециклиране на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване, посредством повторното им влагане в строителството.

По отношение на извършване на строително монтажни работи (СМР) или премахване на строеж изискванията на закона вменяват задължение на възложителя за изготвянето и изпълнението на план за управление на строителните отпадъци (СО), като планът се одобрява от общината, на чиято територия ще се извършва строителството.

От получените в инспекцията жалби и сигнали три касаят нерегламентирано изхвърляне на строителни отпадъци. От направените проверки на място е установено, че подадените сигнали касаят нерегламентирано изхвърляне на земни маси, примесени със строителни отпадъци, за което са дадени предписания до съответната община и установеното юридическо лице, причинител на замърсяването за почистване на замърсените терени. При извършените последващи проверки на място е констатирано, че терените са почистени.

4. Производствени и опасни отпадъци

Контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица – осъществени са 105 проверки. На територията на проверените обекти има осигурени складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци. Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО.

През отчетната година е засилен контрола на масово разпространените отпадъци и производствените отпадъци, касаещ предаването на отпадъците въз основа на договори и воденето на отчетност, във връзка Наредба № 1/04.06. 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. При осъществения контрол са дадени пет предписания, касаещи управлението на масово разпространени отпадъци, единадесет предписания за управление на производствени отпадъци и девет броя предписания за завеждане на нови отчетни книги по реда на новата Наредба №1/2014 г.

Извършени са четиридесет проверки на съоръжения за третиране на отпадъци. Всички проверени съоръжения притежават необходимите разрешителни (Комплексни разрешителни и разрешителни по чл. 67 от ЗУО) и регистрационни документи.

Извършени са осемдесет и две проверки по изпълнение на условия заложи в издадените Разрешителни и регистрационни режими за дейности с отпадъци. Задължение на експертите по УООП е най-малко веднъж годишно да проверяват лицата, притежаващи разрешение по чл. 67, за установяване съответствието на условията по управление на отпадъците с тези в издадените разрешения и за спазване на изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

На територията на големите търговски обекти има въведени системи за разделно събиране на хартия и картон, пластмаси и метали, както и обратно събиране на негодни за употреба портативни батерии.

5. Финансов контрол на такси за масово разпространени отпадъци

РИОСВ - Монтана упражнява контрол на лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (производители и вносители на опаковани стоки) по отношение на отчетността и заплащането на продуктови и лицензионни такси. Лицата могат да изпълняват задълженията си по реда на чл. 14 от Закона за управление на отпадъците индивидуално или чрез колективни системи, представявани от организация по оползотворяване.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана няма заявители, които да са подали документи за индивидуално изпълнение на задълженията си и постигане на целите.

В колективни организации членуват 96 броя фирми производителки и/или вносителки на стоки, предлагачи на пазара стоки в опаковка. Останалите заплащат такса на ПУДООС, като това са главно производители на хляб, сладкарски изделия и безалкохолни напитки, чиито опаковки са в малки количества

През 2015 г. са извършени петдесет е една проверки, при които установените и платени продуктови такси по набирателната сметка на ПУДООС за периода 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г., са в размер на 9755,94 лв.

По Наредбата за изискванията за производство и пускане на пазара на батерии и акумулатори и третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори, приета с ПМС №134/2000г. (ДВ, бр.61 от 2000г.) “Монбат” АД, гр. София, изпълнява задълженията си индивидуално, като за целта има програма, която е утвърдена от РИОСВ – София, тъй като съдебната регистрация на фирмата е на тяхна територия.

Въведено е разделно събиране на отпадъците от опаковките в общините Видин, Монтана, Берковица, Вършец, Чипровци и Димово.

На територията на Видинска област договорите са тристранни: между Община Видин, “Екопак България” АД и “Нореком Б” ООД гр. Видин; между Община Димово, “Екопак България” АД и “Нореком Б” ООД гр. Видин и между Община Кула, “Екопак България” АД и “Нореком Б” ООД гр. Видин. Обслужването на системата за разделно събиране в област Видин се извършва от „Нореком Б“ООД, гр. Видин като събраните отпадъци се транспортират до площадката на фирмата в гр. Видин.

На територията на област Монтана договорите са между общините и “Екопак България” АД. Разделно събраните отпадъци от опаковки в област Монтана се събират от фирма „БКО” ООД, по график изготвен от тях и съгласуван от съответната община и се транспортират до площадка в гр. Враца.

Съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците за извършване на дейности по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо предоставя обезпечение, покриващо бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Отчисленията се превеждат по следните начини: като месечни отчисления в банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира депото; като месечни отчисления в банкова сметка със специално предназначение, блокирана за периода до приключване и приемане на мерките по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото; като банкова гаранция в полза на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира депото.

В банковата сметка за чужди средства на инспекцията са преведени месечни отчисления от собствениците на депа за обезвреждане на отпадъци в размер на 231437,14 лв. - съгласно чл. 60 от ЗУО и 1068379,85 лв. - съгласно чл. 64 от ЗУО.

Експертите от направление „УООП” извършват контрол по прилагането на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите му нормативни актове на обекти и общини на територията на област Монтана и област Видин. Приоритет в дейността през 2015 г. е бил контрол по чистотата на речните легла и прилежащите територии в населените места, поэтапното изграждане на общински и регионални площадки за управление на отпадъците, състоянието и правилната експлоатация на площадките за съхранение на отпадъци и на съоръжения и инсталации за предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Контролирани са обекти и дейности, които попадат в разрешителния и регистрационни режими по чл.35 от ЗУО за изпълнение на заложените условия в издадените им документи. Проверени са и органите на местните администрации за изпълнение на задълженията им, регламентирани в ЗУО.

III.2. ШУМ

1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда “шум в околната среда” – е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

На територията на РИОСВ – Монтана се контролират петдесет източника на шум в околната среда. През 2015 год., съгласно утвърден от министъра на ОСВ списък, са извършени девет проверки с девет контролни измервания на еквивалентните нива на шум по границите на хигиенно-защитната зона на обектите и в мястото на въздействие от промишлени обекти, разположени в близост до жилищни или обществени сгради, като не са констатирани превишения на граничните стойности (виж таблицата по-долу). Предприятията, попадащи в обхвата на комплексния разрешителен режим, извършват собствен периодичен мониторинг на шум. През периода не са получавани жалби и сигнали, свързани с излъчвания от промишлените източници шум в околната среда.

На територията на РИОСВ – Монтана няма агломерации, основни летища, железопътни линии и пътища, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда. Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем по отношение на шумовото натоварване на околната среда. РИОСВ – Монтана, общинските ръководства и РЗИ в гр. Видин и гр. Монтана контролират шумовото натоварване на околната среда от различните видове източници и в рамките на своята компетентност разработват и следят за изпълнението на програмите за намаляване на шума, като част от програмите за управление на околната среда.

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

№	Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местоположение на източника		Гранична стойност на показателите на шум в мястото на въздействие db(A)	Въздействие на източника		
			Съгласно Наредба №6/26.06.2006 г. за показателите на шум в околната среда	Разстояние до най-близко разположената жилищна или обществена сграда (м)		Описание на режима на работа (в часове)	Ниво на шума по границата на промишления обект db(A)	Ниво на шума в мястото на въздействие db(A)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	„Випом” АД, гр. Видин	Производство на водни помпи	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	59,6	-
2.	„ЗАИ” АД, гр. Берковица	Производство на абразивни продукти	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	63,3	-
3.	СД „Сираков и сие”, с. Бързия, общ. Берковица	Производство на мебели	Жилищни зони и територии	5	По границите на производствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	66,0	43,3

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

					В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45			
4.	„ЛИТ-15” ЕООД, гр. Видин	Производство на чугунени отливки	Производствено-складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	65,1	-
5.	„Гейв” ООД, мелница, с. Антимово, общ. Видин	Производство и търговия на млевни продукти	Производствено-складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	62,0	-
6.	„Петромел - 1” ООД, мелничен комбинат, с. Комозица, общ. Якимово	Производство на брашно	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	16 часа (5 дневна работна седмица)	62,9	-
7.	„Пентоп” ЕООД, гр. Вършец	Производство на други изделия от дървен материал	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	8 часа (5 дневна работна седмица)	60,1	-

РЕГИОНАЛЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРЕЗ 2015 г.

8.	„БКК – 95” ООД, гр. Монтана	Производство на метални столови, метални конструкции (стелажи) и други метални изделия	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	16 часа (5 дневна работна седмица)	63,7	-
9.	„БМТ Трейд” ЕООД гр. Лом	Производство на метални тръби	Производствено - складови територии и зони	-	Ден-70 Вечер-70 Нощ-70	24 часа (5 дневна работна седмица)	63,7	-

Забележка: 1. Всички измервания на нивата на шум в посочените промишлени източници са извършени през дневен период.

III.3 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

1. Радиационния гама фон и атмосферна радиоактивност

На територията на РИОСВ - Монтана действат три ЛМС /локални мониторингови станции/ - в Монтана, Видин и Вълчедръм - които са част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Обобщени данни засредно годишните стойности за мощността на дозата 2015 г. са дадени в таблицата по-долу:

Мощност на дозата на радиационния гама-фон /в nGy/h/

ЛМС Видин	104
ЛМС Вълчедръм	80
ЛМС Монтана	106

Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието от Локалните мониторингови станции. Регистрираните през 2015 г. стойности не се отличават от характерните за региона.

Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни пробиза радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [mBq/m^3] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7. През 2015 г. са набрани и анализирани 25 бр. аерозолни проби. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за основни норми за радиационна защита от 05.10.2012 г.

2. Радиологични характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми

2.1 Радиологичният мониторинг на повърхностни води включва 10 пункта по поречието на реките Огоста, Дунав, Тимок, Цибрица, Бързия, Ботуня и Коритарска бара. Наблюдаван параметър е общата бета активност. За 2015 г. тя е в диапазона 0,037 - 0,39Bq/l.

Радиологичен мониторинг на повърхностни води в района на предприятия - потенциални замърсители на околната среда с радиоактивност:

- в района на МДП "Септемврийци"/бивш обект от уранодобива/ - 2 мониторингови пункта по течението на р. Коритарска бара в района на рудника. Пробите се набират 1 път годишно. Общата бета активност в пробите от 2015 г. е в диапазона 0,07 – 0,56 Bq/l.

Съдържанието на естествен уран в посочените проби е до 0,06mg/l, а активността на Ra-226 е <50 mBq/l.

2.2 Радиологичният мониторинг на необработваеми почви включва:

- Радиологичен мониторинг в райони с потенциални замърсте на околната среда с радиоактивност (10 пункта в 3-30км зона на АЕЦ "Козлодуй; 2 пункта в района на МДП "Септемврийци"; 1 пункт в района на сгуроотвала на ТЕЦ "Видин".

- Фонов радиологичен мониторинг на необработваеми почви – включва 42 пункта в област Монтана и област Видин.

Наблюдаван параметър е специфичната активност [Bq/kg] на U-238, Ra-226, Th-232, K-40, Pb-210 и Cs-137. Не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализирани през 2015 г. проби.

III. 4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите.

РИОСВ – Монтана обхваща фирми на територията на област Монтана и област Видин по прилагане и налагане на законодателството по химикали и предотвратяване на големи аварии с опасни вещества.

На територията на РИОСВ Монтана са идентифицирани 132 обекта, съхраняващи и използващи химични вещества и смеси.

Три броя обекти имат издадено разрешително по чл. 104 от ЗООС. Два от тях са с висок рисков потенциал и един с нисък рисков потенциал.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

Осъществен е превантивен, текущ и последващ контрол по отношение на:

- Прилагането на Регламент (ЕО) №1907/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета за регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH);
- Условието за съхранение на химичните вещества, посочени от производителя в информационния лист за безопасност (ЗЗВВХВС);
- Спазване на условията на издадените разрешителни за експлоатация на действащи предприятия и съоръжения (по чл. 104 от ЗООС), в които е въведена система за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества или за ограничаване на последствията от тях;
- Прилагането на Регламент (ЕО) № 1272/2008 за класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP);
- Прилагането на Регламент (ЕО) № 648/2004, относно детергентите
- Прилагането на Регламент (ЕО) № 850/2004, относно устойчивите органични замърсители (УОЗ).

3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

Химикали

Общият брой планирани обекти за проверка през 2015 г. е 79 броя.

Общият брой проверени обекти през 2015г. е 78 броя.

При извършените планови комплексни проверки по един или повече компоненти и фактори на ОС е взето участие на 60 бр. обекти, 18 броя проверки на 18 обекта са самостоятелни по химикали. През 2015 г. експертите по химикали са извършили общо 109 броя проверки на 99 бр. обекти, от които 16 бр. проверки по изпълнение на условия в издадено комплексно разрешително на 11 обекта, 78 броя планови и 15 броя извънредни проверки.

- 1 брой по изпълнение на условията в издадено КР;
- 1 брой комплексна проверка по заповед на директора на РИОСВ – Монтана;
- 4 броя по писмо на ОД на МВР- Видин за контрол на оператори с издадени разрешителни за дейности с взривни вещества на 2 обекта;

- 7 броя по писмо на МОСВ за съдържание на опасни вещества с ограничена употреба;
- 2 броя за последващ контрол по изпълнение на дадени предписания;

Взето е участие в 42 броя комплексни проверки на 42 обекта, по заповед на директора на РИОСВ – Монтана.

През 2015 г. се наблюдава повишаване с 2% изпълнение на плана за контролна дейност и завишен брой на проверките на оператори с издадено КР, както и в проверените обекти, при извършване на комплексни проверки с 18 броя.

2.8.2 Осъществен превантивен, текущ и последващ контрол по прилагане на:

- Регламент (ЕО) №1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH).

През 2015г от планирани 79 броя проверки на оператори по изпълнение на изискванията на Регламент (ЕО) №1907/2006г. (REACH) са извършени 72 бр. проверки на 72 бр. обекти.

Проверките са на производители, вносители и потребители на химични вещества и смеси.

Дадени са 4 броя предписания както следва:

- След извършената на 19.08.2015 г. планова проверка на „Карбони Норд Уест” ООД, с КП № ОХВпн-11 е дадено 1 бр. предписание съгласно изискванията на Регламент ЕО №1907/2006г. (REACH), да се извърши предварителна регистрация на дървени въглища в Европейската агенция по химикали със срок 23.09.2016г.

- След извършена на 07.10.2015 г извънредна проверка, във връзка с писмо УРИ 368р-139/07.01.2015г на ОД на МВР- Видин и График 368р-139/07.01.2015г на ОД на МВР, на обект Завод „Миджур”, с.Горни Лом, към „Видекс” АД, гр. София, с КП № ОХВпн-26/ 07.10.2015г, са дадени 2 бр. предписания, съгласно Регламент REACH- Да се предоставят в РИОСВ-Монтана ИЛБ за монометиламин нитрат и калиев хлорат, отговарящи на изискванията на Приложение II на Регламент 1907/2006г.

- След извършената на 10.03.2015г планова проверка на цех за производство на обувки „МАС” ЕООД, гр. Монтана, с Констативен протокол КПКД 4/10.03.2015г е дадено 1 брой предписание – да се представят в РИОСВ-Монтана копия на ИЛБ за използваните от оператора ОХВС, отговарящи на изискванията на Приложение II на Регламент REACH.

- *Регламент (ЕО) №1272/2008* относно класифицирането, етиктирането и опаковането на вещества и смеси (CLP) – През 2015г от планирани 12 броя проверки на оператори по изпълнение на изискванията на Регламент (ЕО) №1272/2008- (CLP), са извършени 8 броя проверки на 8 броя обекти.

Дадено е 1 брой предписание:

- След извършената на 19.08.2015г. планова проверка на „Карбони Норд Уест” ООД, с КП № ОХВпн-11 е дадено едно предписание, съгласно изискванията на Регламент ЕО №1272/2008 (CLP), да се извърши нотификация на дървени въглища в Европейската агенция по химикали със срок 23.09.2016г.

- *Регламент № 648/2004* относно детергентите – През 2015 г. от планирани 4 броя проверки на 4 броя обекти са извършени 5 броя проверки на 5 броя обекти.

- Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC) – През 2015г. не са извършени проверки по този Регламент.

- *Регламент (ЕО) № 850/2004* относно устойчивите органични замърсители (УОЗ) – През 2015г. няма планирани проверки по този Регламент, но са извършени 7 броя проверки на 7 броя обекти във връзка с писмо № 05-09-5598 / 25.08.2015г на МОСВ, относно Нотификация от Комисия за защита на потребителите за изделия със съдържание на опасни вещества, за които са въведени ограничения за употреба и пускане на пазара, съгласно Регламента. От проверките няма дадени предписания.

- *Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси*

Съгласно изискванията на Наредбата за реда и начина на съхранение на химични вещества и смеси през 2015г. са планирани 65 броя проверки на 65 броя обекти. Извършени са 63 бр. проверки на 63 броя обекти. Дадени са 1 брой предписания както следва:

- След извършена на 07.10.2015г извънредна проверка, във връзка с писмо УРИ 368р-139/07.01.2015г на ОД на МВР- Видин и График 368р-139/07.01.2015г на ОД на МВР, на обект Завод „Миджур”, с.Горни Лом, към „Видекс” АД, гр. София, с КП № ОХВпп-26/ 07.10.2015г, са дадени 1 бр. Предписания, съгласно Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси – Да не се извършва съвместно съхранение в склад № 2 на наличните количества монометиламин нитрат и калиев хлорат.

СЕВЕЗО (обекти с висок и нисък рисков потенциал)

Осъществен превантивен, текущ и последващ контрол на предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал, в обхвата на Глава Седма, Раздел I от ЗООС.

През 2015 г. са извършени четири проверки на оператори с издадено разрешително по чл.104 от ЗООС.

Проверените обекти са:

- Складова база „Ливадски дол” към „Видекс Инженеринг” ЕАД, гр. София;
- завод „Миджур”, с.Горни Лом, към „Видекс” АД, гр. София – предприятие с висок рисков потенциал;
- „ОМВ-България” ООД, Петролен терминал- Видин– предприятие с нисък рисков потенциал;

При проверките са констатирани несъответствия за което са дадени седем предписания. Те са изпълнени в срок.

Извършени са две извънредни проверки на оператори с издадено разрешително по чл.104 от ЗООС, при които не са констатирани нарушения и няма дадени предписания.

През 2015 г. няма възникнали големи аварии в обекти класифицирани като предприятия с висок и/или нисък рисков потенциал.

4. Проведени информационни кампании и участие в проекти на МОСВ.

На интернет страницата на РИОСВ – Монтана периодично се публикува информация за регистрантите и потребителите по Регламент REACH.

Води се регистър за произведени, внесени и използвани химични вещества и смеси на фирми от област Монтана и Видин.

IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ

През отчетния период (01.01.2015 г. – 31.12.2015 г.) са проведени процедури и издадени решения и становища както следва:

Решения по ОВОС на ИП – През отчетния период няма издадени решения по оценка на въздействието върху околната среда. Издадено е решение за допълване на Решение по ОВОС от минал отчетен период. Внесено е едно задание за обхват и съдържание на ДОВОС, на което е отговорено. За 5 инвестиционни предложения, още на фаза уведомяване е указано, че подлежат на ОВОС, тъй като попадат в обхвата на Приложение 1 от ЗООС.

Не се очертава тенденция за намаляване/увеличаване броя на инвестиционните предложения, попадащи в обхвата на Приложение № 1 и подлежащи на задължителна ОВОС.

Решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС за ИП – На 62 възложители е указано, че представеното от тях инвестиционно предложение подлежи на процедура по преценяване на необходимостта от ОВОС.

Внесени са 48 искания за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС. Издадени 46 решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС. Характерът на 45 от решенията е да не се извършва ОВОС, а на едно – да се извърши ОВОС. Издадените решения не са обжалвани.

В таблица № 1 са отразени издадените Решения за преценяване на необходимостта от ОВОС по области и категории, съгласно приложение № 2 към чл. 93, ал. 1, т. 1 и 2 на ЗООС.

Таблица № 1

Отрасъл	Област Видин	Област Монтана	Общ брой
Селско, горско и водно стопанство			
Минно дело			
Енергийно стопанство			
Хранителна промишленост			
Инфраструктурни ИП			
Туризм и отдих			
Други			
Общо:			

При анализа за дейността относно провежданите процедури по преценяване на необходимостта от ОВОС се установява, че спрямо 2012, 2013 г. и 2014 г., броят на постъпилите искания варира, което се дължи на инвестиционни предложения, свързани с кандидатстване за финансиране по европейските фондове.

Прекратени са 12 процедури по ОВОС, както следва:

- 4 броя – поради неизпълнени указания по чл. 5, ал. 1 от Наредбата за ОВОС (на основание чл. 2а, ал. 4, т. 1 и ал. 5 от наредбата);
- 6 броя – поради непредставена в срок изисквана допълнителна информация (на основание чл. 5, ал. 5 и чл. 6, ал. 4 от наредбата);
- 2 броя – по искане на възложителя.

Решенията не са обжалвани.

Становища по ЕО – За отчетния период са издадени две становища по ЕО, които не са обжалвани. Изготвени са шест становища по задание за обхват и съдържание на доклади за ЕО (чл. 19а) и 3 бр. становища по доклади за ЕО. Деветнадесет общини на територията контролирана от РИОСВ – Монтана, са започнали процедура по ЕО на ОУПО и са на различен етап от нея. Представена е една обобщена справка по чл. 29, ал. 1 от Наредбата за ЕО (ОУП на община Якимово), по която е отговорено писмено в 7-дневния срок от представянето ѝ.

Взето е участие в 3 срещи за обществено обсъждане на ДЕО с компетентен орган РИОСВ – Монтана. Насрочени са и проведени две заседания на РЕЕС.

Сравнителния анализ с предходните две години показва увеличаване броя на проведените процедури по ЕО през 2015 г.

Решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО - На дванадесет възложители е указано, че представената от тях план/програма подлежи на процедура по преценяване на необходимостта от ЕО. Внесени са десет искания за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО. Издадени са единадесет решения за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка – всички с характер да не се извършва ЕО. Издадените решения не са обжалвани. Броят на проведените процедури и издадените решения за 2015 г. се запазва спрямо предходните години.

Представена е една обобщена справка по чл. 29, ал. 1 от Наредбата за ЕО (ОПР), по която е отговорено писмено в 7-дневния срок от представянето ѝ.

Общ брой писма във връзка с процедурите по ОВОС и ЕО и други:

Издадени са 344 писмени отговори на уведомления, които не подлежат на процедури по реда на глава VI от ЗООС.

В сроковете, регламентирани в Наредбата за ОВОС и в Наредбата за ЕО, внесената документация се изпраща за становище на БДДР – Плевен и на органите на Министерство на здравеопазването (РЗИ – Монтана и РЗИ – Видин).

Изпратени са писма до:

- БДДР – Плевен за становище относно допустимостта на инвестиционните предложения спрямо Плана за управление на речните басейни в Дунавски район – 45 броя;
- РЗИ – Монтана и РЗИ – Видин за консултация по отношение на степента на значимост на въздействието и риска за човешкото здраве – 61 броя;
- ИАОС относно потвърждаване или непотвърждаване на най-добри налични техники – 3 броя;
- Общини/кметства и БДДР – Плевен по издадени решения, писма за допълнителна информация от възложителя и уведомителни писма, относно проведени консултации с компетентни органи – 217 бр.;
- До възложители по издадени решения, във връзка с чл. 2а, ал. 5 от Наредбата за ОВОС, загуба на правно действие на издадени решения по ОВОС и решения за преценяване на необходимостта от ОВОС – 91 бр.;
- Други – 51 бр.
- Изготвени становища по оценка качеството на ДОВОС, с компетентен орган МОСВ – 2 бр.
- Писма във връзка с представен дневен ред за ЕСУТ на общини в обл. Монтана и обл. Видин – 36 броя.

Контрол:

През 2015 г. експертите от направление „ЕО и ОВОС” в РИОСВ – Монтана са извършили общо **94 броя проверки** (от които 8 броя проверки са само по документи) – 58 броя проверки, заложили в Плана за контролната дейност за 2015 г. и 36 извънредни проверки, както следва:

- Контрол по изпълнение на условията, постановени в решения по ОВОС – 5 бр.
- Правно действие на издадени Решения по ОВОС (чл. 99, ал. 8 от ЗООС) – 2 бр.
- Правно действие на Решения за преценяване на необходимостта от ОВОС (чл. 97, ал. 3 от ЗООС) - 51 бр.

За 44 броя Решения е потвърдено чрез проверките, че осъществяването на инвестиционните предложения не е започнало и губят правно действие. В 9 броя от проверките е установено, че е започнало осъществяването на ИП. В срок до 7 дни след проверките възложителите са уведомени за резултатите.

- Извънредни проверки – 36 бр.

Експертите от направлението са взели участие в 4 броя проверки на обекти, финансирани от ПУДООС и 29 броя проверки по „Чиста околна среда”. Извършена е 1 проверка във връзка с писмо на МОСВ по обявления; 1 проверка на място във връзка с приключване на проучвателни дейности; 1 проверка в деловодната система на РИОСВ – Монтана за установяване наличие на подадено уведомление.

При извършените проверки за контрол на условията в издадените Решения по ОВОС, не са констатирани нарушения.

Констатирано е едно нарушение на чл. 95, ал. 1 от ЗООС и е съставен АУАН. Издадено е Наказателно постановление за извършеното нарушение, с което е наложена имуществена санкция в размер на 10 000 лв. Същото е обжалвано. С Решение на Районен съд – Монтана е намален размера на санкцията на 5 000 лв. След обжалването пред АС – Монтана, решението на РС – Монтана е потвърдено.

Участия в семинари, работни срещи, заседания, обществени обсъждания, ДПК:

Експерти от направлението са взели участие в едно заседание на ВЕЕС и среща за обществено обсъждане на ДОВОС, с компетентен орган МОСВ, 8 броя заседания на експертни съвети по устройство на територията в общ. Монтана, 26 броя държавни приемателни комисии на строежи, 1 семинар и 2 работни срещи във връзка с измененията в ЗООС.

Регистри и съобщения – Поддържат се регистри: Регистър процедури по ОВОС; Регистър процедури по ЕО; Регистър съобщения по чл. 5, ал. 2 от Наредбата за ОВОС. Регистрите са достъпни на интернет страницата на РИОСВ – Монтана. От 02.10.2013 г. паралелно се въвежда информация в ИС с данни за процедурите по ОВОС и ЕО. Към настоящия момент е въведена информация за процедурите по ОВОС и ЕО за 2011, 2012, 2013, 2014 г. и 2015 г. Продължава въвеждането на информация за предходните години.

За постановените решения по ОВОС, за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО и за прекратяване на процедура се поставят съобщения на информационното табло в инспекцията, а пълният им текст е достъпен на интернет страницата – направление „Превантивна дейност” – „Обявления и решения”. Издадените актове по реда на гл. VI от ЗООС (в пълният им текст) остават на страницата след 14-дневния срок за оповестяване.

Комплексни разрешителни

През 2015 година са извършени седемнадесет проверки на десет оператора на дванадесет инсталации по изпълнение на условия в издадени комплексни разрешителни, съгласно плана за контролна дейност. Като за периода е извършена една извънредна проверка на депо за неопасни отпадъци – сгуроотвал на ТЕЦ към „Видахим“ АД.

При проверките са дадени девет предписания на четири оператора, които са изпълнени в посочените срокове.

Съставен е един АУАН и е издадено едно НП на стойност 10 000 лв. за неизпълнение на условие в КР на „Видахим“ АД, гр. Видин.

Всички оператори, имащи задължение да докладват по ЕРИПЗ, са извършили докладването в срок до 31 март.

За периода няма издадени нови комплексни разрешителни.

В процедура по издаване са комплексно разрешително е "Видахим" АД, гр. Видин за инсталация „Депо за неопасни отпадъци” – нов сгуроотвал.

За периода не са извършвани извънредни проверки.

При проверките са дадени три предписания на един оператор, които са изпълнени в посочените срокове.

Няма съставени актове и издадени наказателни постановления.

Всички оператори с издадено комплексно разрешително в срок са представили годишни доклади за изпълнение на условията в КР, които след проверка и отстраняване на неточности са изпратени в ИАОС.

Всички оператори, имащи задължение да докладват по ЕРИПЗ, са извършили докладването в срок до 31 март на следващата календарна година.

При извършване на контролната дейност на територията контролирана от РИОСВ - Монтана не са констатирани инсталации попадащи в категориите промишлени дейности на приложение № 4 на ЗООС и работещи без издадени КР.

През 2015 г. не са извършвани проверки по жалби и сигнали подадени срещу оператори с издадени комплексни разрешителни.

2. ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ И ОТСТРАНЯВАНЕ НА МИНАЛИ ЕКОЛОГИЧНИ ЩЕТИ

На територията контролирана от РИОСВ – Монтана за отчетния период няма случаи които са класифицирани като непосредствена заплаха за екологични щети и случаи на причинени екологични щети. Не са установени щети върху защитени видове и природни местообитания; води и водни тела; почви. През периода не са постъпвали искания от физически или юридически лица (по смисъла на чл. 47, ал. 1 на ЗОПОЕЩ) за започване на процедура от компетентния орган за определяне и прилагане на оздравителни мерки.

Извършените проверки през 2015 г. са седем броя на седем обекта.

Дадени са четири предписания на оператори непредставили собствена оценка за възможни случаи на непосредствена заплаха, за екологични щети и на случай на причинени екологични щети, съгласно приложение № 1 на Наредба № 1 от 29.10.2008 г. Предписанията са изпълнени в указания срок.

РИОСВ – Монтана няма съставени АУАН и издадени наказателни постановления за налатане на санкции по ЗОПОЕЩ.

Продължава тенденцията операторите да планират финансови средства от наличните капитали на дружествата за изпълнение на мерки по ЗОПОЕЩ. През 2015 г. е подновена застрахователна полица за предявени иски, за причинени щети вследствие замърсяване или увреждане на околната среда на „Монбат” АД. Застрахователната сума – отговорност за едно събитие е 500 000 лв.

През 2015 г. не са представяни програми за изпълнение на отстраняване на минали екологични щети.

4. ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА АКТИВНО ФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНО ПОВЕДЕНИЕ ЗА ГРИЖА КЪМ ОКОЛНАТА СРЕДА

През 2015 г. в РИОСВ – Монтана са постъпили двадесет и седем заявления за достъп до информация. Издадени са осемнадесет решения за предоставяне на достъп до информация и девет уведомителни писма. През 2015 г. не са издавани откази за предоставяне на достъп до информация.

През 2015 г. са осъществени следните информационни кампании за повишаване на екологичното съзнание и култура:

2 февруари – Световен ден на влажните зони

По повод 2 февруари – Световен ден на влажните зони учениците от Четвърто Основно училище „Иван Вазов“, гр. Монтана, със съдействието на експерти от РИОСВ – Монтана изготвиха информационно табло „2 февруари – Световен ден на влажните зони“ и представиха презентация „Влажни зони в България“. Проведена бе и викторина „Растителен и животински свят във влажните зони в България“.

Община Лом организира Младежки семинар по повод 2 февруари - Ден на влажните зони.

22 март – Ден на Водата

По повод Деня на водата – 22 март експерти от направление „Опазване на водите” от РИОСВ – Монтана съдействаха на учениците от IV ОУ „Иван Вазов”, гр. Монтана за изготвяне на презентация на тема: „Замърсяване и пречистване на природни води“.

22 април – Ден на Земята

Във връзка с отбелязването на 22 април – Ден на земята представители на Общински ученически клуб "Екология и опазване на околната среда" засадиха фиданки в градинката пред Съдебната палата в гр. Лом. Международния Ден на Земята бе отбелязан и от Община Лом и библиотеката при Народно читалище "Постоянство" 1856 с изложение „Даровете на земята” и изложба на предмети, изработени от отпадъчни материали.

По повод Международния ден на Земята, ученици от Екоклуб към ПМГ „Свети Климент Охридски” представиха презентация за Деня на Земята, както и за Пчелите и тяхната роля в екосистемата в Регионална библиотека „Гео Милев”, гр. Монтана.

5 юни – Световен ден на околната среда

По повод 5 юни – Световен ден на околната среда РИОСВ – Монтана организира конкурс между училища, детски градини и социални заведения за деца от област Монтана и област Видин на тема „Най-зелен двор” и посещение на Регионално депо за отпадъци – Монтана, съвместно с ученици от ПМГ „Свети Климент Охридски”, гр. Монтана.

Експерти от РИОСВ – Монтана се включиха в инициативата „Да изчистим България заедно” на 7 юни 2015 г. Почистена бе защитена местност „Китката” в землището на с. Вирове, общ. Монтана. В инициативата взеха участие 9 служители, които събраха около 30 кг смесени битови отпадъци.

Във връзка с 29 юни – Ден на река Дунав РИОСВ – Монтана съдейства за провеждане на инициативи в гр. Лом – традиционен мотосъбор, колопоход по поречието на река Дунав и почистване на бреговата ивица на река Дунав от площад „Нечаев” до плаж „Чайка”. В гр. Видин бе проведен форум „Обединяващата сила на реката” с участието на деца и младежи от гр. Видин.

Във връзка с отбелязването на Европейската седмица на мобилността и Деня без автомобили - 22 септември в IV Основно училище „Иван Вазов“, гр. Монтана бяха проведени разнообразни инициативи, насърчаващи използването на алтернативни начини на придвижване в населено място - градския транспорт, велосипеди, скейтбордове или пеша.

В община Лом се проведе състезание по майсторско колоездене в различни възрастови групи.

По повод Коледните празници Регионална инспекция по околната среда и водите – Монтана обяви конкурс за коледна картичка и оригинално пожелание „Весела Коледа“. Участие в конкурса взеха деца и ученици от училища и детски градини в област Монтана и област Видин. На победителите в конкурса бяха връчени грамоти и предметни награди, а на всички останали участници поощрителни награди.

Проведени са две работни срещи (комисии) в областна администрация Видин и в РИОСВ – Монтана, на които са разпределени количествата билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в области Монтана и Видин, в съответствие с

издадената заповед от министър на ОСВ по реда на Закона за лечебните растения.

Проведени са и две работни срещи през 2015 г. в община Чупрене и в РИОСВ – Монтана за актуализиране на оперативните планове за защита на резерватите „Чупрене” и „Горната кория” – изключителна държавна собственост от пожари. На работните срещи са присъствали представители на регионалните структури на ОУ ПБЗН – Видин/Монтана, ДГС - Миджур, Берковица, РДГ - Берковица, ОУ на МВР - Видин/Монтана, общини Берковица и Чупрене.

6. АДМИНИСТРАТИВНО-НАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПРИНУДИТЕЛНИ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ.

През 2015 г. са съставени 28 акта за установени административни нарушения. Издадени са 28 броя наказателни постановления (НП) на обща стойност 54 100 лв., от които 25 броя НП са за налагане глоби на стойност 32 100 лв. и с 3 броя НП са наложени имуществени санкции на обща стойност 22 000 лв. Две от имуществените санкции са наложени по реда на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и една по реда на Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Наложените през 2015 г. с НП глоби са по реда на: ЗООС – 6 броя на стойност 17 500 лв.; ЗЧАВ – 2 броя на стойност 600 лв.; ЗУО - 5 броя на стойност 10 400 лв.; ЗБР- 4 броя на стойност 500 лв.; ЗЛР – 4 броя на стойност 600 лв.; ЗЗТ – 4 броя на стойност 2500 лв. Събраните през 2015 г. суми от наложени глоби са 500 лв. Предадени са събирани от НАП преписки по 5

броя наказателни постановления, от които 1 брой по ЗУО на стойност 1400 лв., 3 броя по ЗБР на стойност 2 200 лв. и 1 брой по ЗЛР на стойност 100 лв. От обжалваните през 2015г. НП за налагане на глоби са влезли в сила/потвърдени 14 броя на стойност 9 500 лв., 2 броя НП на стойност 5 500 лв. са отменени и 8 брой НП на стойност 16 500 лв. са в съдебна процедура. През 2015 г. са обжалвани 3 броя НП за налагане на имуществени санкции на стойност 22 000 лв., които са в съдебна процедура.

През 2015 г. са наложени с наказателни постановления по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) 11 броя текущи санкции на обща стойност 6 808,94 лв. и 1 брой еднократна санкция на стойност 250 лв. Издадени са седем заповеди за намаляване на текущи санкции по реда на чл. 69б от ЗООС във връзка с установено намаляване увреждането/неспаждането на определените емисионни норми и ограничения. За отмяна на наложени санкции по реда на чл. 69б от ЗООС са издадени 10 броя заповеди. По реда на чл. 69в от ЗООС са издадени 1 брой заповед за спиране на текуща санкция при временно спиране на дейността на обекта, формиращ замърсяването и 1 брой заповед за възобновяване на спряната текуща санкция при възобновяване дейността на обекта, формиращ замърсяването. Получените суми от наложените санкции са на стойност 30 817,73 лв. Отменени санкции със Заповед на директора на РИОСВ – Монтана по реда на чл. 69б от ЗООС – 10 броя на 6 обекта, от които 6 броя са въз основа прекратяване на замърсяването/неспаждането на определените ИЕО и 4 броя заповеди за отмяна, поради установено увеличаване на замърсяването/неспаждането на емисионните норми и ограничения, като впоследствие са наложени нови текущи санкции. Осъществената през 2015 г. санкционна дейност е въз основа на проведен контролен мониторинг от страна на РИОСВ - Монтана с резултати от него, както и от проведен собствен мониторинг от операторите с представени резултати от тях в РИОСВ - Монтана.

През 2015 г. наложените и променени санкции за превишение на определените емисионни норми и ограничени са:

Наложени санкции по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)

- на „Кнауф България” ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин - текуща санкция на стойност 2 128,35 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (собствен мониторинг);
- на „Екоагрострой” АД, с. Ерден, общ. Бойчиновци - еднократна санкция на стойност 250 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (собствен мониторинг);
- на „Компас” ЕООД, с. Комарево - текуща санкция на стойност 90,16 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- на „Мити 01” ЕООД, гр. София, Месопрепарателно предприятие, гр. Лом - текуща санкция на стойност 71,61 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- на „Еко Милк – Видин” ЕАД, с. Кошава, общ. Видин - текуща санкция на стойност 714,68 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (собствен мониторинг);
- „Еко Милк – Видин” ЕАД, с. Кошава, общ. Видин - текуща санкция на стойност 834,84 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- На „Кнауф България” ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин - текуща санкция на стойност 1 636,46 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (собствен мониторинг);
- На „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана - текуща санкция на стойност 617,72 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- „България Флуорит” ЕООД, гр. Чипровци - текуща санкция на стойност 615,91 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);

- „Компас“ ЕООД, с. Комарево - текуща санкция на стойност 60,81 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- „Магура“ АД, гр. София, Винарска изба, с. Рабища - текуща санкция на стойност 21,72 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);
- „Аркус“ АД, гр. Лясковец, ОП - Лом - текуща санкция от на стойност 16,68 лв. за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект (контролен мониторинг);

Намалени санкции със Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана по реда на чл. 69б от ЗООС във връзка с установено намаляване увреждането/неспазването на определените емисионни норми и ограничения

- „Аркус“ АД, гр. Лясковец, ОП - Лом - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 26,93 лв. на стойност 2,65 лв. (собствен мониторинг);
- „България Флуорит“ ЕООД, гр. Чипровци - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 1 015,94 лв. на стойност 725,16 лв. (собствен мониторинг);
- „Кнауф България“ ЕООД, гр. Видин - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 2 128,35 лв. на стойност 482,51 лв. (контролен мониторинг)
- „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, гр. София, Производствена база, гр. Видин - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 65,08 лв. на стойност 40,50 лв. (контролен мониторинг);
- „България Флуорит“ ЕООД, гр. Чипровци - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 725,16 лв. на стойност 318,67 лв. (собствен мониторинг);
- „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, гр. София, Производствена база, гр. Видин - намалена текуща санкция за превишение на ИЕО по отношение на отпадъчните води, зауствани във воден обект от 40,50 лв. на стойност 18,44 лв. (контролен мониторинг);
- „Випом“ АД, гр. Видин – намалена текуща санкция за превишение на НДЕ на изпусканите в атмосферния въздух емисии от 92,16 лв на 4,98 лв. (собствен мониторинг)

Отменени санкции със Заповед на директора на РИОСВ – Монтана по реда на чл. 69б от ЗООС

- „Кнауф България“ ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин - отменена текуща санкция на стойност 1 303,71 лв. (заустване на отпадъчните води в р. Дунав);
- „Компас“ ЕООД, с. Комарево - отменена текуща санкция на стойност 158,43 лв. (заустване на отпадъчните води в р. Костенка);
- „Аркус“ АД, гр. Лясковец, ОП - Лом - отменена текуща санкция на стойност 2,65 лв. (заустване на отпадъчните води в р. Лом);
- „Компас“ ЕООД, с. Комарево - отменена текуща санкция на стойност 90,16 лв. (заустване на отпадъчните води в р. Костенка);
- „Еко Милк – Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин - отменена санкция на стойност 714,68 лв. (заустване на отпадъчни води в р. Дунав);
- „Еко Милк – Видин“ ЕАД, с. Кошава, общ. Видин - отменена санкция на стойност 834,84 лв. (заустване на отпадъчни води в р. Дунав);
- „Кнауф България“ ЕООД, гр. София, Завод за гипсофазерни плоскости, гр. Видин - отменена текуща санкция на стойност 482,31 лв. (заустване на отпадъчни води в р. Дунав);
- „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана - отменена текуща санкция на стойност 617,72 лв. (собствен мониторинг);
- „България Флуорит“ ЕООД, гр. Чипровци - отменена текуща санкция на стойност 318,67 лв. (заустване на отпадъчни води в р. Голям Буковец);

- „Компас” ЕООД, с. Комарево - №С-6-281-2/19.11.2015 г., отменена текуща санкция на стойност 60,81 лв. (заустване на отпадъчни води в р. Дунав).

От горното и предвид размерите на наложените санкции е видно, че поради неефективна работа на локалните пречиствателни съоръжения са допуснати по-големи превишения на индивидуалните емисионни ограничения за заустваните пречистени води във воден обект при упражняваната дейност от титулярите на разрешителни: „Кнауф България” ЕООД – завод за гипсфазарни плоскости гр. Видин; „Монбат“ АД, гр. София, Производствена база, гр. Монтана „България Флуорит“ ЕООД – обогатилна фабрика гр. Чипровци; „Еко милк“ ЕАД, с. Кошава – производство на млечни продукти; „Компас” ЕООД предприятие за производство на месни и месно-зеленчукови стерилизирани продукти с. Комарево; „Аркус” АД, гр. Лясковец в обособено производство гр. Лом; „Мити 01” ЕООД, гр. София, Месопреработвателно предприятие, гр. Лом. Видно е, че „Кнауф България” ЕООД гр. София, като титуляр на разрешително за ползване на воден обект за заустване на формирани отпадъчни води от Завод за гипсфазарни плоскости гр. Видин, предвид размера на наложената санкция не може да разчита на ефективността на изградената локална пречиствателна станция. Осъществяваната във флотационна фабрика за калциев флуорит гр. Чипровци дейност води до заустване след шламоохранилището на отпадъчни води във воден обект, при което варира превишението на индивидуалните емисионни ограничения, разписани в разрешителното на титуляра „България Флуорит” ЕООД, гр. София.

През 2015 г. няма наложени нови санкции за неспазване нормите за допустими емисии, вменени с разпоредбите на Закона за чистотата на атмосферния въздух и подзаконовите нормативни документи, при изпусканите в атмосферата емисии от обекти и дейности с неподвижни източници. В текущите санкции са извършени промени за намаляване.

Справка 10.5. Жалби и сигнали

Вид	Брой	Основателни (брой)	Неоснователни (брой)	Препратени по компетентност (брой)	Брой проверени обекти	Брой извършени проверки	Предприети мерки							
							Дадени предписания		Съставени актове (брой)	НП		Наложени и санкции по чл.69		ПАМ
							Брой	Неизпълнени		Брой	Лева	Брой	Лева	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Жалби и сигнали	17	4	3	10	7	9	4	0	0	0	0	0	0	0
Сигнали, получени на "Зелен телефон" и ел.поща	71	19	15	36	37	39	7	0	6	6	2200	0	0	0

V. ПРОЕКТИ/ ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

През 2015 г. на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана в област Видин и област Монтана са реализирани тредесет и един проекта в кампанията за „Чиста околна среда”, финансирани от ПУДООС на обща стойност – 225 473,90 лева, 15 проекта са реализирани от училища и детски градини и 16 проекта от общини и кметства.

През 2015 г. са реализирани проекти "Реконструкция на водопроводната мрежа на с. Винарово, общ. Ново село”, на стойност 1 307 625,28 лв. и "Реконструкция и актуализация на вътрешна водопроводна мрежа на с. Дреновец - второстепенни клонове " на стойност 1 814 123,71, финансирани от ПУДООС. С реализацията на проектите е постигнато подобряване качеството на питейната вода и намаляване на загубите.

В община Чипровци се изпълнява проект „Закриване и рекултивация на общинско депо за битови /неопасни/ отпадъци - етап първи - зона 1 и зона 2 в местността "Горни Партеш" в землището на гр. Чипровци”, на стойност 301 857,44. С реализацията на проекта ще се извърши техническа рекултивация на депото

През 2015 г. продължава работата по проект „Смесена канализация на гр. Димово II-ви етап” на стойност 519 447,50 лв. Целта на проекта е Изграждане на канализация, събиране и пречистване на формираните битово-фекални и производствени води от гр. Димово, зауствани в р.Арчар.

Информация за изпълнявани проекти с екологично значение				
Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта	Етап на изпълнение
1	2	3	4	5
Община Брусарци	"Град Брусарци - зелен и привлекателен"	ПУДООС	9 985,20	завършен
Община Вършец	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	9 084,98	завършен
Детска градина "Слънчице", с. Якимово	"Да бъдем приятели с природата"	ПУДООС	5 009,86	завършен
ЦДГ "Йонка Маркова", с. Бойница	"Детски кърт "Екокомпас"	ПУДООС	4 096,14	завършен
ОДЗ № 16 "Русалка", гр. Видин	"Зелено в ОДЗ "Русалка"	ПУДООС	4 837,86	завършен
ЦДГ № 9 "Арабела", гр. Видин	"Зелено в ОДЗ "Русалка"	ПУДООС	4 996,20	завършен

ОУ "Кирил и Методий", с. Замфир	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	4 999,04	завършен
Кметство Трайково, община Лом	"Почистване и възстановяване на парка на с. Трайково"	ПУДООС	3 936,00	завършен
ОДЗ "СИНЧЕЦ", гр. Брусарци	"Да опознаем, обичаме и пазиме природата"	ПУДООС	4 958,99	завършен
СОУ "Любен Каравелов", гр. Видин	"Обичам Дунав - и аз участвам - 2"	ПУДООС	4 999,63	завършен
Трето Основно Училище "Иван Вазов", гр. Берковица	"Хиляди малки стъпки"	ПУДООС	5 000,00	завършен
ЦДГ "Звънче", гр. Берковица	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	4 999,97	завършен
Община Кула	"Детска площадка и озеленяване на жилищен блок "Младост".	ПУДООС	10 000,00	завършен
ЦДГ "Мир", гр. Дунавци	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	4 894,80	завършен
гр. Дунавци, общ. Видин	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	9 980,16	завършен
Основно Училище "Отец Паисий", с. Георги Дамяново	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	4 914,00	завършен
Кметство Благово, община Монтана	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	9 999,99	завършен

ЦДГ "Щастливо детство", гр. Монтана	"Обичам природата и аз участвам"	ПУДООС	4 998,60	завършен
Кметство Замфирово, община Берковица	"Почитване и облагородяване на парк в с. Замфирово"	ПУДООС	10 028,97	завършен
Основно Училище "Климент Охридски", с. Сталийска махала	"Класна стая сред природата - кът за знания, отдих и игри"	ПУДООС	4 933,20	завършен
ЦДГ "Щастливо детство", с. Мадан, общ. Бойчиновци	"почитване, озеленяване и създаване на кът за отдих"	ПУДООС	5 000,00	завършен
Община Георги Дамяново	"Благоустрояване и озеленяване на обществен терен в с. Меляне"	ПУДООС	9 929,00	завършен
Кметство Арчар, община Димово	"Моето село - китно и зелено"	ПУДООС	10 000,00	завършен
Кметство Каленик, община Видин	"Обособяване на зона за отдих в с. Каленик, общ. Видин"	ПУДООС	9 984,30	завършен
Кметство Иново, община Видин	"Кът за отдих в с. Иново, общ. Видин"	ПУДООС	9 994,98	завършен
Кметство Капитановци, община Видин	"Зелен и цветен детски кът в с. Капитановци, общ. Видин"	ПУДООС	9 997,00	завършен
Община Бойница	"Зелена зона за отдих в с. Бойница".	ПУДООС	9 042,84	завършен

Кметство Бели мел, община Чипровци	"Обичае природата и ние участваме"	ПУДООС	10 000,51	завършен
Община Димово	"Създаване на мини парк и детска площадка в гр. Димово".	ПУДООС	9 896,19	завършен
Кметство Аспарухово, община Медковец	"Почистване и озеленяване на парк в с. Аспарухово"	ПУДООС	9 998,40	завършен
СОУ "Любен Каравелов", гр. Видин	"Изграждане на дендрариум и мини метеорологична станция"	ПУДООС	4 977,09	завършен
"Реконструкция на водопроводната мрежа на с. Винарово, общ. Ново село	Подобряване качеството на питейната вода и намаляване на загубите.	ПУДООС	1 307 625,28 лв.	завършен
Смесена канализация на гр. Димово II-ви етап	Изграждане на канализация, събиране и пречистване на формираните битово-фекални и производствени води от гр. Димово, зауствани в р.Арчар.	ПУДООС	519 447,50	работата на обекта продължава
"Реконструкция и актуализация на вътрешна водопроводна мрежа на с. Дреновец - второстепенни клонове "	Подобряване качеството на питейната вода и намаляване на загубите.	ПУДООС	1 814 123,71	завършен

"Закриване и рекултивация на общинско депо за битови /неопасни/ отпадъци -етап първа зона 1 и зона 2 в местността "Горни партеш" в землището на гр. Чипровци	Техническа рекултивация на депото	на ПУДООС	301 857,44	работата на обекта продължава
--	-----------------------------------	-----------	------------	-------------------------------

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направление „Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактор

Направлението постигна почти 100 %-но изпълнение на годишния график за контролни проверки на обектите, източници на замърсяване на атмосферния въздух. Предвид факта, че не са проверени два броя неработещи обекта ("Енерджи Трейд - 2009" ООД, с. Новоселци и "Търговска и технологична компания" АД, с. Сланотрън в община Видин), свършената работа може да се смята за силна страна в контролната дейност на експертите в направление „ОЧАВВФФ”.

През отчетната година продължи контрола на регистрираните и се регистрираха нови инсталации, извършващи дейности с употреба на органични разтворители, съгласно изискванията на Наредба № 7 от 2003 г. за норми за допустими емиси на ЛОС в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации. Плановете за управление на разтворителите на операторите на инсталациите, попадащи в обхвата на наредбата, са утвърдени без забележки.

Осъществен е засилен контрол и на операторите, задължени да извършват проверки за херметичност на хладилните и климатични инсталации, съдържащи озоноразрушаващи газове или флуорирани парникови газове в съответствие с Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 относно вещества, които нарушават озоновия слой и Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) №842/2006 относно някои флуорирани парникови газове. При проверките на всички е обърнато внимание и са запознати с новия Регламент (ЕС) №517/2014 за флуорсъдържащите газове, влязъл в сила от 01.01.2015 г. и за отмяната на гореспоменатия Регламент (ЕО) №842/2006.

Изпълнен е планът за контролната дейност през 2015 г. за проверка на обекти във връзка със съответствието им на Етап II на улавянето на бензиновите пари по Наредба № 16 (ДВ, бр. 75/1999 г.) за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини.

Недостатъчната ефективност от проверките и контрола по изпълнение на мерките за намаляване на нивата на фини прахови частици от общини Монтана и Видин, ограничена и от липсата в законодателството по опазване на околната среда за търсене на наказателна отговорност за неприлагането и неизпълнението им.

Направление „Опазване на водите”

Ниска степен на изграденост на канализацията на населените места и ПСОВ, особено в малките градове с население над 2 000 е.ж. На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана са изградени и действащи - ПСОВ на гр. Монтана, ПСОВ на гр. Вършец, КС с ПСОВ на селата Расово, Раковица и Копиловци. Липсват изградени пречиствателни станции за отпадъчни води в големите градове на двете области - гр. Видин, гр. Лом и гр. Берковица. В процес на строителство е ПСОВ на гр. Видин с пусков срок 2016 г. Не се предвижда през 2016 г. започване на строителството на ПСОВ на Лом, Берковица, Белоградчик и Кула.

Неефективно работещи локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води на обекти, заустващи във воден обект с издадени разрешителни за заустване, на които са наложени санкции за замърсяване на воден обект по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

От извършения текущ и последващ контрол през 2015 г. на обектите се констатира запазване доброто качество на повърхностните водни обекти, приемници на отпадъчни води, формирани от дейността на обектите с издадени разрешителни, вследствие повишаване на екологичната култура на операторите, свързано с опазването и подобряване състоянието на водните екосистеми и устойчиво използване на водите.

Направление „Управление на отпадъците и опазване на почвите”

През отчетната година е въведено в експлоатация Регионалното депо за битови отпадъци в м. Козя гърбина (Рамова Ливада), землището на с. Жеглица, което обслужва населението от регион Видин.

Преустановена е експлоатацията на 4 бр. общински депа за битови отпадъци на територията на област Видин, които не отговарят на изискванията на Наредба №6/2013 г. за условията и експлоатацията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, за което има издадени и Заповеди на директора на РИОСВ - Монтана.

В изпълнение на задълженията регламентирани в чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО за осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата в общини с население по-голямо от 10 000 жители, кметовете на общините Видин и Лом са сключили договори, с лица притежаващи документи по чл. 35 от ЗУО за площадки, ситуирани на територията на съответните населени места, а кметовете на общините Монтана и Берковица са стартирали процедура по отреждане на площадки.

Оптимизирана е работата на сепариращата инсталация, в която постъпват смесените битови отпадъци, събрани от територията на област Монтана и община Криводол от област Враца, в резултат на което са повишени количествата на отделените рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло.

В търговските обекти, производствени и административни сгради е въведено разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в изпълнение на изискванията на чл. 33, ал. 2 от ЗУО.

Въведени са системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки в общините с население над 5 000 жители и курортните селища.

Не е извършена техническа и биологична рекултивация на депата с преустановена експлоатация, които не отговарят на нормативните изисквания.

На интернет страницата на РИОСВ – Монтана се публикува актуална информация, свързана с управление на отпадъците.

Направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони”

Труднодостъпност или невъзможност да се стигне до всички планирани защитени територии в рамките на едногодишните планове за контролна дейност, поради настъпилите негативни промени в състоянието на горските територии вследствие на абиотични фактори (ледовали, ледоломи, снеговали и снеголоми) - разрушаване на пътища и да се достигне до всички планирани за проверки ЗТ – напр. за ЗМ „Сто овци” и за ЗМ „Миджур” бяха извършени само документални проверки;

Затруднения при прилагане на санкции за нарушения, констатирани в границите на защитените зони по Натура 2000, предложени по Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна. Същите са породени от липсата на заповеди за обявяване, в които ясно да са разписани забранителните режими във всяка зона, поради което при жалби и сигнали трудно се доказват нарушенията в тях;

Затруднения, които експертите от направлението срещат при транспортирането на ранени екземпляри от защитени животински видове до Спасителния център за диви животни – гр. Стара Загора. Транспортирането на животните с автобусните превози не е законово регламентиран, както и липсват на средства за това;

Затруднения по контролиране на режимите в заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии и защитените зони, където собствеността е преобладаващо частна. Трудно се установява самоличността на собствениците или наследниците, което води до невъзможност да бъде осъществен контрол по прилагане на ПУ, на ПАМ или санкциониране в случай на констатиране на нарушение или увреждане на защитената територия, респ. защитена зона;

Професионален опит и много добре познаване на екологичното законодателството: Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за защитените територии, Закона за генномодифицираните организми, Закона за защита на животните, Закона за горите и подзаконовите нормативни разпоредби към тях.

Стриктно осъществяване на експертната дейност и компетентност по прилагане на превантивен, текущ и последващ контрол при изпълнение на задълженията, произтичащи от природозащитното законодателство – работи се на принципа на взаимозаменяемост при недопускане на пропуски в работата

Ефективна работа в екип – всички преписки се обработват в срок благодарение на ефективна работа в екип и добра координация между експертите в направление „БРЗТЗ”; добра координация между експертите в направление „БРЗТЗ”;

В срок се изпълняват дадените предписания при извършени текущ контрол на проверените обекти – по ЗЗт, ЗБР, ЗЛР и др.

Направление „ОВОС и екологична оценка”

Ефективност, в резултат от доброто планиране и подобрената предварителна подготовка на експертите. Анализът на контролната дейност по отношение планираните проверки за направлението, включително през предходните години показва, че изпълнението на плана е между 95-98%. Следва да се отбележи, че сравнено с предходните години броят на извършените от експертите планирани проверки значително се увеличава.

Постигната е добра координация в работата на експертите в направлението при извършването на планираните проверки.

Няма обжалвани и отменени административни актове (Решения за преценяване на необходимостта от ОВОС/ЕО, Становища по ЕО, Решения за прекратяване на процедури) за 2015 г.

Извършване на документални проверки, касаещи правно действие на издадени Решения по ОВОС (чл. 99, ал. 8 от ЗООС) и Решения за преценяване на необходимостта от ОВОС (чл. 97, ал. 3 от ЗООС), чрез изготвяне на писма до възложителите, което спестява времеви, кадрови и финансов ресурс.

Изпълнението на част от поставените цели е затруднено поради фактът, че в отдел ЕО и ОВОС постъпват голям брой преписки, които следва да бъдат обработени в нормативно определените срокове;

Извършването на извънпланова контролна дейност не свързано с провеждането на процедурите по реда на глава шеста от ЗООС за изясняване на всички факти и обстоятелства. Почти всички извършени извънпланови проверки са свързани с обекти, финансирани от ПУДОС и проверки по „Чиста околна среда”.

Следва да се отбележи фактът, че голяма част от възложителите повече от 12 месеца от започването на процедурата по реда на глава шеста от ЗООС не предприемат действия по дадените им указания, което налага изготвянето на голям брой напомнителни писма и последващо издаване на решения по прекратяване при неизпълнение на дадените указания. Това от своя страна изисква технологично време, което възпрепятства работния процес по текущи преписки.

Направление „Опасни химични вещества и контрол на риска от големи аварии с опасни вещества”

Увеличен е броят на проверки на производители и вносители, извършили предварителна регистрация по Регламент 1907/2006 (Регламент REACH)